

Inhoud

Van de voorzitter	2
Van de redactie	2
Algemene Ledenvergadering VWG 24 maart 2011	3
In memoriam Simon Visser	4
Vogelherkenningscursus volwassenen (16+)	4
Fenomeen	5
Het voorkomen van de Wilde Eend in de westelijke Eempolders	6
De Koekoek. Vogel van het jaar 2010.	8
Zwarte en Groene Specht, vogels van het jaar 2011	12
2011 landelijk het jaar van de Boerenzwaluw	13
Teken houden ook van vogels	14
Roofvogelinventarisatiecursus	16
Een leven lang vogels ringen	18
Broedpopulatie Huiszwaluw keldert in 2010	21
Heel Nederland op de foto: NL in Beeld	23
Supersoort, of wat maakt een waarneming bijzonder?	24
Nieuwe uitgaven van de Vogelwerkgroep	25
Nieuwe atlas van de Noord-Hollandse broedvogels	27
Tuinreservaten	29
Naar de Oostvaardersplassen, 27 december 2010	30
Mijn eerste keer: excursie Tiengemeten 13 november 2010	32
Veldwaarnemingen	34
Mutaties Ledenbestand	35
Verslag Algemene Ledenvergadering d.d. 25 november 2010	36
Jaarverslag 2010 Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken	38
Ontvangen literatuur	49
Programma	51
Strip	56

Van de voorzitter

Op 24 maart is er weer een Algemene Ledenvergadering van de Vogelwerkgroep. Het hoofdonderwerp is het bespreken en vaststellen van het algemene en het financiële jaarverslag. Het algemene verslag geeft een goed overzicht van de vele activiteiten van onze vereniging. Het financiële verslag heeft een enigszins aangepaste opzet, waarbij aandacht wordt gevraagd voor de bestemming van de verschillende reserveringen. In de vergadering zal de voortgang worden gemeld bij het terugbetalen van de ongeautoriseerde lening, en bij het instellen van het Sluijters Vogelfonds. In dit fonds wordt het voor de Vogelwerkgroep bestemde deel van de nalatenschap van mevrouw Sluijters - Nierstrasz ondergebracht. Heel bijzonder is dat in deze vergadering Bep Dwars zal aftreden als bestuurslid algemene zaken. Bep is dan veertig (!) jaar lid van het bestuur geweest, en heeft al die jaren heel veel voor de vereniging gedaan. Wil Makkinje vertegenwoordigt de Subgroep Vogelherkenning in het bestuur, maar moet zich in verband met grote privé-werkdruk terugtrekken. Met het vertrek van Bep en Wil blijven er nog vijf bestuursleden, en zijn er vier vacatures: penningmeester, communicatie, algemene zaken en vogelherkenning. Wij zouden graag in contact willen komen met

leden die het bestuur willen aanvullen. De taakverdeling is bespreekbaar. Hebt u belangstelling of hebt u een suggestie, dan willen wij graag een verkennend gesprek. Vooralsnog worden de werkzaamheden van de vacatures binnen het bestuur verdeeld. Enkele dagen voor Kerstmis is Simon Visser overleden. In deze Korhaan vindt u een in memoriam. Wij wensen Anneke veel sterkte toe.

Na deze bestuurlijke en persoonlijke punten wil ik nog aandacht vragen voor de 'vogelzaken'. De nieuwjaarsbijeenkomst was zeer druk bezocht, en er zijn veel nieuwe aanmeldingen voor de werkgroepen. Aanmelden kan uiteraard nog steeds.

In februari gaat de foto-werkgroep van start, en kunnen we een bijzondere avond tegemoet zien met een lezing van Nico de Haan. Er zijn weekenden en een reis naar Polen gepland. In het programma staan al deze activiteiten. Ik hoop u daarbij te ontmoeten en wens u een goed vogeljaar toe.

Ten slotte nog een klein verzoek: binnenkort ontvangt u een acceptgiro voor de contributie. Als we allemaal op tijd betalen, scheelt dat veel werk voor de ledenadministratie.

Rien Rense

Van de redactie

Voor u ligt een dik nummer van De Korhaan. Gelukkig hebben we geen gebrek aan kopij. Dat wil niet zeggen dat u op uw lauweren kunt gaan rusten en niets meer hoeft te schrijven, want zonder de bestuursstukken - die in dit nummer veel pagina's in beslag nemen - zou het blad heel wat dunner zijn. Wij stellen het zeer op prijs als u af en toe uw belevenissen of uw mening over controversiële of anderszins aandachtvragende vogelzaken met ons wilt delen.

Carel de Vink doet dat regelmatig en ook met impressies van excursies zijn we gelukkig. Deze keer leest u een verslag van een excursie naar de Oostvaardersplassen, geschreven door een nieuw lid en een tweede verslag is van de hand van iemand die al langer lid is, maar voor het eerst aan een excursie deelneemt, in dit geval naar Tiengemeten.

Jelle Harder informeert ons over de nieuwe atlas van de Noord-Hollandse broedvogels. Wilt u meer weten over deze uitgave, komt u dan naar de lezing van Kees Scharringa, een van de eindredacteuren van de atlas, die na de Algemene Ledenvergadering op 24 maart over dit bijzondere project spreekt. Hij zal daarbij speciaal aandacht schenken aan de situatie in het Gooi.

Het voorjaar komt er aan. Terwijl ik dit schrijf is het buiten 10° C, de Heggemus zingt en aan sommige struiken in de tuin zie ik de knoppen al zwellen. Ik verheug me op de komende tijd.

Hillie Hepp

Algemene Ledenvergadering VWG 24 maart 2011

Hierbij nodigt het bestuur de leden uit voor de Algemene Ledenvergadering van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken op donderdag 24 maart 2011 in de Bethlehemkerk, Loosdrechtseweg 263 te Hilversum. Aanvang 20.00 uur

De agenda luidt als volgt:

1	Opening en mededelingen bestuur - beheer- en bestedingsplan Sluijters Vogelfonds - ongeautoriseerde leningen
2	Vaststellen verslag Algemene Ledenvergadering van 25 november 2010 - het verslag staat in De Korhaan van november en op www.vwggooi.nl
3	Algemeen Jaarverslag 2010 - het verslag staat in De Korhaan en op www.vwggooi.nl
4	Financieel Jaarverslag 2010 - het verslag staat in De Korhaan en op www.vwggooi.nl
5	Verslag kascommissie
6	Decharge bestuur
7	Benoeming kascommissie De huidige leden van de kascommissie zijn: Pieter Jan Hegenbart Elsje van der Velde Henk van Tol
8	Bestuurssamenstelling en –verkiezing Binnen het bestuur bestaat een aantal vacatures. Belangstellenden kunnen zich melden bij de voorzitter of secretaris. In overleg willen we dan kijken op welke wijze een bijdrage geleverd kan worden. Binnen het bestuur dient nog te worden voorzien in de functies/aandachtsgebieden: - Penningmeester of secretaris - Communicatie - Vogelherkenning - Algemene zaken - aftredend en herbenoembaar is Poul Hulzink met als aandachtsgebied Excursies - aftredend en niet herbenoembaar is Bep Dwars - Wil Makkinje trekt zich terug als waarnemer namens de Subgroep Vogelherkenning
9	Rondvraag en sluiting

Het jaarverslag van 2010 en het verslag van de Algemene Ledenvergadering van 25 november vindt u elders in dit blad.

In memoriam Simon Visser

Op 21 december 2010 overleed Simon Lammert Visser op de leeftijd van 83 jaar. Simon Visser was emeritus hoogleraar klinische neurofysiologie en was in die functie verbonden aan de Vrije Universiteit te Amsterdam.

In de Vogelwerkgroep was Simon jarenlang vooral bekend als trouw en gewaardeerd lid en enthousiast vogelaar. Nadat hij met emeritaat gegaan was had Simon meer tijd voor hobby's. Met zijn onafscheidelijke echtgenote Anneke ging Simon regelmatig mee op excursies en ook bezochten zij gezamenlijk trouw de maandelijkse lezingen en vergaderingen. Daarnaast hielden zij zich overigens bezig met andere activiteiten, zoals schilderen en reizen. Tijdens die reizen was er uiteraard ook veel aandacht voor vogels. Na thuiskomst werden de foto's uitgezocht en samengesteld tot diashows die vervolgens weer gebruikt konden worden om te tonen tijdens een lezingavond van de Vogelwerkgroep.

Simon was ook een actief lid van de werkgroep. Toen er eens gezocht werd naar een kandidaat voor een nieuwe coördinator voor de maandelijkse lezingen, was Simon snel bereid deze taak op zich te nemen. Deze functie bekleedde hij van 1994 tot 2002. Dat betekende niet alleen zoeken naar goede mensen die lezingen konden houden, maar ook het inleiden van de sprekers en het leiden van de vragenronde na afloop. Vooral bij de vragenronde na een lezing kwam de professor weer even op de proppen. Een lezingavond moest 'leermomenten' hebben. Dan vatte Simon kort en bondig samen wat er was verteld en haalde altijd nog even wat opvallende of interessante punten naar voren. Vrijwel altijd had hij ook zelf wel een aantal vragen in petto voor de inleider, om daarmee nog even een levendige discussie aan te kunnen zwengelen. Mede dankzij zijn wat droge humor was het altijd weer een genoegen Simon daarbij aan het werk te zien.

Toen er voorbereidingen getroffen moesten worden voor het jubileumjaar 1997 - het jaar waarin de werkgroep 30 jaar zou bestaan - meldde Simon zich spontaan aan voor de voorbereidingscommissie, want hij had met dat soort werk wel de nodige ervaring. In 1998 werd hij ook bestuurslid en hij vertegenwoordigde daarbij tot 2002 de Subgroep Communicatie.

De laatste jaren werd het als gevolg van een ziekte steeds moeilijker om actief te zijn, maar Simon en Anneke waren toch altijd, als het maar enigszins mogelijk was, present bij de activiteiten van de werkgroep. Zoals al gezegd: Simon en Anneke waren altijd samen. Wij zullen hem missen bij de activiteiten van de werkgroep.

Namens bestuur en leden van de werkgroep wens ik Anneke heel veel sterkte.

Rob Kole

Vogelherkenningscursus volwassenen (16+)

Dinsdagavond 1 maart 2011 start de vogelherkenningscursus van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken voor volwassenen (16+).

Op zes dinsdagavonden (1, 8, 15, 22, 29 maart en 5 april) van 20.00 tot 22.15 uur vertellen we u, met gebruik van dia's en beamerpresentaties, over vogels die in dit jaargetijde in onze omgeving voorkomen.

De cursus wordt gehouden in de Infoschuur van het Goois Natuur Reservaat aan de Naarderweg 103A te Hilversum (bij de natuurbrug tussen Hilversum en Bussum).

Naast de zes theorieavonden gaan we ook vier keer op excursie in diverse natuurgebieden om onze opgedane kennis in praktijk te brengen. De excursies zijn 's morgens vanaf 08.00 uur op: zaterdag 12 maart, zondag 20 maart, zaterdag 26 maart, zondag 3 april.

De kosten voor deze cursus zijn: € 35,- voor leden van de Vogelwerkgroep, € 40,- voor niet leden (consumpties inbegrepen).

Aanmelden: conny.leijdekker@kpnplanet.nl of www.vwggooi.nl of 035-693 60 93.

N.B. Er is alweer een wachtlijst maar laat u daardoor niet weerhouden om u op te geven, u staat dan in ieder geval op de wachtlijst voor de eerstvolgende cursus.

Fenomeen

Van tijd tot tijd duiken er in de media berichten op over natuurverschijnselen waarvoor men geen verklaring kan vinden. Vrijwel jaarlijks terugkerend maakt de pers melding van het signaleren van het monster van Loch Ness in een meer in Schotland. Dat gebeurt steevast in de komkommertijd, wanneer er weinig nieuws is. Waar of niet waar, hele expedities zijn uitgerust om het raadsel rond dit vermeende prehistorische relict op te lossen. Tot nu toe nog zonder resultaten. In de eigen parochie echter, het vogelgebeuren, gebeurde de afgelopen tijd ook van alles. Zo ontstond er net na de jaarwisseling een media-aandacht van ongekende proporties. De aanleiding daarvoor was dat op Oudejaarsavond in Beebe in de Amerikaanse staat Arkansas massaal opeens drie tot vijfduizend Epauletspreeuwen uit de lucht vielen. Enkele dagen later vond men in de aangrenzende staat Louisiana op wegen zo'n vijfhonderd Epauletspreeuwen en ook andere zangvogels. 'Het regent dode vogels in de Verenigde Staten' kopte het toch van sensatie ontblote NRC Handelsblad. De tamtam begon zich te roeren en ook VARA's Vroege Vogels wijdde een item aan het onderwerp. Plotseling kwamen er meldingen over allerlei onverklaarbare sterfgevallen bij dieren. Circa twee miljoen vissen kwamen om in de Amerikaanse staat Maryland. Hoewel er geen onderzoek naar de doodsoorzaak was verricht, wees men een acuut optredende daling van de watertemperatuur als boosdoener aan. Opmerkelijk is, dat al eerder in de rivier de Arkansas tienduizenden zoetwaterbaarzen om het leven waren gekomen. Ook hier was volgens de pers geen onderzoek naar de doodsoorzaak uitgevoerd, maar wel een conclusie getrokken: vermoedelijk een ziekte. De berichten uit de V.S. hadden als gevolg dat er reacties kwamen uit Europa. In de plaats Faenza (in de provincie Ravenna, Italië) waren honderden tot mogelijk duizenden duiven uit de lucht komen vallen, met blauwe vlekken in hun snavel. Vergiftiging of zuurstoftekort werden als mogelijke doodsoorzaak opgegeven, al voor dat er onderzoek was uitgevoerd. Ongeveer honderd kauwen lagen dood op straat in Falköping (een gemeente op ruim honderd kilometer boven Göteborg in Zweden).

Al deze samen-gebrachte incidenten hebben tot wilde speculaties geleid. Kretologen repten over Bijbelse tekens als nadering van het einde der tijden, complottheorieën over chemische en andere proeven en relaties met ufo's.

Deskundologen die de klok hadden horen luiden spraken over bliksem of hagel, zonder van de plaatselijke omstandigheden op de hoogte te zijn. Paniekreacties door het afsteken van vuurwerk worden eveneens genoemd. In Louisiana wordt gedacht aan een aanvaring met hoogspanningsleidingen. Uit de analyses van de gevonden vogels in Beebe blijkt, dat die verwondingen hadden en inwendige bloedingen. Zonder gedegen onderzoek naar de oorzaken van de massale sterfte blijft het gissen naar het waarom van de calamiteiten. Wetenschappers houden zich op de vlakte over wat er aan de hand kan zijn geweest. Sterfte van honderden vogels komt in de Verenigde Staten geregeld voor, maar wordt hoe raar dit ook lijkt, niet beschouwd als verontrustend. Vogelslachtoffers als gevolg van natuurlijke verschijnselen, maar dan op kleine schaal worden ook wel gevonden in Nederland. Eind 60er begin 70er jaren zag iemand na een windhoos in de omgeving van Strijbeek (N.B.) een groene kikker en een Houtduif uit de lucht vallen. Onder slaappleatsen van Spreeuwen in bomen kunnen soms tientallen lijkjes worden aangetroffen. Het is goed dat massale sterfte van organismen volop aandacht krijgt. Dan is er iets aan de hand. Daarnaast moeten we op het vinkentouw blijven zitten voor de sluipmoordenaars in onze samenleving. Jaarlijks sterven alleen al in ons land zeer veel vogels door verkeer, verlichting, katten etc. Daar zijn wij met zijn allen verantwoordelijk voor en door gerichte maatregelen te nemen kan daar wat aan gedaan worden.

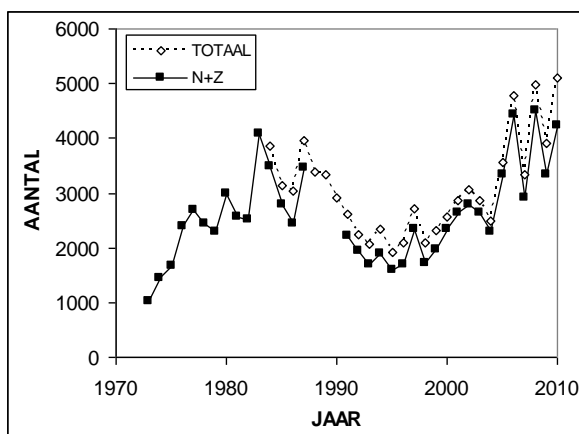
Penlijster

Het voorkomen van de Wilde Eend in de westelijke Eempolders

Behalve grasland vinden we in de Eempolders natuurlijk ook veel water in de vorm van vaarten, sloten en waaien. Het is dan ook niet vreemd dat er al van oudsher veel eenden in de polders voorkomen. Van die eenden is de Wilde Eend degene die in de meeste jaren in de grootste aantallen aanwezig is en de enige eendensoort die eigenlijk nooit in een telling ontbreekt. We mogen dus aannemen dat de polders een zeer geschikt biotoop vormen voor de Wilde Eend, zowel in de broedtijd als daarbuiten.

Jan Mooij

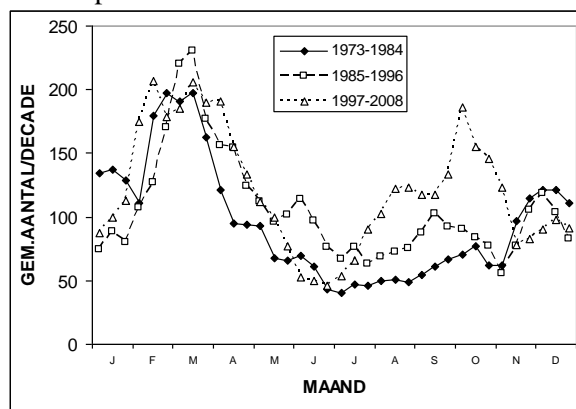
Figuur 1 toont de totale aantallen waargenomen Wilde Eenden per jaar. We zien in de eerste jaren een sterke stijging (werden in de eerste jaren van de tellingen wel alle Wilde Eenden genoteerd?) tot begin jaren tachtig, waarna de aantallen zich stabiliseren tot rond 1990. Dan zakten ze snel met ongeveer 40% en blijven tot eind jaren negentig op dat niveau hangen. In Nederland zijn geen bijzondere ontwikkelingen in die tijd, het ligt voor de hand dat er een relatie is met de landinrichting in de jaren negentig. Het is goed denkbaar dat in een netter ingerichte polder minder geschikte plekken voor eenden zijn. Eind jaren negentig zet een stijging in en tegenwoordig zijn de aantallen gemiddeld hoger dan ooit. Deze toename gaat tegen de landelijke trend in en heeft dus waarschijnlijk een lokale oorzaak.

Figuur 1. Totaal aantal getelde Wilde Eenden per jaar. De getrokken lijn geeft de aantallen zonder de Oostermeent, de stippellijn de totale aantallen.

De verdeling over het jaar begint met een sterke stijging tot een piek rond maart, gevolgd door een ongeveer even sterke daling. Na het midden van het jaar lopen de aantallen in de eerste twee periodes van twaalf jaar geleidelijk weer op, maar in de laatste periode komt er een

tweede piek in oktober.

Figuur 2. Gemiddeld aantal Wilde Eenden per decade voor drie periodes van twaalf jaar.

Het is moeilijk om uit onze gegevens de ontwikkeling van de broedvogels te schatten. De Wilde Eenden die hier broeden zijn standvogels, maar er is ook sprake van trek van vogels uit het noorden. De broedtijd begint bovendien al in maart en kan lang doorgaan.

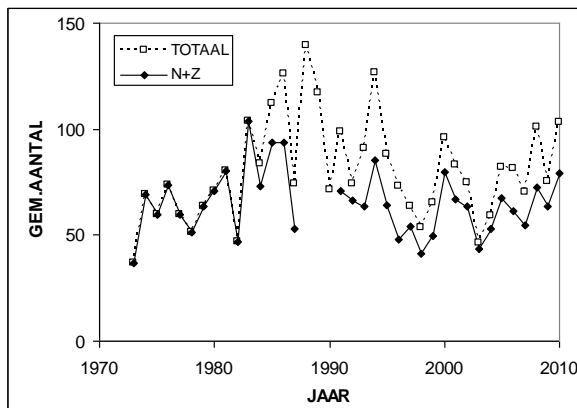

Wilde Eend

foto: H. Hepp

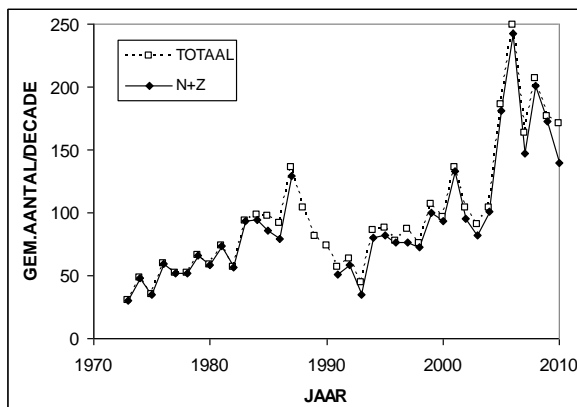
Als we de aantallen in mei en juni bekijken blijken de aantallen afgezien van wat schommelingen vrijwel constant te zijn. Het aantal eenden per hectare is in de telgebieden Noord en Zuid in deze tijd van het jaar

ongeveer even groot, in de Oosterveen is dit ruim een factor twee groter.

Figuur 3. Gemiddeld aantal Wilde Eenden per decade voor mei-juni..

Intrigerend is de steeds grotere piek in augustus tot en met oktober. Zoals blijkt uit figuur 4 zien we hier een gestage toename die alleen onderbroken wordt door de dip rond 1990.

Figuur 4. Gemiddeld aantal Wilde Eenden per decade voor augustus t/m oktober.

Echte trek vanuit het noorden begint pas halverwege september, dus de piek moet minstens voor een deel uit Nederlandse vogels bestaan. Het gaat hier grotendeels om de

ruitijd, waarin de Wilde Eenden slecht of niet kunnen vliegen. Daarom zoeken ze in die periode rustige plekken op waar ze veilig zijn voor allerlei gevaren. De toename zou dan kunnen betekenen dat de Eempolders in deze tijd van het jaar veiliger zijn geworden. De toename treedt zowel in het gebied Noord als in Zuid op. In Noord ligt het reservaat, en daar zou het inderdaad wel eens rustiger kunnen zijn geworden. In Zuid tellen wij een deel van de Buitenpolder mee dat ook als reservaat wordt beheerd.

De piek in figuur 2 rond maart heeft waarschijnlijk betrekking op trekvogels. Veel eenden uit het noorden trekken naar of door Nederland. De Nederlandse broedvogels schijnen hoofdzakelijk in hun eigen omgeving te blijven. Hier valt op dat de verdeling over het jaar heel anders is dan in Nederland als geheel. Volgens de landelijke watervogeltellingen zijn de aantallen van november tot en met januari gemiddeld ongeveer even hoog, daarvoor en daarna zijn ze veel lager. In de Eempolders zijn de aantallen van november tot januari juist relatief laag. Ook dit verschil zou aan plaatselijke omstandigheden kunnen liggen. Er is echter ook een andere verklaring mogelijk. De landelijke cijfers zijn gebaseerd op tellingen in zogenaamde monitoringgebieden, waar de Eempolders niet bij horen. Deze gebieden zijn vooral grote wateroppervlakken. Onze resultaten zouden er op kunnen wijzen dat veel Wilde Eenden na januari Nederland niet verlaten maar van de grote wateren naar weidegebieden trekken die buiten de monitoring vallen. Uiteraard zijn voor een bevestiging van deze veronderstelling gegevens over de seizoensverdeling uit andere weidegebieden nodig. Zulke gegevens heb ik nog niet kunnen vinden.

Referenties

- Jonkers, D.A., Kole, R.A. & Taapken, J, (red.) 1987. Vogels tussen Vecht en Eem. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum
- Hustings F., Koffijberg K., van Winden E., van Roomen M., & Soldaat L. SOVON Ganzen- en Zwanenwerkgroep 2009 Watervogels in Nederland 2007/2008. SOVON-monitoringrapport 2009/02, Waterdienstrapport 2009.020. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

De Koekoek. Vogel van het jaar 2010.

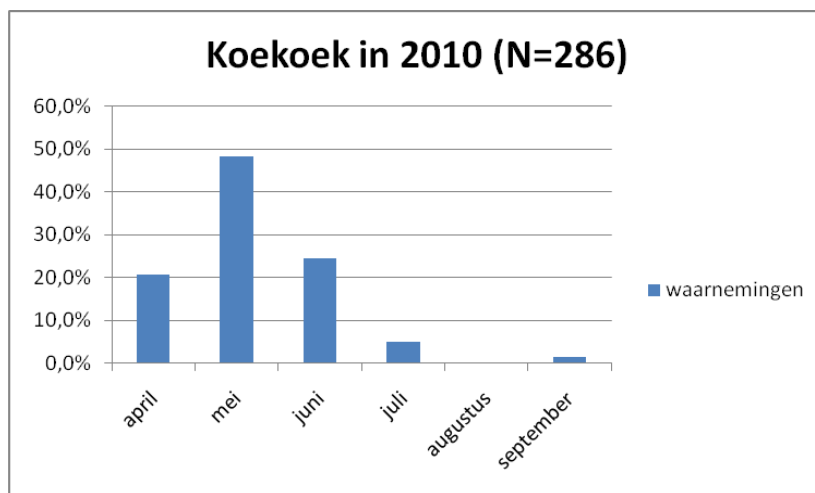
De tijd tikt voort. Gedachten aan buitensporig groeien, luide vogelzang en warmte hangen bevroren tussen berijpte takken. Diep en donker ligt het ijs tussen strak geschoonde en besneeuwde oevers. Bruin berkenblad herinnert nog aan eindeloze dagen, met eindeloos gekoekoek. Het is stil geworden.

Fred van Klaveren

Zomer 2010

Nog even een terugblik. Over de periode april tot en met juli, de broedperiode, werden 281 waarnemingen verzameld. In 62,3% van de gevallen betrof het roepende vogels. De Koekoek is het meest (roepend) actief in de maanden april tot en met juni (figuur 1). In juli

werden slechts twee roepende vogels geregistreerd. Van Dijk (2004) geeft terecht half mei tot en met juni, als beste tijd om de vogel te inventariseren. Onze waarnemingen hebben dat bevestigd; 74,3% van de roepende vogels werd in mei en juni waargenomen.

Figuur 1. Waarnemingen van de Koekoek per maand.

Op basis van de waarnemingen zijn de territoria over 2010 berekend met behulp van het programma www.broedvogelkartering.nl. Hieruit blijkt dat tenminste 39 territoria zijn vast te stellen naar aanleiding van de aangeleverde gegevens (figuur 2). Het zwaartepunt ligt overduidelijk in de Vechtstreek (van Naarden tot en met Loosdrecht) en langs de oevers van het Gooien Eemmeer. Toch moeten nog vogels zijn gemist in de gebieden langs de Vecht (Breukelen tot en met Muiden) en in de Eempolder. In het binnenland, op de Heuvelrug, is de soort uiterst schaars. Het ontbreken van de soort op de heidevelden is opmerkelijk. Op basis van alle waarnemingen kan een voorzichtige schatting worden gemaakt van 53 territoria voor ons totale werkgebied. Echter, in Scharringa et al. (2010) wordt toch van 89 kilometerhokken in het

werkgebied aangegeven dat er zekere of waarschijnlijke broedparen voorkwamen tussen 2005 en 2009. Een verspreiding van 50-80 broedparen in het werkgebied van de VWG voor 2010 lijkt me alleszins aannemelijk.

Rode Lijst

De Koekoek staat op de Rode Lijst als 'kwetsbaar', mede vanwege de sterke achteruitgang (Vogelbescherming 2004). Landelijk gezien is de Koekoek tussen 1990 en 2008 met 29% afgenomen (SOVON 2009). Ook Europees gezien is er sprake van een dalende trend. Over ongeveer dezelfde periode is in Europa de soort met 5% afgenomen. Over een langere periode, vanaf 1980, zelfs met 12% (PECBMS, 2009)! Jonkers et al. (1987) noemt de soort tot 1985 een vrij talrijke broedvogel (251-1000 broedparen). Met de huidige kennis over de broedbiologie, de reële

verspreiding en de criteria t.a.v. het vaststellen van territoria, alsmede rekening houdend met de reeds ingezette dalende trend is die schatting naar mijn inschatting (en begrijpelijk) toen iets te ruim bemeten. De achteruitgang van de Koekoek als broedvogel wordt o.a. gekoppeld aan veranderingen in de broedbiologie en aantallen van waardvogels. De link met de klimaatsverandering is ook hier reeds gelegd (Scharringa et al. 2010). In de beschikbare waarnemingen over 2010 is slechts eenmaal

melding gemaakt van een waardvogel, zonder dat overigens de soort is genoemd. Gezien de verspreiding van de Koekoek in het werkgebied zullen Kleine Karekiet, Rietzanger, Heggenmus en Witte Kwikstaart voor een aanzienlijk deel als waardvogel optreden. Elders in Noord-Holland is ook de Graspieper een belangrijke waardvogel. Gezien de verspreiding van deze soort op de Gooise heidevelden is het vreemd dat de Koekoek op de heide vrijwel ontbreekt.

Figuur 2. Territoria van de Koekoek in 2010.

Op reis in 2010

Toen de rituelen van de voortplanting waren bekoeld verstomde onmiddellijk het tijdsignaal. Uiteindelijk werd de Koekoek slechts een schim over de einder en bleef in het riet de rinkelende roep van een van hun nazaten weerklinken tussen protesterende Kleine Karekieten, in een halfverzakt nest in het riet. Die karekieten vervulden tegen beter weten in hun ouderplicht en zorgden ervoor dat het koekoeksjong voorbereid werd voor de grote sprong in het onbekende.

Van april tot en met juni zagen we 24 overtrekkende Koekoeken. De eerste twee waarnemingen werden op 18 april 2010 verricht, in 's-Graveland en in Kortenhoef. De richting van de voorjaarstrek was in vrijwel alle gevallen tussen N. en Z.O. (89,0%). Uiteindelijk verblijft de Koekoek vijf maanden in het werkgebied. De najaarstrek van de volwassen Koekoeken zet, net als bij Gierzwaluw, Fitis en Spotvogel, al in de loop van de zomer in. Landelijk worden reeds in juli doortrekkende vogels gezien. De koers is doorgaans sterk Z.W. (Lensink in

LWVT/SOVON 2002). Wij zagen drie vogels in juli, die richting W. en ZW. overtrokken. De doortrekperiode is, net als bij de Gierzwaluw, zeer kort. De Koekoek is deels een nachttrekker, dus het is niet verwonderlijk dat ze snel uit het beeld raken. De doortrek kan in zeldzame gevallen tot in november plaatsvinden. Onze laatste Koekoek werd op 19 september 2010 gezien door Ronald Kes. De laatste waarneming in het werkgebied is van 21 oktober 1972 (Jonkers et al. 1987). De landelijk laatste Koekoek in 2010 werd op 9 oktober waargenomen (www.trektellen.nl).

De laatste waarnemingen betreffen waarschijnlijk altijd jonge vogels, geboren in hetzelfde jaar. Dat blijkt uit ringvangsten van vogels in Nederland. Een jonge Koekoek wordt grootgebracht in het nest van een andere soort en krijgt zijn ouders nooit te zien. Jonge Koekoeken volgen de oude vogels vanaf eind augustus en arriveren zonder enige hulp, in naar wij aannemen het zuidoosten van Afrika. Zodra de vogels op reis gaan kunnen de eerste vogels op hun route gevangen worden door ringers, die hun netten tijdig hebben geplaatst. Van half juli tot eind september zijn in 2010 Koekoeken in de netten beland (www.trektellen.nl). Deze vangsten vallen dus samen met de waarnemingen.

De Koekoek komt in vrijwel geheel Europa voor. Europa is feitelijk slechts een deel van het enorme verspreidingsgebied, dat zich uitstrekt van Noord-Afrika, via Europa tot in China en Japan (www.vogelbescherming.nl). Maar ondanks het feit dat de soort zo wijdverspreid over Europa broedt, worden in de trektijd nooit concentraties gezien, zoals bij zwaluwen, duiven, Gierzwaluwen of sterns. Het zijn en blijven solisten.

De reis gaat naar tropisch Afrika. De Koekoek overwintert in het zuidoosten van Afrika in landen als Tanzania, Zambia en Zimbabwe. Koekoeken trekken vanuit de broedgebieden in zuidwestelijke tot zuidoostelijke richting weg naar Afrika. Ze vliegen daarbij via Spanje over de Straat van Gibraltar en het zuiden van Italië, waar ze stoppen om vetreserves op te doen voor ze naar Afrika trekken. Er is desondanks weinig bekend over de werkelijke trekroutes van de Koekoek. Aangenomen wordt dat de Koekoek ook in staat moet worden geacht om in één keer de Middellandse Zee en de Sahara over te steken; een vlucht van ongeveer 3.000

km. De enige geringde Koekoek werd ooit gemeld uit Kameroen in Centraal-Afrika. Uit waarnemingen blijkt echter dat de Koekoek ook zuidelijker verblijft. De Koekoek roept niet in het overwinteringsgebied.

De Koekoek in muziek en tekst

De lente en met name de oplevende zang van vogels hebben ook componisten van klassieke muziek geïnspireerd. De Koekoek is ongetwijfeld de gemakkelijkste, zie 'Carnaval des Animaux' van Charles Camille Saint-Saëns en een van de vogels uit 'Gli Ucelli' (de Vogels) van Ottorino Respighi. De Engelse componist Frederick Albert Theodore Delius schreef een aardig sfeerstuk met 'On hearing the first cuckoo in Spring'. Georg Friedrich Händels 'Koekoek en Nachtegaal', Concerto voor orgel en strijkers, is een vaak uitgevoerde compositie, waarin de Koekoek herkenbaar is. In Gustav Mahler's 'Des Knaben Wunderhorn' wordt ook de Koekoek naast de Nachtegaal genoemd. Ook in 'Zomer' van Antonio Lucio Vivaldi is duidelijk een Koekoek te horen. Adriaan Roland Holst schreef 'Het stille huisje' en verwerkte daarin de Koekoek als omlijsting van een sfeerbeeld. Een uitsnede uit dit vers:

*'Dwalend over heide
en door lage bosjes,
denkend aan geen enkel nuttig ding,
fluitend zacht en blijde,
blij en vrij en losjes,
kwam ik plotseling
bij een huisje, doodstil en verlaten,
dat in schaduw van wat dennenbossen sliep,
waar het lang geleden
scheen en heel tevreden,
want alleen een geitje blaatte
en een koekoek riep'.*

Ook liedjes over een andere vogelsoort kunnen uiteindelijk naar de Koekoek leiden. Hoewel onderstaande canon (componist onbekend) slechts 5 regels groot is, bestaan er desondanks verschillende versies over die uil, die door een Koekoek wordt wakker gehouden.

*'De uil zat in de olmen
Bij 't vallen van de nacht
En achter gindse heuvels
Antwoordt de koekoek zacht
Koekoek, koekoek, koekoek koekoek koekoek'
(2x)*

Lentebode

Hoewel de winter voort jaagt tot in maart is de zonnewende reeds een feit. De dagen lengen, sneeuwklonks prikken ontembaar door de halfvergane bladeren en de eerste spechten roffelen al.

Nog even volhouden en als over een paar maanden april zich aandient zal de eerste Koekoek weer van zich laten horen. In Vlaanderen werd 15 april de dag dat de Koekoek voor het eerst was gehoord de koekuitdag genoemd, in Engeland hebben ze het over first cuckooday. Vooral in Westfalen (Duitsland) werd de dag als een feestdag gevierd. De knecht die als eerste de Koekoek hoorde roepen ontving een ei als beloning. Vanaf die dag mocht iedereen weer blootsvoets over straat...

In Afrika blijft de Koekoek ca. zes maanden, 'tot de wekker gaat' en ze de terugtocht hervatten naar de broedgebieden van hun pleegouders. Als die wekker op tijd loopt! Er zijn waarnemingen in ons land uit december en

januari... Waren deze vogels laat, of waren ze vroeg? We zullen het niet weten. Maar zeker is dat ze terugkomen. Want hoewel hun aantallen drastisch zijn afgenomen, moeten we desnoods afdwingen dat de roep van de Koekoek weerklinkt. Vanuit het benauwde elzenbos, het sissende riet of per ongeluk vanaf een vergeten buitenplaats.

Desnoods, desnoods, halen we de klok van opa van de stoffige zolder.

Dankwoord

Vanaf deze plek wil ik alle (122!) waarnemers bedanken voor hun inzendingen! Jullie waarnemingen zijn onontbeerlijk om een soort van het jaar als de Koekoek goed te kunnen volgen en de verspreiding en het gedrag beter te begrijpen. Ook wil ik Dirk Prop hartelijk bedanken voor zijn onuitputtelijke energie. Dirk heeft er voor gezorgd dat de waarnemingen uitgroeiden tot een mooi verspreidingskaartje van de Koekoek. In één oogopslag is daardoor te zien, waar de Koekoek in het Gooi e.o. te vinden was.

Literatuur

Dijk, A.J. van 2004. Handleiding Broedvogel Monitoring Project (Broedvogelinventarisaties in proefvlakken). SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
Jonkers, D.A., R.A. Kole & J. Taapken 1987. Vogels tussen Vecht en Eem. Avifauna van het Gooi, de Vechtstreek en de Eempolders. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.
LWVT/SOVON 2002. Vogel trek over Nederland 1976-1993. Schuyt & Co, Haarlem.
Scharinga, C.J.G., W. Ruitenbeek & P.J. Zomerdijk 2010. Atlas van de Noord-Hollandse broedvogels 2005-2009. Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland (SVN)/Landschap Noord-Holland.

Internet

www.broedvogelkartering.nl

PECBMS (2009). The State of Europe's Common Birds 2008. CSO/RSPB, Prague, Czech Republic. (Een product van The European Bird Census Council (EBCC) and BirdLife International. Europese verspreiding van broedvogel, Te vinden op www.sovon.nl.

www.sovon.nl. O.a. indexen broedvogels (bron: Netwerk Ecologische Monitoring, SOVON Vogelonderzoek Nederland & CBS).

www.trektellen.nl. Voor gegevens over fenologie, verspreiding en uurgemiddelden van trekkende vogels.

www.vogelbescherming.nl. Voor gegevens over vogel trek (Flyways).

www.vwggooi.nl. Onze eigen VWG-site, met de tussendoor-berichten over de Koekoek.

www.waarneming.nl. Gebruikt als aanvulling op de waarnemingen via de VWG-site.

Zwarte en Groene Specht, vogels van het jaar 2011

De Zwarte en Groene Specht zijn echte standvogels, die zich in onze bossen vaak laten horen. Wat dat betreft vergaat het vogelaars ongeveer net als bij de Koekoek. Je hoort ze vaker dan je ze ziet. De keuze voor de Zwarte Specht en de Groene Specht heeft een bijzondere achtergrond. Beide zijn het grote spechten, die bomen uithollen om dan in de ontstane holte eieren te leggen. Na gebruik kunnen deze holle bomen nog jaren lang dienst doen voor andere dieren zoals Bosuilen, vleermuizen, hoornaars, bijen of boommarters. De verspreiding van de boommarters - mijn aandachtsoort bij de zoogdieren - vertoont een nauwe relatie met het voorkomen van de hierboven vermelde spechtensorten.

Henri Wijsman

Herkenbaarheid

Beide vogels zijn goed herkenbaar. De Zwarte Specht is groot en zwart als een kraai. Zijn vlucht is echter golvend, en de staart is groot.

Zwarte Specht Foto: Martjan Lammertink

Het rood op de kop en de witte snavel zijn opvallend. De roep is een lachend kluu - kluu, maar bij het vliegen kruuk - kruuk-kruuk; in zit echter een langgerekt klieeiuuu. Het groengele kleed met de gele stuit van de Groene Specht, zijn rode kruin en witgele onderzijde zijn onmiskenbaar. Zijn lach is een vierlettergeregig kluu - kluu - kluu- kluu en kan tot in de wijde omtrek worden gehoord. In de golvende vlucht worden de vleugels telkens na het uitslaan weer even ingetrokken.

Volksgeloof

De pikzwarte Zwarte Specht met zijn rode voorhoofd speelt van oudsher een rol in het volksgeloof en werd door de Romeinen gewijd aan oorlogsgod Mars. Van de Groene Specht wordt beweerd dat hij in het paradijs niet wilde meewerken aan het graafwerk voor een vijver, om zijn mooie veren niet te besmeuren. Voor straf heeft hij altijd dorst en roept ' giet-giet'.

Historie

Tot het begin van de twintigste eeuw waren er geen Zwarte Spechten in de Lage Landen. Ze hebben zich in een eeuw uitgebreid en ons land herbergt nu wel 3000 broedparen. Daarvan zijn het er al weer vele jaren een stuk of vijftien in het Gooi. Al hoor je ze wel op diverse plaatsen; het aantal van de grote spechten in het Gooi is helemaal niet groot. Ze bezetten grote territoria, zoals dat bij grote dieren past. Het zijn vogels van de diluviale zandgronden.

Groene Specht Foto: Mark Eising

De Groene Specht zit ook veel in de duinen, is talrijker en telt landelijk wel 5.000 broedparen. In het Gooi zijn het maximaal een stuk of dertig paren. Dertig jaar geleden waren het er trouwens wat meer, wat kan samenhangen met de beschikbaarheid van voldoende prooidieren. Groene Spechten zijn echte miereneters en dus vaak op de grond in de weer. Ze hebben een onwaarschijnlijk lange tong: zo' n decimeter lang! Zwarte Spechten zijn vooral op zoek naar de larven van in hout borende kevers.

Op zoek naar nestholen

Het gaat bij deze vogels niet alleen om normale waarnemingsgegevens als plaats, datum, etc. Het doel is ook dat we meer te weten komen over hun broedplaatsen. Beide soorten zijn typische standvogels, die meestal in de omgeving van de nestboom aan te treffen zijn. Let goed op de nestholte. De openingen zijn vaak duidelijk van de grond af te zien en bevinden zich vaak in laanbomen. De vorm van de Zwarte Specht is die van een staande ovaal van circa 14 x 10 cm; die van de Groene Specht rond en wat kleiner. Wie goed oplet vindt zo 'n nestboom wel. Verder willen we ook graag nog het volgende weten: in wat voor boom zit het nesthol? Op welke hoogte bevindt het zich en naar welke windrichting? Gebruik voor dit laatste zo nodig een kompasje. In het voorjaar beginnen de spechten zich te roeren en ze uiten zich niet alleen door te roepen, maar ook door de eigenaardigheid dat ze roffelen. De Groene Specht roffelt overigens maar zelden, maar als de Zwarte Specht in de weer is, hoor je op grote afstand het luide hakken. Vanaf half april worden de eieren

gelegd. Een nestholte kan meer dan een jaar gebruikt worden; daarnaast slapen ze ook vaak in holten van vorige jaren. In de periode waarin deze Korhaan verschijnt worden de spechten luidruchtiger; verder kunnen ze het hele jaar door worden waargenomen!

Onderzoeksvragen

Wat we graag willen weten is waarom de dichtheid van Zwarte Spechten groter lijkt, dan bijvoorbeeld op de Veluwe, als je tenminste let op de vele bomen met gaten. De Groene Specht ontbreekt daar vaak. Hoe zit dit in ons werkgebied? Met uw waarnemingen kunnen we een zo compleet mogelijk beeld schetsen van aantallen en verspreiding in het Gooi.

Op onze [website www.vwggooi.nl](http://www.vwggooi.nl) kunt u uw waarnemingen invullen, zoals u dat al eerder deed met vorige Vogels van het Jaar. Ook wat gemeld wordt op waarneming.nl doet mee. Op spechten@vwggooi.nl kunnen de waarnemingen ook gemeld worden of toegelicht.

2011 landelijk het jaar van de Boerenzwaluw

Wie word er niet vrolijk bij het zien van de Boerenzwaluw? Begrijpelijk: Boerenzwaluwen verkondigen de lente, zijn mooi, vertonen interessant gedrag en zoeken de mens op. Ze zijn plaatstrouw en stellen speciale eisen aan hun leefgebied. Daarom zijn het prima indicatoren voor natuurrijk landelijk gebied. Helaas gaat het niet zo goed met de Boerenzwaluw. De soort staat als 'gevoelig' op de Rode Lijst door een afname van 50 - 75 % in de afgelopen 40 jaar. Geef de Boerenzwaluw een steun in de rug door mee te doen aan onderzoek door bijvoorbeeld nesten te tellen! Bij het tellen van nesten komen de tellers in contact met boeren en anderen op plekken waar Boerenzwaluwen nestelen. Meestal hebben zij sympathie voor deze broedvogels. De gratis brochure 'Acrobaat op het erf' en de jaarlijkse nieuwsbrief 'Erfvogels in beeld' van

Vogelbescherming helpen daarbij. Deze brochure is aan te vragen via www.vogelbescherming.nl/services en vragen. Ook

is de 'Advieslijst Boerenzwaluw-vriendelijke maatregelen' te downloaden voor een gemakkelijk en goed onderbouwd leefgebiedenadvies. Meer informatie is te

vinden op www.jaarvandeboerenzwaluw.nl. Belangstellenden die nesten van Boerenzwaluwen willen tellen kunnen contact zoeken met de coördinator voor zwaluwenonderzoek in het Gooi en omstreken dickjonkers@tiscali.nl.

Teken houden ook van vogels

Onderzoekers van Wageningen Universiteit, Universiteit Utrecht en het RIVM hebben hun handen vol aan de teek. Hij mag dan wel klein zijn, het is een ongelooflijke lastpak die menig buitenmens de stuipen op het lijf jaagt. Een keer in de maand worden op vaste plekken teken opgespoord die naar de onderzoeksinstituten worden opgestuurd. Sinds kort zijn ook vogelaars actief bij het opsporen van teken bij vogels.

Carla van Lingen

Nu is de ene teek de andere niet en niet elke teek heeft dezelfde voorkeur voor z'n gastheer. Zo kan het voedsel van teken bestaan uit bloed van zoogdieren, reptielen én vogels, maar er zijn ook alleseters bij zoals de schapenteek, (*Ixodes ricinus*) die niet alleen schapen op het menu heeft staan.

De gastheerkeus verschilt van het stadium waarin de teek verkeert. Teken kennen vier levensstadia: ei, larve, nimf en adult (volwassen

teek). De larven van de schapenteek parasiteren vooral op muizen; de nimfen soms ook op muizen. Zij hebben een voorkeur voor ratten, egels, konijnen, hazen, katten, honden, vogels of mensen. Volwassen vrouwelijke teken parasiteren op honden, reeën, herten, runderen, schapen, varkens én mensen. In elk van die drie stadia nemen ze maar één bloedmaaltijd en gaan vervolgens in een soort winterslaap, de zogenoemde diapauze. Als de larve een besmetting oploopt, dan kan de nimf in de volgende levensfase de besmetting overbrengen op een andere gastheer: Eenmaal besmet, altijd besmet!

Schapenteek

Wij kunnen door een beet van een besmette teek de ziekte van Lyme oplopen. Deze infectieziekte wordt veroorzaakt door de bacterie *Borrelia burgdorferi*. Maar de ene *Borrelia* bacterie is de andere niet. Teken (meestal nimfen) die op vogels bloed gezogen hebben kunnen besmet raken met een andere *Borrelia*soort dan teken die muizenbloed verorberd hebben. Het is de schapenteek, (*Ixodes ricinus*) die de *Borrelia* bacterie overbrengt. Omdat de besmetting niet van het volwassen vrouwtje op de eieren overgaat zijn

larven normaliter niet besmet met deze bacterie. Larven kunnen wel besmet worden door bloed te zuigen van muizen. De besmetting gaat vervolgens wel over op de nimfen en daarna op de volwassen teken. De kans om besmet te worden is het hoogst bij volwassen teken, vervolgens bij de nimfen. Bij de larven is de besmettingskans het kleinst.

Onderzoek

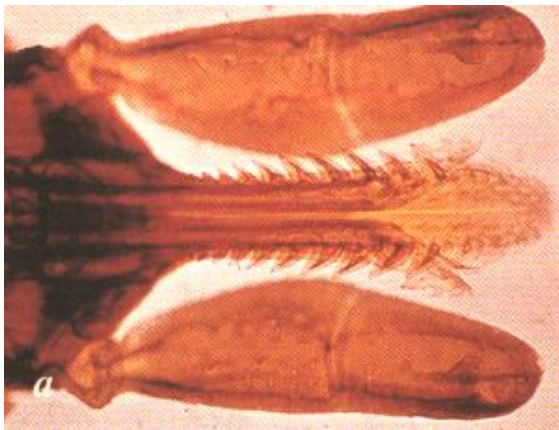
Omdat teken niet alleen lastig zijn maar onze gezondheid kunnen bedreigen, wordt er op verschillende plekken onderzoek gedaan. Het RIVM werkt samen met huisartsen om te kijken of de besmetting bij mensen teruggedrongen of bestreden kan worden. Universiteit Utrecht werkt samen met de dierenartsen, omdat ook dieren schadelijke gevolgen ondervinden van tekenbeten. Wageningen Universiteit en de Natuurkalender verzamelen de gegevens van het veldonderzoek. Ieder eerste weekend van de maand wordt op steeds dezelfde locaties een vaste route gelopen, waarbij de teken worden verzameld op een wit laken. Vrijwilligers van het IVN steken hierbij de handen uit de mouwen. De teken komen terecht bij Frans Jacobs van Wageningen Universiteit. Hij telt ze en stelt vast om welke soort het gaat.

Vogelliefhebbers

Recent zijn ook vogelwerkgroepen en vogelringers actief bij het opsporen van teken. Ook het Vogelringsation het Gooi van onze Vogelwerkgroep werkt daar aan mee. Soms zijn het schapenteken die van vogels houden, maar er zijn ook teken die heel specifiek op vogels parasiteren. Op vogels parasiterende soorten zitten gewoonlijk vastgezogen rond de ogen, de snavelrand en andere plaatsen op de kop of de nekstreek. Dit zijn de plaatsen waar de teek de minste kans heeft weggepikt te worden. Zo heeft *Ixodes livides* bijvoorbeeld

een voorkeur voor Oeverzwaluwen. De nuchtere larven van deze teek overwinteren in de nesten van de Oeverzwaluwen. Wanneer de vogels in mei terugkeren van hun winterverblijfplaatsen, storten ze zich op de vogels. De volgezogen larven vervellen tot nimfen in de periode eind juni begin juli, hét moment dat de jonge Oeverzwaluwen nog in de nesten zijn. De nimfen slaan hun slag en zuigen hun bloed voornamelijk uit de jonge vogels. De volwassen teken hebben zich eind juli, begin augustus ontwikkeld. Zij parasiteren zowel op jonge als op oude Oeverzwaluwen. Het volgezogen vrouwtje legt haar eieren in het nest en hieruit kruipen de larven die in het oeverzwaluwnest overwinteren. Hun levenscyclus speelt zich helemaal af in de nesten van deze vogelsoort.

Nog meer teken die van vogels houden

Ixodes arboricola. (vogelteek)

Vogels die nestelen in holtes (holenbroeders) zijn het meest geschikt als gastheer voor de *ixodes arboricola*. Vooral holten en nestkasten die jaarlijks opnieuw gebruikt worden door dezelfde gastheer of zijn soortgenoten zijn ideaal voor deze teek. Op deze vogels kunnen dit soort teken het gehele jaar worden aangetroffen.

Argas reflexus komt oorspronkelijk voor in het Midden - Oosten. Deze soort heeft zich verspreid over Europa en grote delen van Azië door de gedomesticeerde duif, waar de teken op parasiteren. Andere gastheren zijn hoenders en eenden. In Nederland is deze teek tot nu toe alleen op duiven vastgesteld. De teken eten alleen 's nachts. Overdag houden ze zich schuil in de naden en kieren van het duivenhok.

Dermacentor reticulatus houdt niet zo van het kleine grut. Deze teek wordt vooral aangetroffen op vee en groot wild, maar de nimfen willen ook wel op vogels parasiteren. Deze tekensoort brengt nogal wat ziektes over: *Babesia bovis* bij runderen, *Piroplasma caballi* en *Nuttallia* bij paarden en *Babesia canis* bij honden. De meeste honden overleven de besmetting alleen als ze binnen 24 uur worden behandeld, of met een vaccinatie worden beschermd.

Ixodes pari is een zeldzame op vogels parasiterende teek waarover niet veel bekend is. Deze tekensoort is wel aangetroffen in de strooisellaag in oud bos onder roekenkolonies.

GASTHEREN

Er wordt bij teken onderscheid gemaakt tussen 'reservoir hosts' en 'reproduction hosts'. Reservoir hosts zijn gastheren van teken die besmet kunnen zijn met *Borrelia*. Een teek die bloed zuigt van een 'reservoir host' raakt besmet. Reservoir hosts hebben zelf geen last van de *Borrelia*. Reproduction hosts zijn gastheren van teken die een besmetting niet doorgeven. Dit zijn bijvoorbeeld runderen, herten, reeën, zwijnen etc. De meestal volwassen teken die op de dieren parasiteren raken niet besmet met *Borrelia*. Deze dieren worden reservoir hosts genoemd omdat de teken op hen bloed zuigen voor het leggen van eieren.

Literatuur :

Bronswijk, J.E.M.H. van, Rijntjes, R.H. Garben, A.F.M., & Vos, H. 1979. De teken (Ixodida) van de Benelux-landen. Wetenschappelijke Mededelingen K.N.N.V.

Met dank aan Frans Jacobs.

Roofvogelinventarisatiecursus

De Roofvogelwerkgroep organiseert in februari en maart 2011 een cursus roofvogelinventarisatie. Het doel van deze cursus is het leren inventariseren van de in onze gebieden voorkomende roofvogels en opsporen en volgen van hun nesten. De cursus is bedoeld voor mensen die daadwerkelijk het komend jaar mee gaan werken aan inventarisaties. Ook het leren herkennen van de verschillende soorten roofvogels is onderdeel van de cursus.

Daan ringt Buizerd

Wat houdt het inventariseren in? Voor de roofvogels met broeden beginnen maken ze elkaar het hof; ze baltsen. Hun gedrag is dan vaak opvallend; ze maken veel geluid en vliegen duidelijk zichtbaar rond waardoor ze makkelijk te vinden zijn. In dit stadium doen we de eerste inventarisaties om te weten te komen welke roofvogelpaartjes in ons gebied leven. Vervolgens proberen we hun nest te lokaliseren om het broedproces in de loop van het seizoen te kunnen volgen. Als het mogelijk is, klimt een ervaren klimmer naar het nest om de eieren te meten en later meet, weegt en ringt een gecertificeerde ringer de jongen.

In de roofvogelinventarisatiecursus leren de deelnemers de verschillende soorten roofvogels te herkennen, ze leren over hun gedrag en hun ecologie en ze leren de verschillende soorten te inventariseren. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de nestkaarten van SOVON. De cursus wordt voorafgegaan door een excursie (gratis) waarin potentiële deelnemers met het veldwerk kennis kunnen maken. Voor wie het vak wil leren volgen vier theorieavonden alle gehouden in Het Laer. Deelnemers aan de cursus verplichten zich één seizoen een gebied(je) te inventariseren, eventueel samen met anderen. De cursus kost € 30,-. De cursus wordt gegeven door medewerkers van de Roofvogelwerkgroep.

Openbare excursie: zaterdag 19 februari 12.00-14.30 Vertrek De Goede Gooier Crailoseweg 151, 1261 AA Blaricum.

Theorieavonden zijn op de woensdagen 23 februari, 2 maart, 9 maart, 16 maart van 20.00 tot 22.00 uur. Zaal open om 19.30 uur. Plaats Het Laer (routebeschrijving op de volgende pagina)

Opgave: hannekesevink@freeler.nl of 035-5421019

Inhoud cursus

Eerste avond (23 februari)

Doel is het leren kennen en herkennen van de Buizerd, Havik, Sperwer en Wespindief en het leren werken met nestkaarten

* Bij de behandeling van de verschillende roofvogels komen de volgende aspecten aan de orde: uiterlijk, vliegbeeld, vlieggedrag, balts, biotoop, voedselkeuze, methode van jacht, geluid, nestbouw, broedgedrag, eieren en jongen, natuurlijke vijanden, sporen waaraan deze vogels te herkennen en te vinden zijn.

* Leren werken met nestkaarten.

Tweede avond (2 maart)

Doel is het leren kennen en herkennen van de Torenvalk, Slechtvalk, Boomvalk, Bruine Kiekendief, Visarend, Blauwe Kiekendief, Grauwe kiekendief, Zeearend, Rode Wouw en Zwarte Wouw en het leren werken met veldkaarten en het leren bepalen van leeftijd van Haviken aan de hand van ruiveren.

* Bij de behandeling van de roofvogels komen dezelfde aspecten aan de orde als in les 1.

Derde avond (9 maart)

Doel is het leren herkennen en opsporen van roofvogelvervolging en het leren identificeren van prooiresten

* Het leren herkennen van de verschillende soorten uilen die in Nederland voorkomen en hoe deze te inventariseren.

Vierde avond (16 maart)

Doel van deze avond is:

* het leren vinden van broedende roofvogels

* inzicht verkrijgen in broedbiologisch roofvogelonderzoek

* informatie verkrijgen over het klimmen naar nesten

* kennis verkrijgen van algemene zaken als teken en ongedierte, vergunningen,

* Flora en Faunawet.

Wespendief op weegschaal

Routebeschrijving naar Het Laer, (Gooiergracht Zuid t.o. nr. 51 Laren)

Komend over de A1 rijdend in de richting Amersfoort

Neem de afslag 10 (Soest)

Aan het einde van de afslag ga je naar rechts, de Zandheuvelweg op.

Deze weg volg je.

De weg maakt een scherpe bocht naar links en dan meteen naar rechts. Direct daarna gaat hij onder een snelweg door. Direct daarna sla je rechtsaf. Op de hoek van dat weggetje staan paaltjes met aanwijzingen voor het Laer.

De weg loopt onderlangs de snelweg; volg deze een paar honderd meter tot hij splitst, ga naar links, door de slagboom heen. Je bent bij Het Laer.

Komend over de A1 rijdend in de richting Amsterdam

Neem afslag 10 (Soest)

Aan het einde van de afslag ga je naar links, onder de snelweg door. Aan het einde van de afslag ga je naar rechts, bij de verkeerslichten rechtdoor en dan de Zandheuvelweg op.

Zie verder bovenstaande beschrijving

Komend over de A27:

Neem bij kruispunt Eemnes de afslag naar de A1 richting Amersfoort

Neem direct de eerste afslag (nummer 10, Soest).

Vervolg verder de eerste beschrijving.

N.B. Volg geen beschrijving van een routeplanner van het web, want die sturen je het bos in. Mooi bos, maar geen lekkere koffie met taart!

De weg kwijt onderweg
Harry 06-55821960 of Hanneke: 06-22630641

Een leven lang vogels ringen...

Interview met Daan Buitenhuis (78)

Het is een jubileumjaar voor Daan Buitenhuis. Dit jaar is het 55 jaar geleden dat hij zijn vergunning kreeg om vogels te ringen. Het was het begin van een levenslange passie: vogels vasthouden, al is het maar voor een paar seconden.

Lenny Langerveld

Hoe is het begonnen?

'Ik heb in 1956 een ringvergunning aangevraagd. Ik was toen 23 en ik woonde nog bij mijn ouders thuis in Arnhem. Dat ging allemaal heel officieel. Ik schreef een brief naar het ministerie Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en die hebben de aanvraag weer doorgestuurd naar de politie in Arnhem. De politie schakelde vervolgens een vogelaar in. Op een avond werd er gebeld en toen stond die vogelaar - meneer Knupker - op de stoep. Knupker wilde weten waarom ik vogels wilde ringen, want ze waren natuurlijk bang voor volièrehouders; die waren niet altijd te goeder trouw. Een mistnet is in principe een verboden vangmiddel. Iemand die zonder ringvergunning in het bezit is van zo'n net, is strafbaar. Ik heb hem uitvoerig uitgelegd hoe ik van kind af aan helemaal gek was van vogels en dat ringen me zo leuk leek. Dat staat voorop voor mij. Nog steeds. Dat ik er tegelijkertijd de wetenschap mee dien, is mooi meegenomen. Maar het is niet mijn eerste drijfveer. En dat vind ik zelf wel een aardige combinatie'.

En je bent tot op de dag van vandaag doorgedaan met vogels ringen?

'Ik denk, dat ik tussen de 25.000 tot 30.000 vogels heb geringd in de loop der jaren. Vooral op Oud Naarden, het vogelringstation hier in

het Gooi. Daar ring ik zo'n 17 jaar.

Tegenwoordig doe ik het rustiger aan, ik ben niet meer van de eerste pluk. 's Morgens om half vijf op Oud Naarden zijn is mij te vermoeiend als ik de avond ervoor ook nog een programma heb.

Ik ben nu vooral een verwoed ringer in mijn eigen tuin. Ik vang de vogels met mistnetten die ik tussen twee aluminium stokken span. Ik heb een houtwal aangelegd die is opgehoogd met plaggen en waar ik paar elzenboompjes op heb geplant. Daar komen Sijzen op af. Er staan ook lijsterbessen en een kriek (zo'n zoete kers die je vooral in Limburg veel tegenkomt). Ik span het net ertussen. Niet in het voorjaar, de vogels moeten ongehinderd hun nest kunnen bouwen en hun jongen voeren. Maar bijvoorbeeld in de herfst als de trektijd komt, of in maart als ze nog niet nestelen. En ik ring ook niet met sneeuw. Want dan hebben ze het te moeilijk. Dat zou niet elegant zijn. Als de sneeuw weg is en je voert tegelijkertijd en je doet het één, hooguit twee keer per week dan vind ik dat 't wel kan'.

Is dat een normale cyclus? Eén, twee keer per week?

'Ik vang bijvoorbeeld één dag in de week en zes dagen niet. Dan komen ze weer terug op die plek, en kunnen ze goed voer eten. Je kunt het eigenlijk niet vaker doen, want dan verontrust je die dieren veel te veel en verdwijnen ze.

Ik hang het net 's morgens op, als het voorzichtig licht wordt. Elke tien minuten ga ik controleren en aan het einde van de ochtend haal ik het net weer weg. Ik vang Pimpelmezen, Koolmezen, Boomklevers, Bonte Vliegenvangers, Heggenmussen, Vinken, Merels, Zanglijsters, misschien een Keep. Een stuk of veertig vogels, dat is toch wel vrij normaal. Verdeeld over tien soorten. Vooral Koolmezen en op nummer twee de Pimpelmezen. En ja, regelmatig vang ik oude

bekenden, vogels die ik een week eerder ook al geringd had, bijvoorbeeld. Maar ook vogels van een of meer jaar geleden.

Ik noteer het allemaal in mijn veldboekje en vervolgens in een computerprogramma zodat de gegevens digitaal worden verstuurd naar het Vogeltrekstation in Heteren (dat dit jaar 100 jaar bestaat en binnenkort verhuist naar Wageningen). Elke ringer moet één keer per maand zijn resultaten doorgeven’.

Ik zal dé standaardvraag dan nu maar meteen stellen: is het niet zielig?

’Ze raken niet verstrikt, dat zou ook vreselijk zijn, want dan kunnen ze een veer breken, een pootje of weet ik het. Zo’n mistnet is haast onzichtbaar voor de vogels en hangt vrij slap. Ze vliegen er tegenaan en blijven er vervolgens in wiegen, alsof het een soort hangmatje is. Door zijn gewicht rust het vogeltje er tegenaan, met z’n nageltjes klampt hij zich vast. Je kunt ‘m voorzichtig pakken, maar dan moet je wel goed kijken of hij helemaal goed los is. Waar je nou pech mee kan hebben, is als er een Houtduif invliegt. Die wiegt een keer en hoep: daar gaat ie weer.

Ik had een keer een Koolmees die was al geringd, maar het metaal was anders dan ik kende en de vorm ook. Dus ik dacht meteen: zou hij uit het buitenland komen? En ja hoor, die was geringd op een eiland voor de Noord-Duitse kust. Ik heb ook een keer een Pimpelmees gehad uit Osnabrück. Van een door mij geringde Roodborst kreeg ik een terugmelding vanaf Majorca. Ongelofelijk, hè? Als ik daarna een Roodborst ving, dan zei ik wel eens tegen zo’n Roodborst: ’Nou joh, prettige vakantie’. Dat zijn toch aardige verhaaltjes’.

Het verhaaltje, is dat waar je het voor doet?

’Ja, ik vind eigenlijk het contact met de vogel het leukst. Zo’n vogel in je hand te hebben en heel nauwkeurig te bekijken. Nu zie je daar een mees aan een vetbol hangen en als je een verrekijker hebt, kun je hem zelfs nog vrij goed zien. Je kunt misschien met een telelens een foto maken. Maar als je een vogel in je handen hebt, dat is toch wel even wat anders. Je spreidt die vleugels, je kijkt aan de onderkant van die vleugels... Ik vind het bekijken van heel dichtbij nog steeds een onvergetelijke ervaring’.

Dan kan je toch net zo goed dat registreren laten zitten? Als het je gaat om het vastpakken?

Lachend: ’Ja, maar dan krijg je geen vergunning om te ringen. Het is de enige manier om een vogel over z’n bol te aaien: je moet een ringvergunning hebben. En dan ben je verplicht om aan het einde van het jaar te melden hoeveel vogels je hebt geringd en welke vogels dat waren. Je hebt dat dan allemaal allang opgegeven natuurlijk, maar desalniettemin moet je dan toch nog een samenvatting aanleveren. Want anders zeggen ze: die man heeft het afgelopen jaar vier vogels geringd, moet ie daar nou een ringvergunning voor hebben? Dat is niet nodig’.

Metten is weten? Wat levert al dat ringen nou eigenlijk op?

“Heel veel kennis. Natuurbeheer en vogelbescherming zijn niet mogelijk zonder kennis van het gedrag van vogels. Van de Kievit kon uit ringgegevens worden afgeleid dat het broedseizoen in de loop van de vorige eeuw met een halve maand vervroegd is. Dat betekent dat er steeds langer in het broedseizoen naar kievitseieren wordt gezocht omdat de sluitingsdatum voor het zoeken van de eieren niet veranderd is. Terugmeldingen van geringde vogels hebben aangetoond van welke uiteengelegen gebieden ‘onze’ vogels gebruik maken. Bergeenden, zo bleek uit

ringgegevens, komen vanuit verschillende landen samen om massaal te ruien in de Duitse Waddenzee. Het is daarmee ook duidelijk dat vogelbescherming een internationale aangelegenheid moet zijn. Ringers leveren daar een belangrijke bijdrage aan.

Ik heb in 1962 een stervende Kokmeeuw aangetroffen; die bleek in 1932 geringd te zijn. Onvoorstelbaar! Dat was op dat moment de oudste Kokmeeuw van Europa, voor zover we dat wisten natuurlijk. Recentelijk zijn er volgens mij nóg oudere exemplaren afgelezen door ringers. Een Koekoek die ik in 1966 had geringd op Vlieland is later dat jaar dood teruggevonden in Afrika, in Togo”.

Hoeveel mensen in het Gooi mogen er vogels ringen?

’Zes mensen. In principe is dat genoeg. Dick Jonkers en ik hebben nog een algemene vergunning. Wij mogen overal in Nederland ringen. Zo’n vergunning wordt niet meer afgegeven, de vergunningen van de anderen zijn aan regiogrenzen gebonden. Eigenlijk wil men tegenwoordig dat er projectmatig geringd wordt. In een gebied wordt een project gestart en daar zet je dan een paar ringers op. Ik zie het nut daar wel van in, ik denk dat je wetenschappelijk dan beter uit de verf komt. Eens in de vier jaar moet je op voor de certificering. Dan ga je op bijles en krijg je in lezingen van ornithologen en andere wetenschappers alles te horen over de nieuwste ontwikkelingen voor het herkennen of vangen

Daan Buitenhuis studeerde bosbouw in Arnhem, werkte voor Staatsbosbeheer op Vlieland en voor Natuurmonumenten in het Gooi. Hij was een van de pioniers binnen Natuurmonumenten op het terrein van publieksvoorlichting. Hij bewoont een huis op het landgoed Hilverbeek en is vanaf de oprichting al lid van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken.

van vogels. Ik heb door de jaren heen al heel wat bijgeleerd, allemaal kennis die er vroeger niet was’.

Zoals?

’Vroeger kon je aan de donsjongen van een Havik niet zien, of het een mannetje of een vrouwtje was. Rob Bijlsma, die ik de goeroe van de roofvogels noem, heeft na jarenlang meten en wegen, tabellen opgesteld. Als ik nu die jonge Haviken weeg en de vleugel meet, dan kan ik op die tabellen zien wat ’t geslacht moet zijn. En dat is handig, want het vrouwtje wordt véél forser dan het mannetje en krijgt een grotere ring om. Maar ook over de rui is in de loop der jaren meer kennis verzameld, waardoor we veel beter de leeftijd van een vogel kunnen achterhalen. Interessant hoor’.

Als je mocht kiezen, welke vogel zou je dan ’t liefst vangen?

“De Appelvink. De Appelvink is voor mij een gevederde mythe. Ik heb er in mijn hele leven drie of vier gevangen. Toen ik hier kwam wonen zei iemand tegen mij: vlak bij jouw huis zitten altijd wel één of twee Appelvinken. Ik hoorde ze wel, maar ze hebben zich nooit getoond. Ik heb de Appelvink nooit in de vrije natuur gezien, alleen als ik er één had gevangen in het net. Die schaarse keren dat ik ’m vast kon pakken, waande ik me heel gelukkig en ik moet je opbiechten, dat ik er langer mee in mijn handen heb gestaan dan eigenlijk de bedoeling is’.

Broedpopulatie Huiszwaluw keldert in 2010

Het is halen en brengen met de stand van de Huiszwaluw tussen Vecht en Eem. Er is geen peil op te trekken, want het aantal broedparen blijft schommelen. In en aantal gevallen gaven de tellers aan dat het ongeschikt raken van de broedlocatie of de droogte daarvan de oorzaak was.

Dick A. Jonkers

Wat is er toch aan de hand met de Huiszwaluwen in ons werkgebied? We lopen niet in de pas met ontwikkelingen in andere delen van het land. Dit jaar was er opeens weer een behoorlijke achteruitgang van 18%. In veertien van de negentien gemeenten ging de stand achteruit in ons onderzoekgebied (figuur 1). Er waren enkele meldingen dat door de droogte in het voorjaar in het nestelstadium nesten verloren waren gegaan. Kijkend naar andere reeds eerder gepubliceerde resultaten ging het in andere delen van Nederland wel goed. Zo steeg het aantal broedparen aanzienlijk in Berkelland (Borculo-Neede, Beltrum, Eibergen en Ruurlo) een gebied in de Achterhoek. Men had in dat gebied had weer een succesvol jaar met een stijging van bijna 19% ten opzichte van 2009 (Weijermars 2010). Vergeleken met 1998 is daar de stand vernegenvoudigd! In dat jaar is begonnen met het aan brengen van kunstnesten. In 1998 waren vier kunstnesten bezet, in 2010 maar liefst 715! Met 338 broedparen had de Zaanstreek sinds 1969 nog nooit zo'n goed jaar (mondelijke mededeling Martien Roos). De tellers ontdekten, net zoals in ons onderzoekgebied nog af en toe gebeurt, een kolonie ontdekt die al heel lang aanwezig was. Deze bevond zich aan de achterzijde aan een pand. Die ontdekking droeg bij aan de toename, die is geconstateerd in zes van de negen onderzochte gemeenten (Roos 2010).

Vechtplassengebied

Nog steeds is dit westelijk deel van ons onderzoekgebied een bolwerk. Het herbergde 763 nesten, wat een terugloop betekent van bijna 8%. Acht van de elf gemeenten vertoonden een achteruitgang, waarvan die in Muiden/Muiderberg het sterkst was. Degene die Muiden onderzocht meldde dat van twee boerderijen de daklijsten waren vervangen en geschilderd. Langzaam maar zeker komt ook het verdwijnen in de in zicht voor het voorkomen in Muiderberg. Er is nog maar een locatie, waarvan het aantal nesten gestadig

afneemt. Alle andere vroeger bezette locaties zijn verdwenen door het te hoog worden van bomen die belemmerend werken, renovatie en schilderwerkzaamheden. Uit Ankeveen, waar slechts enkele tientallen nesten zitten, verdween bijna een kwart van de broedparen. Het zal niet lang meer duren voordat het broeden van de Huiszwaluw in Nieuwersluis tot het verleden zal behoren. Er waren zowel in 2009 als in 2010 nog slechts vier nesten. Gelukkig zijn er ook positieve berichten. De stijging in Nederhorst den Berg zet zich nog steeds voort, wat te maken kan hebben met bouwactiviteiten in het dorp en de nabij liggende Spiegelplas. Na een afname tot 2000 gaat de Huiszwaluw hier nog steeds vooruit. Uit Vreeland kwam een melding dat een broedsel wellicht verloren was gegaan door activiteiten van een Kerkuil.

Het Gooi

In deze regio is helaas Hollandsche Rading niet onderzocht. Hierdoor is een vergelijking met de aantallen in voor dit deel van het onderzoekgebied voorgaande jaren moeilijk, al blijft het wel mogelijk een beeld te schetsen. In totaal zijn in het Gooi 156 nesten aangetroffen. In drie van de vier gemeenten voltrok zich een afname. Die was vooral duidelijk in Naarden met 12 paren minder en in Huizen met 10 paren. Die ontwikkelingen baren zorgen, maar het proces lijkt niet te stuiten. Het is een

kwestie van het ongeschikt raken van broedplaatsen door welke oorzaken dan ook. Het plaatsen van zwaluwtillen lijkt een mogelijkheid om een deel van het probleem te ondervangen, maar lost dit niet op. Er vlogen wel voortdurend Huiszwaluwen rond de in het voorjaar geplaatste zwaluwtil aan de Zomerkade in Huizen, maar dit heeft niet geleid tot vestigingen.

Gemeente	Broedparen	
	2010	2009
Muiden/Muiderberg	264	295
Weesp	103	110
Nigtevecht	22	29
Nederhorst den Berg	104	97
Vreeland	27	31
Loenen a/d Vecht	34	37
Nieuwersluis	4	4
Ankeveen	32	43
's - Graveland	37	42
Kortenhoef	46	44
Loosdrecht	90	97
Hollandsche Rading	?	20
Hilversum	18	17
Naarden	79	91
Huizen	56	66
Blaricum	3	7
Eemnes	154	266
Eembrugge	40	43
Eemdijk	62	63
Totaal	1175	1402

Figuur 1. Aantal broedparen Huiszwaluwen per gemeente in 2010.

Eemland

Met een aantal broedparen van 256 daalde de populatie met bijna een derde ten opzichte van 2009. Die daling komt een deel voort uit het gekelderde aantal van de vroegere grootste kolonie in het gebied in de Maatpolder (Eemnes). Hier verdwijnen de Huiszwaluwen langzaam maar zeker zonder dat hiervoor een oorzaak kan worden aangewezen. Bij de twee andere middelgrote kolonies schommelen de aantallen. Doordat in Eemdijk nog steeds dicht bij de Eem af en toe een nieuw huis wordt gebouwd dat vestigingsmogelijkheden biedt gaan daar ook paren broeden. De aantallen in het dorp blijven echter vrijwel gelijk.

Kunstnesten

Of kunstnesten bezet raken heeft vaak te maken met het feit of er al bezette nesten in de

omgeving aanwezig zijn. Het komt nogal eens voor kunstnesten bewoond worden door Huiszwaluwen, die al voor de terugkeer van de Huiszwaluwen uit hun overwinteringskwartieren nesten hebben gekraakt. Reeds eerder bezette nesten worden soms het erop niet meer bewoond door Huiszwaluwen. De oorzaak daarvan zou kunnen zijn dat nestparasieten zich ophouden in deze nesten. Er waren dit jaar weinig meldingen over het zich al dan niet vestigen in kunstnesten. Van een serie van vijf kunstnesten waren er twee bewoond; in een ander geval was dat er een van de vier. Voor een groepje van vier kunstnesten was totaal geen belangstelling. In Berkelland zijn in 2008 162 kunstnesten aangebracht, waarvan er datzelfde jaar 64 bewoond waren. Anno 2010 was het aantal kunstnesten uitgebreid tot 314 met een bezetting van 161 paren (Weijermars 2010, Waanders 2010) Het verdient aanbeveling in het gebied tussen Vecht en Eem meer ijzers in het vuur te hebben dan alleen de zwaluwtillen. Het wordt hoog tijd dat er meer zwaluwkringen komen dan de enige die er nu nog maar is in Huizen. Behalve met zwaluwtillen kunnen zwaluwkringen zich bezighouden met het maken en aanbrengen van kunstnesten. Kansrijke plaatsen zijn vooral gemeenten in het Vechtplassengebied, de randen van het Gooi en Eemnes.

Zwaluwtillen

Ofschoon de zwaluwtil aan de Zomerkade in Huizen nog niet bewoond is geweest, wordt met voortvarendheid gewerkt aan het realiseren van een tweede til in Huizen. Een aanvraag voor een derde til op het terrein van de rioolwaterzuiveringsinstallatie in Huizen is de deur uit.

Koloniegrootte

Er waren 99 locaties met één nest (2009-90). De Huiszwaluw is dus niet altijd een kolonievogel. Van de kolonies met 2-5 nesten zijn dit er in 2010 98 (2009-89). Hoewel dit natuurlijk moeilijk is aan te tonen, lijkt dit ten koste te zijn gegaan van de categorie met 6-10 nesten, waarvan er nu 19 zijn geteld (2009-25). Het aantal kolonie met 11-25 nesten nam weer af. Het waren er nu 18. De grootste was Stadzigt bij het Naardermeer met 24 nesten. Er was nog maar één middelgrote kolonie met 34 nesten; die bevond zich in Eembrugge. De verdunning naar steeds kleiner kolonies is een

nog steeds voortschrijdend proces. Er zijn in het hele onderzoekgebied nog vier kolonies waar meer dan vijftig broedparen huizen. De top vier wordt aangevoerd door een boerderij aan de Noordpolderweg in de Noordpolder beoosten Muiden met 127 nesten (2009-138) De buurman had een kolonie met 65 nesten (2009-75). De tweede kolonie op de ranglijst met 82 paren wordt steeds kleiner (2009-94). Blijft nog over de kolonie in De Kampen (Blaricum) met 61 nesten tegen 54 in 2009 en 60 in 2008.

Medewerkers aan het onderzoek

De vaste kern van tellers, uitgebreid met enkele nieuwelingen, zorgde ervoor dat gegevens over het aantal broedparen in de respectieve telgebieden boven water kwamen. Anderen leverden aanvullende gegevens. De informatie kwam van: G. Bieshaar, Y. Bosman, E. de Bruin, R. van Dijk, A. Driessen, B. Dwars, W. Fokker, D.A. Jonkers, A. van Klaveren, N. Klippel, W.L. Langendorf, M. Pieren-Olijhoek, A.M. van der Poel, K. Pranger, S. Staps, H. van Tol, A. P. Vermeule, M. Voorveld en M. van der Weyden.

Geraadpleegde literatuur

Roos, M, 2010. 2010 een jaar met een verrassend groot aantal huiszwaluwnesten. Kieft 2010/4: 25-26.
Waanders, H. 2010. Activiteiten van de Zwaluwprojectgroep Berkelland. 't Schrieverke 27 (2): 18.
Weijermars. F. 2010. Resultaten Broedseizoen 2010. Zwaluwenprojectgroep Berkelland.

Heel Nederland op de foto: NL in Beeld

Voorbeeld van een (willekeurige) afbeelding

Hoe krijg je het Nederlandse landschap in beeld? Door alle 36.000 kilometerhokken van Nederland systematisch te fotograferen. Nog nooit eerder is ook maar een deel van een provincie fotografisch vastgelegd. Daarom heeft de stichting Saxifraga (www.saxifraga.nl) besloten om het project NL in Beeld (www.nlinbeeld.org) te starten. De bedoeling is om van elk kilometerhok in Nederland vier foto's te maken volgens een vaste methode.

Door deze verzameling foto's kan iedereen vaststellen hoe het Nederlandse landschap er nu uit ziet. Als zo'n project over tien of twintig jaar wordt herhaald, zijn de veranderingen eenvoudig te analyseren. Het project wordt ondersteund door SOVON en De Vlinderstichting. Alle foto's worden op de website www.nlinbeeld.org geplaatst en zijn voor iedereen toegankelijk en vrij te gebruiken. Het gaat hier om een groot project, dat alleen met de hulp van veel fotografen uitvoerbaar is. Fotograferen is populairder dan ooit. Iedereen die een camera kan hanteren, kan aan dit project meedoen. Er is een protocol opgesteld en er zijn digitale topografische kaarten beschikbaar. Als fotografen zich uitgedaagd voelen om aan dit baanbrekende project mee te doen, kunnen zij een mailtje sturen naar saxifraga@planet.nl. Op de website www.nlinbeeld.org staan een uitgebreidere projectomschrijving en een handleiding. Daar zijn ook al de eerste resultaten te zien.

Supersoort, of wat maakt een waarneming bijzonder?

Soortenjagers, genietende natuurliefhebbers (er zijn er, die zelfs geen soort kunnen benoemen) en alles wat daar tussenin zit: misschien is de ‘vogelaar’ wel de meest bijzondere soort.....!

Carel de Vink

Met een handvol enthousiaste vogelfotografen en vogelaars bewonderde ik afgelopen herfst twee Zwartbuikwaterspreeuwen in de Amsterdamse Waterleidingduinen. Ze dompelden zich in het kanaaltje, doken op met garnaaltjes, hurkten op en neer, knipten met hun witte oogvlies en joegen elkaar met grappige kreetjes achterna. Geweldig! De prachtige, ietwat geschubde vleugel- en rugtekening, de felwitte borst en dat parmantige staartje. Je waant je even bij een bruisende beek in het Noorse bergland. Maar het nauwelijks geaccidenteerde binnenduin ontkent dat in alle toonaarden.

Zwartbuikwaterspreeuwen zijn maar zelden te zien in ons land. De bruinbuik wil heel soms wel eens een broedpoging ondernemen langs onze landsgrenzen. Toch weet ik naderhand niet zo goed wat nou het meest bijzondere was aan dat halfuur bij een betonnen watergeul: het ongewone van een zeldzame vogelsoort of het totaalplaatje van twee fraaie beestjes met hun eigenaardige gedrag.

Thuis ontdekte ik in mijn vogelbibliotheek dat de ‘dipper’ niet zo zeldzaam is: de nationale vogelsoort van de Noren broedt door heel Europa aan stromende watertjes met zo’n 200.000 tot 300.000 paar! En dat in een geografisch vreemde verdeling: zwartbuiken in het Noorden, maar ook in Z.W.-Europa. En daar tussenin en meer oostelijk de bruinbuiken. Bij ons bijzonder, maar in heel veel landen alledaags!

Een paar uur pottenkijken bij Vogelringstation Oud-Naarden op een koude decemberdag. Mijn naamgenoten hangen tussen de Sijzen en pimpels. Een krijsende Grote Bonte Specht wordt behendig uit het net gehaald. Een bont geheel van zwart-wit en felrood. En als je hem pal voor je neus ziet, is een eenvoudig bruin Winterkoninkje een prachtbeestje van bruin en beige vol witte miniatuurconfetti. Als mijn maat en ik vertrekken, worden we teruggehaald. “Baardmannen in het net!” Beter

gezegd, een baard-‘man’ en een baard-‘vrouw’. Geweldig om die even vast te mogen houden! Kleine kunstwerkjes: die ogen, die warmbruine tinten. De ‘getrapte’ staart. Bijna van tropisch fraaie eenvoud. Het snorretje van manlief lijkt door een Japanse prentschilder in het gedempt grijs te zijn geschilderd. Achteloos krijg ik vervolgens een Goudhaan in handen om los te laten: 5,5 gram puur leven. Op de terugweg naar huis weet ik echt niet welke soort de meeste indruk op mij maakte. Die ‘gewone’ Goudhaan, een fragiele Boomkruiper, dat felle Roodborstje? Die kunnen echt wel op tegen minder gewone soorten, wanneer je ze na het meten, wegen en ringen mag aanpakken en loslaten.

Natuurlijk geeft het zien van een zeldzame soort je als liefhebber een bepaalde kick. Mijn eerste Notenkraaker, die Ralreiger in de avondschemering, Bijeneters bij een kleine kolonie in Oost-Nederland. Het zijn onvergetelijke momenten. Ooit was de Grote Zilverreiger een soort die in het Gooi de krant haalde. De eerste die ik ‘zelfstandig’ ontdekte in die jaren was een sensatie, die huidige met ‘grote zilvers’ verwende vogelspotters zich niet kunnen voorstellen. Maar het kan ook tegenvallen. Mijn eerste Koereiger was een ver wit vlekje op de plek waar die, zoals algemeen bekend, te zien zou zijn. De tweede waarneming van die soort maakte gelukkig veel goed. Mijn eerste Zearend had niets van een vliegende kleerkast(deur). Wel het formaat. Maar in een druilbui kwam de vogel niet echt lekker op mijn netvlies. En de rafelige ruivleugels misten het indrukwekkende dat ik had verwacht. Dan was mijn eerste IJsvogel (20 seconden lang op 3 meter in mijn eigen tuin!) veel opwindender. Zelfs de waarneming van de Grote Geelpootruiter in de Bovenmeent, op aanwijzen van anderen, miste de spanning van mijn eerste zelfontdekte Zwarte Specht, die luid roepend op 4 meter tegen een dennenstam kwam kleven.

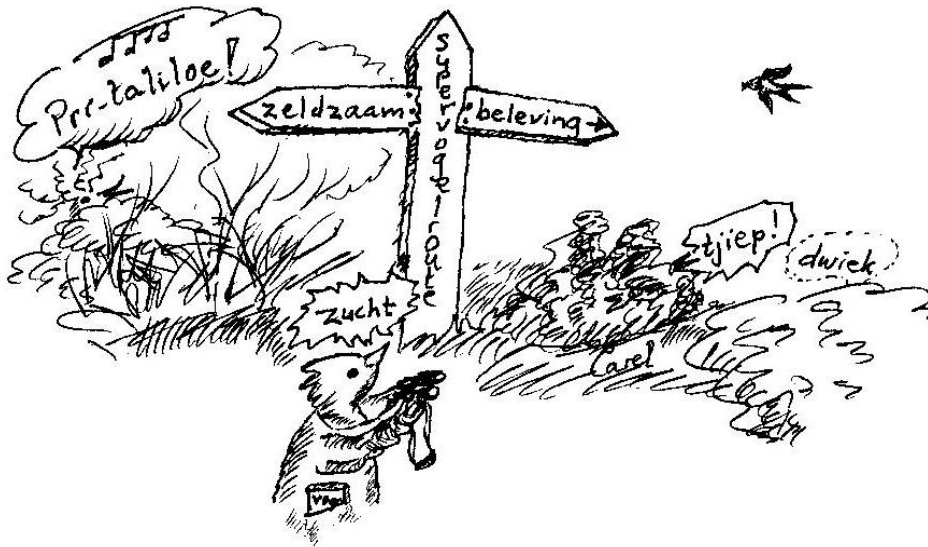

Twee vechtende Pimpelmezen die pal naast mijn schoenpunt neerploffen, een plotselinge, levensechte Pestvogel op nog geen meter, een onverwacht invallende IJseend en een heuse Roodhalsgans in een groep Brandganzen; het zijn belevingsmomenten die het 'vogelen' zo leuk maken.

Soms is dat de zeldzaamheid van de soort. Er zijn hobbyisten die dat het ware vogels kijken vinden. Voor de ander is het de 'aibaarheid',

de ontroering van de setting, de verrassing van het ongewone alledaagse.

Soortenjagers, genietende natuurliefhebbers) en alles wat daar tussenin zit: misschien is de 'vogelaar' wel de meest bijzondere soort. Je merkt het tijdens de excursies van de werkgroep: er zijn er geen twee hetzelfde. Wat hen samenbindt zit tussen een snavel- en staartpunt. Een combinatie van veren, beweeglijkheid en geluid of juist het ontbreken ervan. En de kunst van het genieten!

Nieuwe uitgaven van de Vogelwerkgroep

Publicaties zijn te lenen uit de verenigingsbibliotheek. De medewerkers krijgen gratis een exemplaar.

Dick Jonkers

Broedvogels van De Kampen 2009.

De polder De Kampen is een met sloten doorsneden graslandgebied in de gemeente Blaricum ten oosten van de A27. De in dit rapport vermelde inventarisatie betreft 110 ha van deze circa 183 ha grote polder die ook wel officieus wordt aangeduid als de Oostermeent. Het geïnventariseerde deel is eigendom van Staatsbosbeheer. Behalve de graslanden is ook de rietzone van het Eemmeer onderzocht. Er zijn 29 verschillende soorten broedvogels vastgesteld. Zeven daarvan komen op de Rode Lijst voor: Slobeend (2 paar), Grutto (30 paar), Tureluur (20 paar), Veldleeuwerik (1

paar), Graspieper (10 paar), Boerenzwaluw (2 paar) en Gele Kwikstaart (3 paar). In een tabel over 1989-2009 worden de aantallen broedparen vergeleken. Voor 1989 zijn de aantallen hoger, omdat in dat jaar de hele polder is geïnventariseerd. Voor het registreren en verwerken van de in het veld verzamelde gegevens is een speciaal hiervoor en veel belovende ontwikkelde internetapplicatie gehanteerd.

Dirk Prop 2009. Broedvogels van De Kampen 2009. *Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum*. Uitgave 183. 34 blz.

Tuinvogels 2008

Het tuinvogelonderzoek dat al vanaf 1992 wordt uitgevoerd is nog steeds populair; 34 leden deden er in 2008 aan mee. In de wintermaanden voerden respectievelijk Merel, Pimpelmees en Koolmees de toptien aan. De Huismus moest genoegen nemen met de elfde plaats, een positie die hij ook in 2007 innam. Het percentage tuinen waarin mussen zijn waargenomen bleef in de maand januari van 1992-2008 vrijwel onveranderd. Het aantal tuinen waarin in de winter van 2008 Spreeuwen zijn gesignaleerd was zeer klein, maar het lijkt er bij vergelijking met andere jaren op, dat op dat dit een incidentele afname is. Landelijk loopt de broedvogelstand van de Spreeuw weliswaar terug, maar dit verschijnsel hoeft nog niet bij de wintervogels op te treden. Dit zijn vogels uit andere populaties.

Fernand C. Jager 2009. Tuinvogelonderzoek 2008. *Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum*. Uitgave 181. 12 blz.

Broedvogelinventarisaties rond de Eem in 2009.

Aan de serie van broedvogelinventarisaties in binnen- en buitendijkse terreinen van Natuurmonumenten is met die van 2009 weer een nieuwe toegevoegd. De objecten Buitenvaart Noord, Buitenvaart Zuid, de Zwarte Noord, de Bruggematen en de Wolkenberg zijn kleine reservaten. Zij liggen aan weerszijden van de Eem. De oppervlakte van het kleinste reservaat bedraagt 11 ha; het grootste omvat 28 ha. In de eerste drie geldt een weidevogelstelling, bij de overige een botanische doelstelling. Samen herbergden deze gebieden negentien soorten broedvogels. Vijf soorten daarvan staan op de Rode Lijst: Wintertaling, Slobeend, Grutto, Tureluur en Veldleeuwerik. Na in 2008 daar ontbroken te hebben, nestelde de Kluut nu met vijf paren in de Buitenvaart Noord. In de Buitenvaart Zuid vestigden zich twee nieuwe soorten: een paar van de Waterral en een paar Rietzangers. In de Zwarte Noord was dat een paar Veldleeuweriken en in de Bruggematen een paartje Kolgans.

Marc van Houten 2009. Resultaten van broedvogelinventarisaties in binnen- en buitendijkse terreinen van Natuurmonumenten bij de rivier de Eem in 2009. *Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum*. Uitgave 182. 32 blz. + bijlagen.

Resultaten van nestkastonderzoek

In 2009 zijn nu voor het vijftigste achtereenvolgende jaar nestkasten op de aanwezigheid van broedvogels onderzocht. Een felicitatie aan de Werkgroep Goois Nestkast Onderzoek voor dit een halve eeuw lang lopende onderzoek is dus zeker op zijn plaats. Er zijn plannen om een samenvattende publicatie te gaan maken.

In 2009 zijn in 31 terreinen gegevens verzameld van de holenbroeders in 1370 nestkasten. Een groep van 22 controleurs verzamelde de gegevens. Zestien verschillende vogelsoorten maakten gebruik van de nestkasten.

Koolmees

Foto: Roelof Molenaar

Topbroeder was de Koolmees met 442 eerste en 43 tweede broedsels. Deze soort speelde met zijn vervollegsels in op een rupsenpiek. Met 395 eerste en 12 tweede broedsels mocht de Pimpelmees er ook zijn. De Boomklever deed het ook goed met 69 eerste en 3 tweede legsels, gevolgd door de Bonte Vliegenvanger, die 64 kasten bezette. Voor laatstgenoemde was het een goed jaar met een stijging van 30% t.o.v. 2008. Er zijn voor het broedseizoen drie avondcontroles uitgevoerd. Dit is een greep uit de interessante feiten die in het verslag worden gepresenteerd. Lezers die deze boeiende publicatie willen lezen kunnen deze lenen uit de verenigingsbibliotheek.

R.E.Beskers (samenstelling) 2009. Goois Nestkast Onderzoek Jaarverslag 2009. *Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum*. Uitgave 183. 43 blz.

Nieuwe atlas van de Noord-Hollandse broedvogels

Op zaterdag 11 december 2010 was de zesde Noord-Hollandse Natuurdag in de Aristozalen bij station Sloterdijk. Er werden twee nieuwe provinciale verspreidingsatlassen gepresenteerd, een over de Noord-Hollandse broedvogels en een over de amfibieën en reptielen in de provincie. Bovendien was er een nieuwe atlas over de vlinders in West-Friesland.

Jelle Harder & Kees Scharringa

Elke twee jaar wordt deze populaire Noord-Hollandse Natuurdag gehouden. Hiervoor is grote belangstelling bij de leden van alle provinciale vogelwerkgroepen, KNNV- en IVN afdelingen, weidevogelbeschermers, zoogdierenonderzoekers, vlindertellers, enz. Dit keer waren er circa 400 mensen aanwezig, helaas minder dan tien uit de Gooi- en Vechtstreek. Op de Natuurdag worden lezingen gehouden waarbij het accent natuurlijk ligt op Noord-Holland. Er zijn verschillende stands van vogelwerkgroepen, KNNV, IVN, Vlinderstichting, Vogeljaar, boekenverkopers, e.d. Misschien kun je deze dag wel een beetje vergelijken met de jaarlijkse SOVON - dag in Nijmegen. Het zou daarom goed zijn indien er in het programma van onze vogelwerkgroep in de toekomst wat meer aandacht voor deze bijzondere dag zal komen.

De nieuwe broedvogelatlas van Noord-Holland is een gezamenlijke uitgave van de Samenwerkende Vogelwerkgroepen in Noord-Holland (SVN) en Landschap Noord-Holland, waaraan vijf jaar hard is gewerkt. Ongeveer 500 Noord-Hollandse vogelaars hebben speciaal voor deze atlas Noord-Holland doorkruist en genoteerd waar welke vogelsoorten broeden. Daarnaast zijn aanvullende gegevens verwerkt van de Provinciale Natuurinventarisatie, van verschillende terreinbeheerders (o.a. Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland), en van organisaties (o.a. SOVON Vogelonderzoek Nederland en Agrarische Natuurverenigingen).

In het Noord-Hollandse deel van het werkgebied van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken hebben ruim 20 leden, de IJsvogelwerkgroep en de Roofvogelwerkgroep belangrijke bijdragen geleverd aan de

verspreidingsgegevens. Bovendien zijn Jelle Harder, Dick Jonkers en Paul van der Poel auteurs van één of meerdere soortbeschrijvingen in de atlas. Het is een prachtige, ruim geïllustreerde uitgave geworden van ruim 400 pagina's. Het voorkomen van alle broedvogelsoorten wordt erin besproken. Heldere verspreidingskaartjes laten in één oogopslag zien waar de betreffende soort broedt en fraaie foto's en tekeningen tonen de vogels in hun natuurlijke omgeving. Bijzondere aandacht krijgen de veranderingen in de broedvogelbevolking gedurende de laatste twintig jaar. Daarnaast is er uitgebreide aandacht voor het Noord-Hollandse landschap en zijn betekenis voor vogels.

De eindredactie van het kloek boekwerk is gedaan door Kees Scharringa, Wim Ruitenbeek en Piet Zomerdijk. Deze heren hebben al vele grote verdiensten op vogel- en natuur-

gebied op hun naam staan en werden daarvoor op de Natuurdag gehuldigd met een Koninklijke onderscheiding, Ridder in de Orde van Oranje-Nassau.

Drie nieuwe ridders (vlnr) Kees Scharringa, Piet Zomerdijk en Wim Ruitenbeek.

In Noord-Holland broeden bijna 200 soorten vogels (in Nederland zijn dat er ruim 230). Was 20 jaar geleden de Spreeuw nog de meest algemene broedvogel, die soort staat inmiddels op de tweede plaats. Thans is de Merel koploper met een geschat aantal broedparen van 60.000-120.000. De andere soorten in de toptien van algemeenste soorten zijn Wilde Eend, Huismus, Koolmees, Houtduif, Kauw, Fitis, Heggenmus en Winterkoning. Daartegenover staan elf zeldzame soorten waarvan er jaarlijks minder dan tien paar in Noord-Holland broeden. Naast soorten als Paapje en Velduil, die als broedvogel bijna zijn uitgestorven, prijken op dit lijstje ook nieuwkomers als Slechtvalk (sinds 2003) en Raaf (sinds 2004).

Echt kenmerkende soorten voor Noord-Holland zijn Aalscholver, Stormmeeuw en Halsbandparkiet. Van deze soorten broedt meer dan de helft van de totale Nederlandse aantallen in Noord-Holland. Voor Lepelaar, Visdief, Tapuit en Nachtegaal is dit aandeel 30-50%.

Kenmerkende soorten voor de Gooi- en Vechtstreek zijn vooral Purperreiger, Zwarte Specht, Grote Karekiet, Vuurgoudhaan, Bonte Vliegenvanger en Raaf. Deze soorten komen elders in onze provincie weinig of niet voor. Er zijn duidelijke verschillen in soortenrijkdom. Gebieden met de meeste soorten broedvogels (per vierkante kilometer) zijn de

duinen en de binnenduinrand, de Zaanstreek, de stadsranden van Amsterdam en de Vechtstreek. Een grote verrassing is de soortenrijkdom bij de Vooroever bij Wervershoof, de Weelen bij Hoogkarspel en de omgeving van het Robbenoordbos en Dijkgatsbos in de Wieringermeer.

De nadruk van de atlas ligt op de verspreiding van broedvogels. Vergeleken met de vorige broedvogelatlas uit 1990 is deze ingrijpend veranderd. Er zijn meer soorten waarvan de verspreiding is toegenomen dan soorten waarvan de verspreiding is afgenomen. Dit levert een positief totaalbeeld op. Daar moet echter wel een kanttekening bij worden geplaatst. Veel van de toegenomen soorten behoren tot de algemenere soorten in Nederland die voorheen in Noord-Holland relatief schaars waren of ontbraken door het overwegend open, boomloze karakter van het landschap. Daar staat tegenover dat veel van de soorten die afnemen, juist de vogels zijn van open landschappen, waarvoor Noord-Holland vanouds een bolwerk vormt, zoals weidevogels, duinvogels en moerasvogels. De veranderingskaarten (toe- of afname van het aantal soorten per vierkante kilometer) van weidevogels van vochtig grasland en van algemene bosvogels illustreren die veranderingen goed.

Samenvattend: er komen meer vogels, maar Noord-Holland verliest steeds meer zijn speciale karakter.

Het bovenstaande geldt natuurlijk ook in grote lijnen voor de Gooi- en Vechtstreek.

Ook hier zijn veel soorten weidevogels van vochtig grasland sterk afgenomen of geheel verdwenen en hebben ook de soorten van rietmoeras een veer moeten laten.

Verder ontbreken tegenwoordig soorten als Zomertortel en Wielewaal vrijwel geheel en is de Matkop uit grote delen van het Gooi verdwenen. Daarnaast zijn er natuurlijk ook positieve ontwikkelingen, waarvan vooral de spectaculaire opmars van de IJsvogel genoemd moet worden.

Het boek is een 'must' voor elke Noord-Hollandse vogelaar en natuurliefhebber!

Op de lezingenavonden van de Vogelwerkgroep is het boek beperkt voorradig. Kostprijs € 24,50. Bestellen kan bij Landschap Noord-Holland: www.landschapnoordholland.nl/webwinkel en via de website van de SVN: www.vogelwerkgroepennh.nl. In beide gevallen komen er verzendkosten bij.

Tuinreservaten

Carla van Lingen

Zes dagen na het begin van de meteorologische lente start Vroege Vogels met een uniek project. Op zondag 6 maart gaat Tuinreservaten de lucht in. Nu de overheid steeds minder geld over heeft voor natuurgebieden wordt het hoog tijd om de kleinste stukjes groen zo natuurlijk mogelijk in te richten.

Want laten we wel wezen, de totale oppervlakte van alle tuinen in ons land is respectabel. De natuur in stad en dorp wordt steeds belangrijker nu ook de realisatie van Ecologische Hoofdstructuur de komende jaren niet zal worden uitgebreid. Dieren gebruiken ons privé-groen steeds meer als ‘stapsteen’ om van de ene groene zone in de andere te komen. Vaak zijn tuinen nog het enige toevluchtsoord. Neem de Merel die vanuit het buitengebied de stadstuin heeft gekoloniseerd. Ook Grote Bonte Spechten, Sperwers en IJsvogels worden soms in tuinen gesignaleerd. Voor vleermuizen zijn tuinen ook een gewilde locatie. Dat geldt eveneens voor kikkers, padden, salamanders, libellen en vele insecten.

De trends in tuinenland staan haaks op de behoefte van de dieren. Steen, beton en asfalt winnen het van plantenborder en grasveld. Houten schuttingen hebben de plek ingenomen van heesterhagen, en groenverzorgers zijn omgeschoold tot stratenmakers.

Het idee Tuinreservaten komt uit Frankrijk. Toen ik er tien jaar geleden neerstreek zag ik bij onze Franse buurvrouw een bordje aan haar tuin met de tekst: Refuge LPO (Toevluchtsoord van de Franse Vogelbescherming). We werden lid, wilden ook een refuge en moesten een lange vragenlijst invullen met aanbevelingen en verboden: vogels vertroetelen, geen gif spuiten, besdragende struiken in de tuin planten, niet jagen, niet maaien en snoeien in het broedseizoen, een vijver of poeltje aanleggen, etc. Enkele malen per jaar vult de LPO onze brievenbus met folders en nieuwsbrieven over tuinwetenswaardigheden (digitaal loopt La Douce France een beetje achter).

Dat moet in Nederland ook kunnen, dachten we. Alleen niet uitsluitend voor vogels, maar ook voor vlinders en libellen, amfibieën, zoogdieren en insecten. Het op poten zetten van het project had wat voeten in aarde. Organisaties waren enthousiast maar het geld ontbrak. Begin dit jaar heeft de VARA het idee omarmd. Vogelbescherming, Vlinderstichting, RAVON, Zoogdiervereniging en Vivara werken graag aan het project mee en zullen ons voeden met hun kennis. Zondag 6 maart gaat de website Tuinreservaten.nl de lucht in. Vroege Vogels radio en televisie zullen met grote regelmaat aandacht schenken aan de Tuinreservaten. Iedere Nederlander met een tuin of tuintje kan meedoen. Er gelden – net zoals in Frankrijk – wel een aantal voorwaarden. Om de belangrijkste maar te noemen: geen bestrijdingsmiddelen gebruiken, de bestrating tot een minimum beperken, waterdoorlatend materiaal gebruiken, niet snoeien in het broedseizoen, in barre tijden tuindieren een handje helpen, FSC hout gebruiken, herrieschoppers zoals bladerblazers vermijden en zorgen voor een (klein) poeltje of een drinkbak.

Wie meedoet wordt via een nieuwsbrief regelmatig op de hoogte gehouden van tuinwederwaardigheden en kan het bordje “Mijn Tuinparadijs” tegen geringe vergoeding thuis gestuurd krijgen. Alle tuinparadijzen tezamen zullen zorgen voor grote aaneengeschakelde tuinreservaten.

De tijd is er rijp voor. Staatssecretaris Joop Atsma van Milieu riep 1 december vorig jaar dat we moeten stoppen met het betegelen van tuinen omdat het slecht is voor de biodiversiteit en het grondwater. Groen Links in Groningen riep in januari op om stenen tuinen in de ban doen. Wij voegen er graag een positiever argument aan toe: natuurlijke tuinen zijn mooi, een eldorado voor dieren en

bovendien onderhoudsvriendelijk. Dus: weg met de loungebanken, schemerlampen, buitenkeukens en ander frutsels in de tuin. Als binnen naar buiten verhuist wordt het hoog tijd om de huiskamer vol te storten met tuinaarde en daar een boom te planten.

Doe mee. Kijk op www.tuinreservaten.nl (vanaf 6 maart!)

Naar de Oostvaardersplassen, 27 december 2010

een impressie van een nieuw lid

Op station Bussum Zuid, waar op een doordeweekse dag goede koffie wordt geschonken, begint na de propvolle maandagmorgentrein dit verhaal. Een stoer uitzierende Groningse, goed voorbereid op flinke kou, komt deze kant op. Dat moet Antje zijn.

Meria Bakker

We rijden met drie auto's, vrouwen en mannen gescheiden, de Oostvaardersdijk op door het prachtige winterse landschap, vele kleuren grijs, mist boven de polder en ... geen vogels. De windmolens, waarvan we alleen de grote palen zien, lijken met hun onzichtbare wieken wolken tot dichte mist te roeren. Op een van de drie kille windplekken langs de dijk zien we wel een groot zwart beest maar geen vogel en overall ligt ijs. Antje pakt een handvol sneeuw, voelt het gewicht, wrijft met haar vingers en zegt dat het dooit.

Blauwe Kiekendief

foto: Mark Eising

En dan: een kiekendief scheert laag over de weg de mist in, een Blauwe Kiekendief blijkt even later volgens het papiertje bij het

bezoekerscentrum 'De trekvogel' en de andere excursiedeelnemers. We stappen bij een volgende 'vogelaarplek' uit om strompelend via, spiegelgladde bruggetjes en terugkerend voor afgesloten hekken weer vlak bij onze auto's een vogeltje te zien met een geel streepje op de kop: het Goudhaantje. We warmen onze koude handen, voeten, neuzen en eten een heerlijke kerststol met veel spijs, maar al doen we nog zo ons best met onze kijkers, veel vogels hebben we nog niet gezien. Wel horen en zien we nu twee Matkopjes 'die geen Zwartkopjes kunnen zijn omdat ze droevig en gelaten klinken en omdat ze in elzenbomen voorkomen en daar horen zwartkopjes niet thuis'.

Op een volgende stopplek zien we een biddende Ruigpootbuizerd, mooie vlekken aan de onderkant van de vleugels en een band op de staart. Behalve de ruige poten heb ik hem goed kunnen zien, maar dat Buizerds ook wel bidden, dat wist ik niet.

We maken een wandeling om weer warm te worden en zien af en toe een Pimpelmees, Buizerd, kraai of duif. Zullen we nog iets spectaculairs zien? De kans lijkt niet erg groot meer.

Maar dan! Een Klapekster, veel kleiner dan ik had verwacht, mooi zwart/wit getekend, rustig zittend op een takje en even later hoor ik Antje: een specht.. te klein voor een specht... een Kleine Bonte Specht!! Ik heb hem lang en

goed kunnen zien. Whauw, weer een voor mij nieuwe vogel!!

Klapekster

foto: Paul v.d. Poel

De anderen zien twee vossen, ik niet. Ik heb mijn aandacht meer bij kleine beesten en zie de grote kennelijk over het hoofd. Ik hou nu de rietkragen goed in de gaten, maar geen Roerdomp of IJsvogeltje, wel een Torenvalkje.

Het lijkt of we in een gewassen inkttekening lopen, de kleurnuances worden nu heel subtiel lila en blauw, rose. .. de zon is af en toe te zien maar niet sterk genoeg om door de mist heen te schijnen. Wonderschoon polderlandschap, akkers, rietkragen, molshopen, ijle grijze bomenrijen... mijn meisjesdromen worden

helemaal realiteit bij het zien van de kudde Koniks, paarden en hun leider die een steigerende act opvoert om de boel bij elkaar te houden. Tja, wel een zielig paard aan de verkeerde kant van de heining... even wat minder, en er werd ook flink gebeten...

Onze laatste stopplek: de grote Praambult (woordenboek: een praam is een platbodemaartuig voor de binnenwateren. Maar een praam is ook een stuk hout met een lus van touw. De lus wordt om de bovenlip van een paard aangebracht en aangedraaid om het paard rustiger te laten worden.). Natuurlijk groot wild te zien, en mutsen uit Tibet, Friesland en Kathmandu, maar ook een boom vol Koperwieken of/en Kramsvogels; het verschil vind ik nog moeilijk te zien. En een Slechtvalk op een takje met een donkere kop en ook nog vier Wulpen op de grond die alleen met een witte achtergrond van sneeuw goed te zien zijn.

En dan, tijdens het moment van afscheid nemen toch nog de reusachtige Zeearend waar, de vliegende deur, onverwacht sierlijk en soepel.

Wouter en Michel hebben mij thuis gebracht als ware ik een vorstin. Het was een heerlijke dag.

AUBADE MET LIJSTERS

*De rijm stijgt dampend uit de weiden
tot sluiers om de zon
die tussen de lentetwijgen
een japanse allure krijgt.*

*Pirix pirix tjuwie tjuwie tjitjuwuwu
Tlie thuu thie tiriktipping tjulilililili*

*Melkauto's in de verte
De postbode nadert
Litutjoeoek tjoek tjoeoek
De postbode loopt voorbij*

Tèk tok tèk tek tek trrk trrr tr rr

Titiwu pikwie? Pikwie?

Hans Warren, 25 februari 1953

Mijn eerste keer: excursie Tiengemeten 13 november 2010

Tiengemeten! Voor mij vallend in de categorie Epe, Hoendiep en Ronsteradeel; allemaal geleerd in de periode dat zinloos nationaal topografisch geweld nog gebruikelijk was op de lagere school. Een eiland zonder aangenaam tropisch klimaat. Als je tante er niet woonde, had je er tot voor kort niks te zoeken. Er zullen meer bejaarden op Bali zijn geweest dan op het exotische Tiengemeten.

Gerben de Vries

En dan is er ineens de Vogelwerkgroep, die mij in staat stelt om betekenisvol naar Tiengemeten te gaan, na metropolen als Epe, Lauwersoog en Dwingelo. Niet vanwege mijn tante, maar vanwege 'een keur aan watervogels, steltlopers, roofvogels die op het kort geleden ingerichte eiland verblijven'. Mijn ervaring tot nu toe met de vogelwerkgroep bleef beperkt tot de vogelweekends ('moet je doen,' zei mijn vriendin Tilly in 2001, 'vind je leuk'. Lauwersoog, Dick Jonkers, Piet Spoorenberg, Beflijster, Parelduiker, meer dan honderddertig soorten, onmiddellijk verslaafd, daarna nooit meer relaxed door een bos kunnen lopen). Een dagexcursie betekent vroeg je bed uit in het weekend, geen relaxed Volkskrant ontbijt en dus niets voor mij. Echter, de sociale druk werd kort geleden in Ameland zo opgevoerd - waarschijnlijk afgesproken werk - dat er geen ontkomen meer aan was. 'Mijn eerste keer' werd me gemakkelijk gemaakt: op de vrijdagavond voor vertrek belde Ton op; of we zin hadden met hem mee te rijden. Hij zou ons halen en brengen. Dat liet ik me geen tweemaal zeggen. Om ons extra te verwennen had hij een stewardess - Ans - bij zich, met koffie, thee en koekjes. Wat een service van de Vogelwerkgroep!

Dank zij Ton's Tomtom waren we in no time bij het haventje in Nieuwendijk waarvandaan de veerpont zou vertrekken. En alweer bleek de service van de Vogelwerkgroep: het havengebouw beschikte over een verwarmd toilet!

De Bussumse ploeg arriveerde korte tijd later en gezamenlijk, tweeëntwintig vogelaars plus ondergetekende lekenbroeder, staken we met de pont het 'Hitsertsche of Vuile Gat' over (over zo'n naam moet lang zijn nagedacht). Na aankomst kregen we van Dick en Poul Hulzink contextinformatie over het eiland en zijn geschiedenis. Die informatie werd aangevuld tijdens een bezoek aan het informatiecentrum, waar naast informatie ook koffie verkrijgbaar bleek. Voor wie nog niet genoeg weet: <http://tiengemeten.info/> en wikipedia.

En toen startten we, op zoek naar de steltlopers, water- en roofvogels. Ik had me voorgenomen wat meer eendensoorten te leren onderscheiden. Dick relativeerde de verwachtingen enigszins. Hij beloofde niets, liet liever op zich af komen wat er te zien was. Wat eenden betreft, dat overtrof mijn stoutste verwachtingen; ik heb zelden zo veel verschillende eenden bij elkaar gezien. Al na een kwartier liepen tientallen soorten in mijn achterhoofd door elkaar als kleuters in een gymles. Geen beginnen aan. Ik besloot over te gaan op plan B: me te concentreren op één soort. Als ik die in drie, vier opeenvolgende situaties zou herkennen, kon ik verder met de volgende soort. En ik besloot me niet te laten afleiden door enthousiaste begeleiders die moeiteloos schakelden tussen eenden,

Slechtvalken, Brandganzen en Puttertjes. Die strategie werkte een tijd.

Zelfs een stier waar Picasso enthousiast van zou zijn geworden, leidde me nauwelijks af. Ik denk nu, dank zij de telescoop van Poul, redelijk in staat te zijn een Tafeleend in novemberdracht te kunnen herkennen. ‘Let op zijn rode kop,’ zei Poul. Die zag ik met mijn toneelkijktje natuurlijk niet. Voor mij was het voor donker, achter donker en grijs er tussen in. Zoiets als de Spaanse vlag op een zwart wit tv. Maar na scherp kijken door zijn - minstens een modaal maandsalaris kostende - toeter ontdekte ik inderdaad een roestbruin zweempje in de nek van het beest. Dat ik niet méér rood zag, was waarschijnlijk een gevolg van het grauwe weer met erg weinig licht. Hopelijk zien de Tafeleenden bij het Lauwersmeer er over een half jaar nog steeds zo uit; maar vogels en seizoenen... ik vrees het ergste!

De Kuifeend zit ook aardig in de knip; en bergeenden herken ik op een uur afstand. De Krakeend blijft tobben. Mijn strategie ging de mist in toen Poul en Dick met een schijnbaar achterloos gebaar binnen tien minuten twee soorten Buizerds en twee soorten kiekendieven uit het riet goochelden. Tegen zoveel ornithologisch geweld was mijn focus niet opgewassen. Wat

een fantastisch gezicht! Kijken, nog eens kijken, in het boekje kijken, nog een keer kijken en dan erg snel doorlopen om de laatste boot naar huis te halen.

Dat lukte bijna niet. Onze gidsen trakteerden ons namelijk op een tamelijk kil intermezzo: dank zij het tij moesten we door zo'n dertig centimeter Haringvliet waden, erg vet cool in november.

Als toetje serveerden onze gidsen een Torenvalk, op de lantaarnpaal bij de haven en op de meerpaal en in de boom aan de overkant en weer op de lantaarnpaal.

Volgens de gegevens van Dick hebben ‘we’ bijna vijftig soorten gezien. Daarbij zaten twee soorten fazanten.

Dick maakte aantekeningen hiervan in een handschrift waar mijn huisarts nog een puntje aan kan zuigen. Volgens mij staat er:

‘Aantekeningen: bij Nieuwendijk Fazanten zonder witte nekkring (type Phasianus colchicus mongolicus, met herkomst Kaukasus, Zuidwest-Azië). Op Tiengemeten Fazanten met witte nekkring (type Ph. colchicus torquatus, en nu lees ik, GdV-‘boquitus’ ; dat roept veel Blijdorp op en zal wel niet kloppen). Veel ganzen, vooral Grauwe Gans en Brandgans (keffertjes). Totaal 49 soorten, zeven soorten roofvogels waaronder Blauwe Kiekendief, Slechtvalk, Ruigpootbuizerd. Opvallend weinig kleine zangvogels. Putter was de talrijkste van deze groep.’

Voor ik het vergeet: wat die Spaanse vlag betreft, ook hier had de Vogelwerkgroep in voorzien: ergens in de middag kwam ie langs: de Sint, per stoomboot, met de rood-geel-rode vlag heel herkenbaar net boven de Hitsertsche dijk uit.

Als ik Rien spreek, zal ik ‘m bedanken voor de geweldige service die zijn team biedt aan novices!

Tenslotte: tussen allerlei vogels door sprak ik met allerlei mensen. En daar heb ik het meest van genoten.

Mijn eerste keer smaakt naar meer!

Veldwaarnemingen

Egbert van Oort

Dodaars	02-12-10	1	De Vecht, Brug Vreeland, N van Tol, foeragerend
Roerdomp	06-12-10	1	Karnemelksloot, Naarden, E. Bruinning, foeragerend
Grote Zilverreiger	06-12-10	5	samen met 8 blauwe reigers, Goyersgracht nabij A27, D. Jonkers, E. van Oort, foeragerend
Lepelaar	28-11-10	1	Tussen Loenen en Vreeland, H. + N. van Tol, overvliegend
Kleine Zwaan	07-11-10	7	Kickestein, Loenen, H. en N. van Tol, overvliegend
Kleine Rietgans	04-12-10	3	Noordpolder te Veld, Eemnes, A. Heijnen, overvliegend
Sneeuwgans	26-12-10	1	Vreeland. Kleizuwe, G. + E. van Oort, foeragerend
Bergeend	05-12-10	2	Gooimeer bij Magdeleen, D. Jonkers, foeragerend
Eidereend	05-01-11	1	Huizermaatweg in singel, Huizen, D. Jonkers, rustend
Brilduiker foeragerend	10-01-11	7	Loenderveensche Plas, Loenen, H. en N van Tol,
Nonnetje	29-10-10	1	Huizerpier / Gooimeer, C. de Vink, R. Kes, vroege datum, goed herkenbaar mannetje, overvliegend
Nonnetje	10-01-11	6	Loenderveensche plas, Loosdrecht, H. en N. van Tol, foeragerend
Grote Zaagbek	26-12-10	2	Brug bij Nigtevecht, G. + E. van Oort, foeragerend
Blauwe Kiekendief	v.a.21-11	2x	Noordpolder te Veld, Eemnes, D. Jonkers, foeragerend
Sperwer	02-12-10	1	Kickestein, Loenen, H. van Tol, foeragerend
Smelleken	12-12-10	1	Noordpolder te Veld, Eemnes, D. Jonkers, foeragerend
Slechtvalk	18-11-10	1	Noordpolder te Veld, Eemnes, D. Jonkers, foeragerend
Fazant	19-11-10	1	Huizer Eng oost, D. Jonkers, foeragerend
Kraanvogel	10-10-10	100	Noordpolder te Veld, Eemnes, A. Heijnen, overvliegend
Watersnip	14-11-10	2	Bijvanck, Blaricum, D. Jonkers, overvliegend
Houtsnip	14-12-10	1	Tergooi Ziekenhuis, Blaricum, C. de Vink, laag over het parkeerterrein vliegend
Wulp	28-11-10	7	Nabij Nigtevecht, H. en N van Tol, overvliegend
Steenuil	07-11-10	1	Koggewagen, Blaricum, M de Graaf, uitsluitend gehoord
Ransuil	13-11-10	1	Kickestein, Loenen, H. van Tol, uitsluitend gehoord
Zwarte Specht	08-12-10	1	Monnikenberg, Hilversum, E. van Oort, overvliegend
Groen Specht	20-11-10	1	Vreelandseweg, Loenen, H. en N van Tol, lachend
Grote Gele Kwikstaart	14-11-10	1	Goyersgracht, Blaricum, M. de Graaf, D. Jonkers, foeragerend
Witte Kwikstaart	07-01-11	1	Winkelcentrum De Balken, Blaricum, D. Jonkers, foeragerend
Beflijster	29-10-10	1	Driftweg, Huizen, C. de Vink, wegvliegend uit randbegroeiing
Tjiftjaf	16-11-10	2	Voorland Stichtse Brug, M. de Graaf, D. Jonkers, foeragerend
Zwarte mees	08-12-10	1	Kickestein, Loenen, H. en N. van Tol, foeragerend in tuin
Vuurgoudhaan	07-01-11	1	Koggewagen, Blaricum, D. Jonkers, foeragerend in tuin
Raaf	08-01-11	3	Maatpolder, Eemnes, D. Jonkers, foeragerend en overvliegend
Ringmus	25-12-10	26	Kickestein, Loenen, E. van Oort, foeragerend in tuin
Keep	19-11-10	1	Kickestein, Loenen, H. van Tol, foeragerend in tuin
Appelvink	05-12-10	1	Bijvanck, Blaricum, D. Jonkers, rustend in tuin

Mutaties Ledenbestand

(tot 30 december 2010)

Nieuwe Leden

G.B. BIJL	HAZELAARLAAN 1	1214 LK	HILVERSUM	035	6235493	G
MW J. BIJL-RELLEKE	HAZELAARLAAN 1	1214 LK	HILVERSUM	035	6235493	H
MW R. BLANKEN	VOLTA STRAAT 19	1221 GB	HILVERSUM	06	34702503	G
MW M. BOOM	VELDSTRAAT 8	3741 AS	BAARN	035	5417691	G
H. BÜCKMANN	VELDSTRAAT 8	3741 AS	BAARN	035	5417691	H
MW M.M. VAN EIJDHOVEN	BERKENLAAN 2	1213 SR	HILVERSUM	06	41284987	G
N. GELIJSTEEN	DE BRIK 7	3742 HH	BAARN	035	5415486	G
R. GERLAGH	HOOFDWEG 47	1261 RG	BLARICUM	035	5241502	H
MW H. GERLAGH-VLAANDEREN	HOOFDWEG 47	1261 RG	BLARICUM	035	5241502	G
MW A. GORTZAK-WALS	RUTHARDLAAN 31	1406 RR	BUSSUM	035	6912071	G
R. JANSEN	THOMASSEN STRAAT 8	3572 KG	UTRECHT	06	55547130	G
MW J. VAN KAMPEN	THOMASSEN STRAAT 8	3572 KG	UTRECHT	06	52354393	H
MW R. KRIST	KOGGEWAGEN 26	1261 VK	BLARICUM	035	5389795	G
MW A. KUHN	GALILEI STRAAT 34	1223 GM	HILVERSUM	06	40748548	G
MW S.E.M. TER KUILE	GROOT HERTOGINNELAAN 7	1405 EA	BUSSUM	035	6921085	G
A.J.W. VAN DER LAAK	J.W.FRISOLAAN 20	1412 AH	NAARDEN	06	24879188	G
R.E. LOK	AERT JANSSEN STRAAT 20	1382 EE	WEESP	0294	413532	G
MW H MEILY	HEREN STRAAT 6B	1404 HD	BUSSUM	06	34177475	G
MW A. NUYTEN	J.W.FRISOLAAN 20	1412 AH	NAARDEN	06	24879188	H
MW R POTS	VAN HOUTENLAAN 19	1272 KC	HUIZEN	035	5245658	G
MW A.P. VROONLAND	SOPHIALAAN 2	1213 XM	HILVERSUM	06	22445744	G
C.W. WIARDA	ZOMERTALING 7	3755 GM	EEMNES	035	5386381	G
H WIJSMAN	TONY OFFERMANSWEG 6	1251 KJ	LAREN	035	5389031	G
M. VAN WILLIGEN	GALILEI STRAAT 34	1223 GM	HILVERSUM	035	6471158	H

Adreswijzigingen

MW A DE JAGER	HOEVEWEG 33	1412 DL	HUIZEN	035	6943377	G
A.M.C. KROON// SALIJ	SCHAAR 45 D	1261 MP	BLARICUM	035	5250640	G
SOVON	POSTBUS 6521	6503 GA	NIJMEGEN	024	6843753	M

Bedankt

MW C.L. ARNOLD BIK	COLENZO 162	3761 GP	SOESTDIJK			G
MW M J C VAN EIJDEN	CORVERLAAN 3	1405 AV	BUSSUM	035	6946970	G
A C A M KERKHOF	LUITGARDEWEG 28	1211 NB	HILVERSUM	06	51933045	G
MW J E A M KERKHOF - DE GRAAF	LUITGARDEWEG 28	1211 NB	HILVERSUM	035	6286330	H
MW M KETELAAR	DOROTHEAGAARDE 90	1403 JX	BUSSUM	035	6782003	G
MW J Z KOS	ZEELT 29	1275 AP	HUIZEN	035	5241868	G
MW C VAN LEEUWEN	CORT V D LINDENLAAN 25	1412 BW	NAARDEN	035	6048175	G
B LEQUIN	CORT V D LINDENLAAN 25	1412 BW	NAARDEN	035	6948175	H
MW G M MEEDENDORP	JHR HUYDECOPER STRAAT 11	1393 NV	NIGTEVECHT	0294	253205	G
P OUDENAARDEN	PIETER DE HOOGHLAAN 33	1213 BP	HILVERSUM	035	6215727	G
M VAN DE POL	VELDHEIMWEG 42	6871 CD	RENKUM	0317	311814	G
MW C URIOT	A. VAN OSTADELAAN 58	1181 WZ	AMSTELVEEN	020	6474704	G

Verslag Algemene Ledenvergadering d.d. 25 november 2010

Aanwezige bestuursleden   Rien Rense, Piet Spoorenberg, Bep Dwars
Poul Hulzink, Han Westendorp, Wobbe Kijlstra

Aanwezige leden   Volgens presentielijst 63

1 Opening en mededelingen bestuur

De voorzitter, Rien Rense, opent de vergadering en heet iedereen van harte welkom. Hij geeft aan de mededelingen van het bestuur aan te willen grijpen om een toelichting te geven om de problematiek rond de spaarrekeningen.

Voordat hij hierop ingaat, wijst Rien op de stand van het Vogelhospitaal. Dirk Prop licht in het kort de inventarisaties van de werkgroep broedvogels toe en meldt dat de tellers van Ankeveensche Plassen een kalender van Natuurmonumenten van Erik de Haan als dank ontvangen.

Alle leden van de vereniging zijn per brief geïnformeerd over de problemen die ontstaan zijn rond de spaarrekeningen. Rien gaat in zijn toelichting in op hoe het ontdekt is wat het bestuur heeft gedaan, de prioriteit bij het terugkrijgen van het geld, waar we nu staan en geeft de vergadering vervolgens gelegenheid tot het stellen van vragen.

De ledenvergadering reageert geschokt dat dit heeft kunnen gebeuren en ook met waardering voor de wijze waarop het bestuur de problematiek heeft opgepakt. Gelukkig loopt de financiële continuïteit van de vereniging op de korte termijn geen direct gevaar. Met de schuldbekentenis onder zekerheidsstelling van een hypotheek is gezien de situatie optimale zekerheid verkregen dat het geld terugbetaald wordt. Gezien de complexe situatie en prioriteit bij het terugkrijgen van het geld, is geen aangifte gedaan. Het bestuur heeft er bewust voor gekozen de leden per ledenbrief te informeren. Afsproken wordt dat de leden worden geïnformeerd zodra het geld terugbetaald is.

Op de vraag of de leden in kunnen stemmen met de door het bestuur gekozen aanpak, wordt met instemming en applaus gereageerd. Rien geeft aan te hopen dat we deze netelige kwestie snel achter ons kunnen hebben en vervolgt de vergadering.

2 Vaststellen verslag Algemene Ledenvergadering van 25 maart 2009

Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

3 Bespreken en vaststellen beleid en begroting 2011

Met de begroting en beleid 2011 wordt het ingezette beleid gecontinueerd. Het bestuur wil nadrukkelijker dan de afgelopen jaren de relatie met en tussen werkgroepen en leden ondersteunen en versterken. Speciale aandacht wordt gevraagd voor de reservering in de begroting van 1.000 euro in verband met de 1.000^e Eempoldertelling in april 2011. De leden zullen nog worden geïnformeerd over de aandacht die hier aan besteed wordt.

De vergadering stemt in met de begroting en het voorgestelde beleid. De contributie voor 2011 blijft gelijk aan 2010. De ledenvergadering machtigt het bestuur evenals voorgaande jaren tot het doen van noodzakelijke maar niet begrote uitgaven, passend binnen het beleid van de vogelwerkgroep, tot een maximum van 15% per jaar van de begrote contributie.

4 Bestuurssamenstelling

Zoals in de agenda (Korhaan november 2010) van de ALV al is aangegeven, heeft Egbert Leijdekker zich genoodzaakt gezien zijn penningmeesterschap neer te leggen. Gelukkig is Egbert wel bereid de komende tijd in afwachting van de toekomstige invulling de administratie van de vereniging te doen. Binnen het bestuur zijn, gezien deze situatie en met het oog op de continuïteit, de taken herverdeeld. Wobbe Kijlstra zal in de overgangsperiode de functie van penningmeester vervullen (en Egbert, zoals gezegd, de financiële administratie).

Naast de vacature van penningmeester zal de komende periode gezocht worden naar een invulling van de vacature coördinator van de Subgroep Communicatie.

Hoewel Egbert slechts kort in functie is geweest spreekt Rien zijn grote dank uit voor

de inzet en nauwgezette wijze waarop Egbert het penningmeesterschap heeft ingevuld. Het is buitengewoon vervelend als je bij de overdracht moet constateren dat je voorganger ongeautoriseerd heeft gehandeld. In de be- en afhandeling heeft het bestuur Egbert ervaren als grondig, standvastig en ter zake kundig. Hierbij past respect voor de wijze waarop Egbert eraan heeft bijgedragen dit lastige dossier tot een goed einde te brengen en ook voor de persoonlijke afweging zich terug te moeten trekken als penningmeester en de bereidheid vooralsnog de administratie te willen blijven doen.

Als persoonlijke noot geeft Rien aan dat het wel bijzonder was hoe Egbert zich zonder enige kennis van vogels staande wist te houden in een vogelminnend bestuur. Als dank krijgt Egbert een boek over het heelal. Zijn affiniteit ligt in hogere sferen dan de vogels en meer bij de sterren.

5 Samenstelling kascommissie

Naar aanleiding van de problematiek rond de spaarrekeningen heeft het bestuur een handreiking opgesteld dat de leden van de kascommissie moet helpen bij het vervullen van hun rol. Op een vraag uit de vergadering wordt geantwoord dat het nooit helemaal mogelijk is risico's uit te sluiten en dat de handreiking de positie van de kascommissie versterkt. Als suggestie wordt meegegeven dat de kascommissie ook eerst zonder aanwezigheid van de penningmeester de boeken kan controleren.

De ledenvergadering stemt hiermee in en benoemt Elsje van der Velde, Pieter Jan Hegenbart en Henk van Tol tot leden van de

kascommissie.

6 Afhandeling erfenis

Poul Hulzink licht het in De Korhaan van november opgenomen voorstel voor besteding en beheer van de erfenis die verwacht wordt toe. De notaris heeft aangegeven dat de afhandeling van de erfenis nog wel even op zich kan laten wachten. Dit neemt niet weg dat het goed is het voorstel voor besteding en beheer nu in de ledenvergadering te bespreken. De vergadering kan zich vinden in de voorgestelde uitwerking en doet de volgende suggesties:

- Kies een groene bank om de middelen te beleggen.
- Denk na over de communicatie en informatievoorziening, ingediende, gehonoreerde en afgewezen projecten en informatie over resultaten gehonoreerde projecten.
- Voorkom in de vereniging ellenlange discussies. Neem als bestuur een besluit over de te honoreren projecten (op grond van de criteria en advies van commissie) en informeer de leden.

Het bestuur neemt de gemaakte opmerkingen mee en werkt deze verder uit. Zodra duidelijkheid ontstaat, wanneer het legaat tegemoet kan worden gezien, zullen de leden geïnformeerd worden.

7 Rondvraag

De contributie wordt bewust per acceptgiro geïnd - en niet automatisch - om zo leden de gelegenheid te geven, indien ze dat willen, meer over te maken dan de basiscontributie.

Jaarverslag 2010 Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

1. Bestuur

Samenstelling van het bestuur

Het Algemeen Bestuur was in 2010 als volgt samengesteld:

Voorzitter:	Rien Rense
Secretaris:	Wobbe Kijlstra
Penningmeester:	tot 25 maart André Kerkhof; van 25 maart tot 25 november Egbert Leijdekker; daarna Wobbe Kijlstra
Algemeen bestuurslid:	Han Westendorp
Subgroep Algemene Zaken:	Bep Dwars
Subgroep Avifauna:	Piet Spoorenberg
Subgroep Vogelherkenningscursus:	waarnemer Wil Makkinje
Subgroep Excursies:	Poul Hulzink
Subgroep Communicatie:	Rien Rense

In de voorjaarsvergadering is André Kerkhof na 10 jaar afgetreden als penningmeester. Hij is opgevolgd door Egbert Leijdekker. Egbert is op 25 november afgetreden. De functie wordt nu waargenomen door secretaris Wobbe Kijlstra. Egbert verzorgt nog wel de financiële administratie.

Voorzitter Rien Rense is ook nog coördinator communicatie tot een opvolger wordt gevonden.

Wil Makkinje was namens de Subgroep Vogelherkenningscursus waarnemer in het Algemeen Bestuur .

Hoofdpunten

Het Algemeen Bestuur is het jaar begonnen met een brainstormbijeenkomst over het functioneren van de vereniging en ieders verwachtingen. Het resultaat is meer gezamenlijkheid en de wens om in samenspraak met de subgroepen een beleidsvisie te ontwikkelen. Een grote tegenvaller was, dat begin juni bij de overdracht van de boekhouding bleek dat de vroegere penningmeester ongeautoriseerde leningen aan zichzelf had verstrekt. De afhandeling hiervan heeft veel tijd gevergd. De leden van de vereniging zijn hierover per brief geïnformeerd. Het bestuur kon daarna de draad weer oppakken. Vooruitlopend op de uitkering van het legaat van mevrouw Sluijters is een besteding- en beheerplan voor deze erfenis uitgewerkt.

Algemene ledenvergaderingen

De algemene ledenvergaderingen op 25 maart en 25 november 2010 hadden een goede

opkomst met ruim 60 leden. In de voorjaarsvergadering is nog een oorkonde van verdienste uitgereikt aan de voormalige penningmeester. Het beeld van zijn functioneren is later helaas omgeslagen. In de najaarsvergadering is dit uitgebreid besproken.

In de najaarsvergadering zijn Pieter Jan Hegenbart, Elsje van der Velde en Henk van Tol benoemd als leden van de kascommissie. Naar aanleiding van de kwestie met de ongeautoriseerde lening heeft het bestuur regels voor de kascontrole opgesteld.

2. Subgroep Avifauna

Er zijn in 2010 weer vele activiteiten ontplooid door de werkgroepen van de Subgroep Avifauna. De activiteiten van de subgroep worden waar nodig gecoördineerd via het coördinatieteam bestaande uit Dirk Prop, Jan Mooij, Wobbe Kijlstra en Piet Spoorenberg. Naast twee subgroepvergaderingen zijn enkele contactavonden verzorgd over de activiteiten van een werkgroep. Ook heeft de subgroep begin 2010 de zogenoemde nieuwe ledenavond georganiseerd. Dit bleek een goed bezochte en inspirerende avond te zijn. Nieuwe leden en deelnemers van de vogelherkenningscursus werden hiervoor speciaal uitgenodigd om hen extra gelegenheid te geven kennis te maken met de vele activiteiten van onze Vogelwerkgroep en de enthousiaste aanjagers hiervan. Voor veel werkgroepen leverde dit nieuwe belangstellenden voor hun activiteiten op.

Hieronder wordt van de verschillende werkgroepen kort verslag gedaan.

Voor de *Weidevogelbescherming* was 2010 het eerste seizoen met de nieuwe Subsidieregeling Natuur- en Landschapsbeheer (SNL). Aan de nieuwe regeling doen ongeveer 16 boeren in het Westelijke Eempoldergebied mee. Deze boeren krijgen een vergoeding voor alle legselbeheermaatregelen die zij nemen. Als polderregisseur houdt Gert Bieshaar toezicht, maakt afspraken met de boeren en onderhoudt het contact met het **GCT** (Gebiedscoördinatie-team Eemland) en natuurlijk met de vrijwilligers. De werkgroep bestaat uit ongeveer 33 vrijwilligers en deze zijn hard nodig.

We kijken tevreden terug op de samenwerking met de boeren. De indruk is dat dankzij het nieuwe beheer het resultaat beter is. Ook positief is dat een aantal boeren vrijwillig het maaien langer heeft uitgesteld dan nodig voor de subsidie om zo de kans op succes te vergroten. In 2010 zijn 706 nesten gevonden, waarvan er 570 jongen hebben opgeleverd. Het aantal Tureluurs is toegenomen. De volledige cijfers van de nestvondsten staan op www.vwggooi.nl.

De *Werkgroep Broedvogels* heeft drie gebieden op broedvogels geïnventariseerd: Ankeveen (Stichtse en Hollandse deel), de Waterleidingplas Loenen en de Naarder Eng. Dankzij het gebruik van de door Dirk Prop zelf ontwikkelde internetsite (www.broedvogelkartering.nl) konden de resultaten snel worden uitgewerkt. In het Vogeljaar is een artikel over deze toepassing gepubliceerd. In Ankeveen broedden onder andere 19 paar Zwarte Sterns en werden 4 territoria van de Houtsnip en 41 territoria van de Snor vastgesteld.

Verder zijn in het hele werkgebied de Gooise heidevogelsoorten geteld met als resultaat 157 territoria van de Roodborsttapuit, 32 territoria van de Boomleeuwrik en 117 territoria van de Boompieper. Op een druk bezochte contactavond zijn op 10 november 2010 de eindrapporten van de inventarisaties gepresenteerd, en de eerste plannen voor 2011 besproken. Op deze avond werd ook het rapport met de resultaten van de broedvogelinventarisaties van de Waterleidingplas Loenen 2004-2008 uitgereikt.

De Koekoek was de Vogel van het jaar. Waarnemingen konden worden doorgegeven via onze eigen website en via www.waarneming.nl. Het verslag verschijnt binnenkort op de website en in De Korhaan.

De *Werkgroep Nestkasten* heeft in 2010 voor het eerst met de SOVON-broedcodes gewerkt, 2 van de 31 terreinen zitten nu in de computer. De eerste weken van mei waren erg koud waardoor veel 1^e broedsels niet zijn gelukt. Het succes van de 2^e broedsels was beter. Het aantal broedsels van de Bonte Vliegenvanger en Boomklever lag in 2010 beduidend hoger dan 2009. Het oudste, eerste nestkastverslag van het werkgebied is teruggevonden en stamt uit 1953!

De *Werkgroep Steenuilen* opereert in de slaapstand. In ons werkgebied was sprake van 1 broedsel (helaas mislukt) en 4 territoria. Het is zinvol om de werkgroep te activeren zodra er weer meldingen van Steenuilen binnenkomen

De *Werkgroep Zwaluwen* telde in 2010 minder Huiszwaluwen dan in 2009. De populatie nam af met 11% . Wanneer 2010 vergeleken wordt met 2008 is de afname zelfs 20%. Een zorgwekkende situatie, terwijl het er jaren op leek dat ons werkgebied het beter deed dan andere plaatsen in Nederland. In verband met de problemen tussen sommige bewoners en de Huiszwaluwen in Huizen is daar een zwaluwentil geplaatst aan het Gooimeer door de zwaluwkring Huizen. Helaas is de til nog niet geaccepteerd als vestigingsplaats. De plaatsing van nog een of meer tillen wordt voorbereid. De Oeverzwaluwen namen opnieuw af en wel met 10%. Er zijn maar zes kolonies gevonden in 2010. Voor Gierzwaluwen tellen en beschermen bestaat weinig animo binnen onze vereniging. Dankzij de inspanningen van Roel Huizenga gebeurt er wel het een en ander met Gierzwaluwen in Huizen. Zo zijn in het flatgebouw de Havenmeester neststenen voor deze soort ingemetseld. De Boerenzwaluwen is in 2011 voor SOVON en Vogelbescherming landelijk Vogel van het jaar. Omdat onze Vogelwerkgroep actief en merkbaar bezig is met nesthulp aan Boerenzwaluwen was zij uitgenodigd met een stand deel te nemen op de landelijke SOVON-dag in Nijmegen.

De *Werkgroep Roofvogels* was weer zeer actief in 2010. De resultaten van 2010 laten zich als volgt samenvatten: Havik ongeveer gelijk met 2009, Buizerd daling ten opzichte van 2009, Sperwer juist een stijging t.o.v. 2009. Van de Boomvalk zijn 10 broedsels gevonden (22 jongen geringd met kleurringen), van de Kerkuil 7 broedsels, de Bosuil 28 broedsels (waarvan 1 met 7 jongen) en de Wespindief 2 nesten (jongen geringd).

Het *Vogelringstation Het Gooi* heeft op Oud Naarden maar liefst 7.000 vogels geringd (1.600 meer dan in 2009). Het werk voor de CES (Constant Effort Site) was hiermee een succes. Er werden ruim 300 vogels per ochtend gevangen. Opmerkelijk was het grote aantal van 1.900 Kleine Karekieten dat in 2010 is gevangen (600 meer dan in 2009) en ook van de Rietzanger (180 in 2010 vergeleken met 26 in 2009). Deze stijging werd veroorzaakt door de enorme hoeveelheid bladluizen die als voedsel aanwezig waren in het riet waar de netten opgesteld staan. Van de andere projecten zijn de aantallen geringde vogels als volgt: Ooievaar 44, Steenuil 84, Oeverzwaluw 906, waarvan 74 op Oud-Naarden. In Eemland zijn ruim 1.600 ganzen van ringen voorzien. Daarbij zijn ook monsters afgenomen voor het onderzoek naar het voorkomen van griepvirussen van de Erasmus Universiteit in Rotterdam. Met de geringde aantallen roofvogels en uilen erbij, komen we uit op een totaal van bijna 10.000 geringde vogels in 2010.

De *Werkgroep Tuinvogelonderzoek* heeft onder leiding van de nieuwe coördinator Egbert Leijdekker haar werkzaamheden voortgezet. Vooralsnog blijft de opzet ongewijzigd, maar het streven is om de rapportage een extra dimensie te geven. Dit jaar zullen we met een aantal professionals binnen onze vereniging daarover van gedachten gaan wisselen. Ook gaan we proberen om meer vrijwilligers te werven voor het tuinvogelonderzoek, want de afgelopen jaren is het aantal deelnemers teruggelopen. Een artikel in de nieuwsbrief *Vliegensvluggertje* heeft al geresulteerd in tien nieuwe aanmeldingen.

De *Werkgroep Eempoldertellingen* is in 2010 onverstoort doorgegaan met het tweewekelijks tellen van alle vogels in het

Westelijk Eempoldergebied. De coördinator Jan Mooij slaagde er ook in 2010 weer in om van een aantal soorten interessante artikelen met de resultaten te publiceren in *De Korhaan* en op onze website.

Bij de *Werkgroep IJsvogels* waren in 2010 55 vrijwilligers actief betrokken. Dat aantal is inclusief de negen nieuwe mensen die zich aanmeldden op de werkgroepavond en op de vogelwerkgroepavond voor nieuwe leden. De nieuwelingen zijn in de eerste helft van 2010 ingewerkt en controleerden met grote inzet vanaf juni zelfstandig. Alle deelnemers onderhielden en controleerden gezamenlijk ongeveer 125 ijsvogelwanden. Dat zijn er minder dan in 2009. De lijst is fors opgeschoond omdat een deel van de wanden niet meer werd onderhouden of niet voldeed. Het aantal terreinen met ijsvogelwanden steeg niettemin van 65 naar 67. Als resultaat konden in 2010 totaal 26 paar IJsvogels worden genoteerd (2009: 31 paar), waarvan er 23 paar in onze wanden hebben gebroed. Een mooi resultaat voor de wanden. De achteruitgang door de opnieuw strenge winter met circa 15% was daarmee beduidend minder dan in 2009 (toen 44%). Door die stevige winter was er begin 2010 opnieuw aanleiding om een oproep te doen voor de actie 'Hak een Wak'. Dat leidde er opnieuw toe dat veel mensen hiervoor in actie kwamen en met succes een IJsvogel bij 'hun' wak zagen die de winter overleefde.

De *Werkgroep IJsvogels* kwam in het broedseizoen in actie toen bleek dat een aannemer een steen in de nestgang van een IJsvogel stopte en de nestplaats met een dekzeil afsloot. Er werd door de politie proces-verbaal opgemaakt, het dekzeil werd verwijderd en de aannemer bleef op afstand. De IJsvogels kwamen terug en kregen jongen. Door onze regelmatige controle van de nestplek werd het uitvliegen van de jongen vastgesteld, waarna de aannemer verder kon met zijn werk.

Van de speciale dvd over het maken van ijsvogelwanden zijn er dit jaar ruim 130 verkocht. Sinds mei 2008 zijn er 1000 geperst waarvan er nu nog slechts 130 beschikbaar zijn.

3. Subgroep Communicatie

De redactie van het verenigingsblad De Korhaan bestaat uit Hillie Hepp met ondersteuning van Dick Jonkers, Lenny Langerveld, Josée van Beek, Carla van Lingen, Joost van Ramshorst, Paul Keuning en Rien Rense. Dit team komt voor elk nummer bijeen en bespreekt dan ook de kopij op termijn. Het werven van de bijdragen voor de vaste rubrieken gebeurt vooraf door Lenny. Hierdoor is het werk beter gespreid en is er steeds voldoende kopij. Het opmaken gebeurt door Hillie met het standaardprogramma Word. De jaargang 2010 telde vijf nummers met in totaal 204 pagina's (vorig jaar 180). Er zijn geen advertenties geplaatst.

De maandelijkse *lezingenavonden* zijn gemiddeld door circa 50 belangstellenden bezocht. Het programma was zowel gericht op de vogels in Nederland als in het buitenland. Na de ledenvergadering in maart is een mystery bird 'wedstrijd' gepresenteerd door Christian Brinkman en Marijn Prins.

De belangstelling voor de maandelijkse *ledencontactavonden* is toegenomen. De avonden worden georganiseerd door het bestuur in samenwerking met de subgroep avifauna. Met name de nieuwjaarsbijeenkomst voor nieuwe leden was zeer geanimeerd en goed bezocht.

De *informatie- en boekenkraam* tijdens de lezingenavonden is verzorgd door Hade Rijvers. Zij was ook aanwezig met een promotiekraam bij verschillende externe evenementen. Verschillende andere leden ondersteunen deze promotieactiviteiten.

De *website* van de VWG heeft in 2010 goed gefunctioneerd. De mogelijkheden van de website worden steeds meer gebruikt. De waarnemingen van speciale vogels (IJsvogel, heidevogels, vogel van het jaar) kunnen direct op een kaartje op de website worden ingevoerd. Webmaster, Dirk Prop heeft voor het uitwerken van broedvogelinventarisaties een aparte site ontwikkeld (www.broedvogelkartering.nl). Dit systeem blijkt goed te werken. De Vogelwerkgroep loopt hiermee landelijk voorop. Het programma van de vogelwerkgroepactiviteiten op de website wordt bijgehouden door Poul Hulzink (programma@vwggooi.nl).

De digitale nieuwsbrief voor de leden van de Vogelwerkgroep 'Vliegensvluggertje' is gericht op actueel verenigingsnieuws en verwijst voor achtergrondinformatie naar de website. Eind 2010 is de verzorging van de nieuwsbrief overgegaan naar Egbert Leijdekker.

De *externe communicatie* wordt doorgaans verzorgd door de uitvoerders van de activiteiten. Hiervoor is een handreiking en een lijst met persadressen beschikbaar. Het is nog niet gelukt om de externe communicatie meer structuur en inhoud te geven.

4. Subgroep Vogelherkenning

De vogelherkenningscursus is weer druk bezocht. In het najaar was het even de vraag of het maximale aantal cursisten gehaald zou worden. Er was plotseling een aantal afzeggingen, maar we hebben toch het maximale aantal van 60 cursisten kunnen verwelkomen.

Het systeem dat we aanhouden om alle nieuwe cursisten een voor- en najaarscursus aan te bieden werkt uitstekend. Het beleid om daarna een stop voor deze cursisten van minimaal 3 jaar aan te houden werkt ook, zodat we een goede doorstroming hebben van 'oude' en nieuwe cursisten. Dit jaar hebben we een jeugdlid als uitzondering op onze cursus toegelaten, omdat de jeugdcursus helaas gestopt is.

De cursus bestaat nog steeds uit zes theorieavonden (dinsdag) met daarbij vier ochtendexcursies in het weekend. Daarnaast organiseren we in het najaar een extra excursie naar het Vogelhospitaal in Naarden en in het voorjaar een vaarexcursie over het Naardermeer. Beide excursies zijn goed bezocht door de cursisten.

Een succesprogramma verander je niet. Dus leggen we in het voorjaar de nadruk op de zomergasten, broeden en zang. In het najaar komen de wintergasten aan bod en behandelen we het ruien en de geluiden die bij de winter horen. Door middel van presentaties worden de cursisten in het voor- en najaar ingewijd in de vogelwereld. De presentaties waren ook dit jaar weer mooi, interessant en leerzaam voor de cursisten.

Bij beide cursussen hebben we een aantal cursisten zo enthousiast gemaakt voor het vogels kijken dat ze lid geworden zijn van onze Vogelwerkgroep.

De cursus wordt gegeven in de Infoschuur van het Goois Natuur Reservaat. Uit de deelnemersenquête is gebleken dat er behoefte is aan een carpoollijst voor degenen die op de fiets komen, want de Naarderweg is behoorlijk donker. Daar gaan we het komende cursusjaar voor zorgen.

De subgroep was in 2010 in het bestuur vertegenwoordigd door Wil Makkinje als waarnemer.

Ronald Sinoo is weer een vast lid van ons team geworden.

Het cursusgeld is € 35 voor niet-leden van onze Vogelwerkgroep en € 30 voor leden van de Vogelwerkgroep, zodat we ook dit jaar weer zonder hulp van de vereniging ons zelf konden bedruipen.

Conclusie: het was een geweldig jaar voor de vogelherkenningscursus. Begin maart start de voorjaarscursus 2011.

5. Subgroep Excursies

Er is in 2010 weer een interessant programma volbracht met maar liefst 24 excursies. De ochtend wandel- of fietsexcursies richtten zich vooral op het bezoeken van ons werkgebied. De dagexcursies richtten zich juist meer op gebieden buiten ons werkgebied. Samen met de deskundigheid van de excursieleiders zorgt dit ervoor, dat de leden veel soorten vogels in hun variatie aan biotopen en in de diverse seizoenen kunnen waarnemen en bewonderen.

Van de 24 excursies zijn er twee door de excursieleider afgelast vanwege het weer. Bij één excursie kwamen geen deelnemers opdagen; ook toen was het slecht weer. Gemiddeld worden de excursies goed tot zeer goed bezocht: variërend van 8 - 15 personen. In totaal hebben ca. 340 personen deelgenomen.

Bekende excursiedoelen waren: de Eempolders, Oostvaardersplassen, Gooimeerkust, Landje van Geijssel, Stulp, rondje Zeeland, en Lauwersmeer. Verder zijn vermeldenswaardig Groene Jonker met een keur aan moerasvogels, de Ooijpolder bij Nijmegen, Voornes Duin en Quackjeswater, Zonnestraat, Zouweboezem, het natuurontwikkelingsgebied eiland Tiengemeten in het Haringvliet en de grote tocht door het prachtige Bargerveen. Vermeldenswaardig zijn verder thematische excursies zoals bosvogelgeluiden op landgoed

Spanderswoud. Ook bijzonder waren de avondwandelingen naar de Aardjesberg op de Westerheide in het voorjaar en de Westbroekse Zodden in de zomer. De avondsfeer bleek voor menig deelnemer een bijzondere ervaring. Het voorjaarsweekeinde vond plaats in Drenthe. Het was met 40 deelnemers goed bezet, en gezellig en vogelrijk. Het najaarsweekeinde op Ameland telde 31 deelnemers.

Op verzoek van Waternet, de beheerder van de Loenderveense Plas, is bijstand verleend aan de organisatie van een aantal openbare Waternet-excursies. Excursieleiders van de Vogelwerkgroep hebben tientallen bezoekers langs de plas geleid en toelichting gegeven op de betekenis van het gebied voor vogels. Speciaal voor leden van de Rabobank Gooiland Noord respectievelijk Soest, Baarn, Eemnes zijn drie excursies gehouden naar de Eempolders en Gooimeerkust waaraan in totaal 63 personen hebben deelgenomen.

Een bijzonder evenement was de Big Day (van 13 tot en met 16 mei) waarbij twee teams van drie en vier personen zoveel mogelijk vogelsoorten in ons werkgebied trachtten waar te nemen.

Helaas hebben twee excursieleiders medio 2010 om persoonlijke redenen moeten besluiten te stoppen met hun excursieleiderschap. Dus als je mee wilt helpen excursies te organiseren, over een redelijke vogelkennis beschikt en je enthousiasme wilt overdragen aan anderen, neem dan contact op met de coördinator Poul Hulzink. Ook als je misschien niet elke vogel onmiddellijk weet te herkennen kun je een bijdrage leveren, want er zijn doorgaans genoeg andere goede vogelaars tijdens de excursie aanwezig.

6. Commissie Buitenland

Door het organiseren van reizen naar het buitenland wordt het enthousiasme voor het vogelen gestimuleerd. Dat geldt in de eerste plaats voor de beginnende vogelaar, maar ook de gevorderden kunnen meer kennis verkrijgen van onbekende soorten. Tijdens zo'n reis worden de onderlinge contacten verbeterd, zeker ook doordat de beginners veel van de ervaren vogelaars kunnen leren.

Voorjaar 2010 vertrokken 24 deelnemers naar Lesbos, een schitterende vogelbestemming die

voor de tweede keer door onze vereniging werd bezocht. Omdat we pas in mei konden gaan bestond het risico dat bepaalde soorten al weer zouden zijn doorgetrokken. Dat heeft ongetwijfeld voor enkele soorten gegolden, maar de reis was een groot succes met meer dan 150 waargenomen soorten. Voor elke dag werd er een nieuwe bestemming gekozen waar de kans op waarneming van bijzondere soorten het grootst was. We zijn nooit teleurgesteld. Dat kwam ook door de serieuze manier waarop onze groepsleiders zich voorbereidden; dank daarvoor. Het weer was goed, al hebben we, wegens een heftig onweer, een keer in een klooster moeten schuilen. De hotel-accommodatie was in alle opzichten goed; we hebben er zelfs de sirtaki kunnen oefenen. Lesbos is een vogelbestemming die iedere vogelaar eens zou moeten bezoeken en wij denken dan ook dat onze Vogelwerkgroep daar niet voor het laatst is geweest.

Ook is aandacht besteed aan de vogelwerkgroepleden van het eerste uur, nog steeds enthousiaste vogelaars, maar niet meer met de intensiteit van vroeger. Helaas moesten drie deelnemers afzeggen zodat we uiteindelijk met z'n negenen waren. De bestemming van deze najaarsreis was 120 km van het Gooi: een klein hotel in Grietherort met uitzicht over de Rijn. Het was een gezellige excursie niet in de laatste plaats doordat de hoteleigenaar Heinrich Nass(!) niets naliet om het ons zo veel mogelijk naar de zin te maken. Er zijn diverse natuurgebieden bezocht, zoals het Bislicher Insel ten oosten van Xanten met een modern bezoekerscentrum. De kijkhutten in dit gebied boden het juiste uitzicht op de talloze watervogels. Een boeiende vogelbestemming die door de makkelijke bereikbaarheid ook geschikt is voor een eendaagse excursie.

De commissie bestaat nu uit Cobie Hoogeboom en Evert Constandse, met ondersteuning van Bertus van den Brink. André Kerkhof heeft zich teruggetrokken.

7. Subgroep Algemene Zaken

In 2010 is de ledenadministratie door Trudie Kroon gedaan. De verzending van De Korhaan wordt na 30 jaar handmatige verzending door Bep Dwars nu door de drukker verzorgd. De acceptgiro's voor de contributie worden nu nog door haar aan u toegezonden en zij en Trudie

hebben dan ook de wens dat u deze snel verwerkt, met vermelding van lidnummer, zodat er dit jaar minder herinneringen verzonden moeten worden. Nieuwe leden heten zij van harte welkom door toezending van de welkomstmap en de laatst verschenen Korhaan.

Het aantal leden is in 2010 met 34 toegenomen en is nu 762.

Totaal aantal leden 31 december 2010	762
- gewone leden	621
- huisgenootleden	129
- ereleden	9
- jeugdleden	3

Ledenmutaties in 2010:

Aantal nieuwe leden	75
Aantal leden uitgeschreven	41
<i>opgezegd</i>	36
<i>overleden</i>	2
<i>uitgeschreven wegens contributieachterstand</i>	3

Evenals in de afgelopen jaren kunt u de binnengekomen boeken en natuurvogeltijdschriften via leesmappen inzien of lenen, evenals boeken, tijdschriften en rapporten die in de kasten aanwezig zijn, tijdens een contact- of vergaderavond of op afspraak.

Over de inhoud van een recent artikel of verslag kunt u iets lezen in de literatuurlijst in De Korhaan die Paul Keuning voor u samenstelt of op de rapportenlijst op de website.

In Westerheem zijn in de grote recreatiezaal de contactavonden en avifauna-bijeenkomsten gehouden. In de verenigingsruimte De Broedplaats vergaderden het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur, de redactie van De Korhaan en incidenteel andere groepen.

8. Financieel verslag

Voorwoord

Ondanks zijn aftreden in november als penningmeester heeft Egbert Leijdekker, de opvolger van A. Kerkhof, de jaarrekening opgesteld. Hij heeft ook toegezegd om in de komende maanden, zolang er nog geen definitieve vervanging is, de administratieve werkzaamheden (boekhouding en betalingen) te

blijven uitvoeren. Wobbe Kijlstra is nu waarnemend penningmeester en met hem is een tot op heden uitstekende wijze van (samen)werken afgesproken. Hierna wordt gemeld dat een aantal zaken moet worden geherstructureerd op het gebied van begroting, jaarrekening en financiële verslaglegging, hetgeen Egbert in overleg met Wobbe voor zijn rekening zal nemen.

De overdracht van de werkzaamheden in het kader van het penningmeesterschap is, door de perikelen met de voormalige penningmeester Kerkhof, moeizaam verlopen. Het inwerken in het bijhouden van de administratie, het opstellen van de begroting en de jaarrekening heeft in zeer beperkte mate plaatsgevonden.

Als gevolg hiervan is het opstellen van de jaarrekening over 2010 lastig geweest.

De administratie van de vereniging wordt bijgehouden in een boekhoudpakket en na overdracht is gebleken dat het geheel aan grootboekrekeningen onoverzichtelijk was, waardoor een aantal financiële mutaties op een andere wijze geadmistreerd zijn dan voorheen. Gezien de korte tijd waarbinnen de jaarrekening en de verslaglegging opgesteld moet worden is het niet mogelijk om dit te herstellen. Het gevolg is dat niet exact kan worden aangegeven op welke onderdelen de begroting daadwerkelijk wel of niet is overschreden. Het gaat overigens om marginale bedragen. Dit betekent dat voor een andere wijze van rapportage is gekozen.

Met betrekking tot de wijze van rapporteren van de verlies- en winstrekening is, in tegenstelling tot voorgaande jaren, gekozen voor een verkorte rapportage. Door een minder gedetailleerde presentatie wordt de weergave transparanter en beperken we ons tot de hoofdlijnen. De kascommissie heeft overigens

wel inzage in de volledige administratie en zal in de Algemene Ledenvergadering verslag doen van de bevindingen.

Zoals later nog wordt beschreven, wordt de administratie van de vereniging per 1 januari 2011 volledig opnieuw opgezet, hetgeen de verslaglegging en de toegankelijkheid voor bijvoorbeeld de kascommissie zal bevorderen. Voorts zullen er in 2011 nieuwe uitgangspunten bepaald moeten worden ten aanzien van bepaalde reserveringen; hierbij moet worden gedacht aan specifieke zaken zoals het concrete doel en benutting van de reservering clubhuis en leermiddelen cursussen. In de verslaglegging over de financiële resultaten 2011 zal hierover nadere uitleg worden gegeven.

Onderstaand treft u de resultatenrekening, balans en begroting over het jaar 2010 aan met per onderdeel een korte toelichting.

Resultatenrekening 2010

In het kader van een transparante verslaglegging wordt er per onderdeel aangegeven wat de inkomsten en uitgaven zijn, hetgeen resulteert in respectievelijk een winst of verlies. Na de toelichting op deze posten wordt een conclusie gegeven.

Onze vereniging werkt met diverse sub- en werkgroepen die ieder een eigen werkkapitaal kunnen hebben; in een aantal gevallen is er sprake van een reservering. Het resultaat van de activiteiten van deze groepen wordt aan het einde van het boekjaar verrekend met dit werkkapitaal / reservering. Ter verduidelijking is naast de resultatenrekening een samenvatting van deze verrekening gegeven.

Resultatenrekening 2010

Resultatenrekening 2010	Uitga- ven	Inkom- sten	verlies	winst
voorjaarsweekend	3.270	2.762	508	
najaarsweekend	2.259	2.451		192
buitenland ouderen	1.992	2.410		418
buitenland Lesbos	16.875	16.365	510	
Subgroep Vogelherkenning (volwassenencursus)	2.387	4.560		2.173
Subgroep Vogelherkenning (jeugdcurus)	44		44	
dvd ijsvogelwanden	115	725		610
zwaluwentil	7.761	6.750	1.011	
Subgroep Avifauna	768		768	
Subgroep Excursies	506	750		244
Werkgroep Nestkasten	963		963	
Werkgroep Roofvogels	569	1.333		764
Werkgroep Broedvogels	1.740	3.000		1.260
Werkgroep Weidevogelbescherming	968	3.172		2.204
contributie	2.401	14.681		12.280
giften		2.477		2.477
rente		2.383		2.383
promowinkel	2.633	3.572		939
ledenavond	1.479		1.479	
ledenadministratie	910		910	
lidmaatschappen / abonnementen	316		316	
bestuurskosten	2.920	204	2.716	
Korhaan	7.690	321	7.369	
algemene kosten	945	-30	975	
huur Westerheem	1.200		1.200	
subtotaal	60.711	67.886	18.769	25.944
Positief resultaat subgroepen	5.519		5.519	
Positief resultaat Vogelwerkgroep	1.656		1.656	
	67.886	67.886	25.944	25.944

Mutatie vermogen / werkkapitaal	
eigen vermogen	1.656
Subgroep Excursies	-72
Subgroep Vogel- herkenning(volwasse -nen cursus)	2.173
Idem (jeugdcurus)	-44
commissie buitenland	-92
Werkgroep Weide- vogelbescherming	2.204
promowinkel	939
Werkgroep Roofvogels	764
Werkgroep IJsvogels	610
Werkgroep Nestkasten	-963
Totaal mutatie	7.175

Toelichting verlies- en winstrekening

Zwaluwentil

Vanwege het bijzondere karakter is deze post apart gespecificeerd. In 2010 is de eerste zwaluwentil in Huizen gerealiseerd. Als gevolg van onvoorziene kosten en onvoldoende ervaring met een dergelijk project is er een negatieve exploitatie die ten laste van het resultaat van de vereniging komt. Dit eerste

project dient als basis voor de begroting bij toekomstige projecten.

Excursies binnen- en buitenland

Zowel de excursies voorjaarsweekend Nederland als de excursie Lesbos zijn afgesloten met een tekort, vooral omdat het aantal deelnemers minder was dan verwacht. De andere excursies compenseren dat voor een deel.

De post Subgroep excursies laat een positief resultaat zien doordat in 2010 excursies zijn georganiseerd voor leden van de Rabobanken Noord Gooiland en Soest, Baarn, Eemnes, waarvoor een vergoeding is gekregen.

Volwassenencursus: Per jaar worden twee cursussen gegeven die een hoge opkomst kennen. Gelijk aan voorgaande jaren een uitstekend positief resultaat.

Contributie – giften: Doordat veel leden meer betalen dan alleen de contributie is er een aanzienlijk bedrag aan giften ontvangen.

Rente: dit betreft de in rekening gebrachte, maar nog niet daadwerkelijk ontvangen, rente op de lening van A. Kerkhof. Zijn schuld aan de vereniging is met dit bedrag verhoogd.

Promowinkel: Per saldo is er een positief resultaat van € 939, maar met de volgende kanttekening: dit resultaat betreft het verschil tussen in- en verkopen, maar de voorraad is ook met € 327,- afgenomen. Deze mutatie is rechtstreeks in het vermogen verrekend, hetgeen boekhoudkundig is verantwoord. Na deze correctie is het nettoresultaat € 612,- en dat is positief.

Bestuurskosten: Door de afwikkeling van de kwestie A. Kerkhof heeft het bestuur juridisch advies ingewonnen bij een advocatenkantoor, kosten gemaakt met betrekking tot de hypotheekvestiging en het versturen van de brief aan de leden. Totaal is hieraan € 1.580 uitgegeven. Een gering deel van de kosten van de hypotheekvestiging (€ 205,-) kan worden verhaald.

Uitleg: Een korte uitleg is op zijn plaats, want niet iedereen is bekend met boekhouden. In de tabel staan de positieve resultaten in de kolom verlies, omdat in een boekhouding beide kolommen altijd gelijk moeten zijn, en dat is in tegenstelling tot de balans.

In een resultatenrekening staan in de linkerkolom de kosten en in de rechterkolom de ontvangsten. Het is vanzelfsprekend wenselijk dat de inkomsten hoger zijn dan de uitgaven. Om beide kolommen in dat geval gelijk te houden wordt een positief resultaat in de linkerkolom geplaatst.

Bij een balans staan aan de linkerkant de bezittingen en vorderingen. Bij onze vereniging kan dan worden gedacht aan

banktegoeden, kassaldo, voorraad en niet in de laatste plaats de veel besproken lening, want dat is immers een bedrag dat wij nog moeten ontvangen (vordering). Aan de rechterkant van de balans staan bijvoorbeeld schulden aan banken en crediteuren (nog te betalen).

Onze vereniging verkeert in de gelukkige situatie dat er nauwelijks schulden zijn. Ook bij een balans moeten beide kolommen gelijk zijn en, omdat de bezittingen van de vereniging hoger zijn dan de schulden, wordt het verschil (eigen vermogen + werkkapitalen + reserveringen) aan de rechterkant geplaatst.

Conclusie:

Uit de toename van het eigen vermogen (lees positief resultaat ad € 1.656,-) kan de conclusie worden getrokken dat de vereniging in staat is om de kosten probleemloos op te brengen, maar daar moet de volgende kanttekening bij worden gemaakt.

- Twee posten springen er uit als incidentele kosten en dat zijn de juridische kosten Kerkhof (per saldo € 1.375,-) en de Zwaluwentil (€ 1.011,-). Zonder deze kosten zou het positieve resultaat aanzienlijk hoger zijn.
- Een incidentele post aan de inkomstenkant is de opbrengst van de telgroep Waterleidingplas (broedvogels), want dit jaar is ook de vergoeding over 2009 ontvangen en is de kilometervergoeding betaald; per saldo een positief resultaat.
- De giften van leden en de rente op de lening (na ontvangst van het geld wordt dat een spaartegoed) bedragen circa € 4.850,-.

Onze vereniging heeft geen winstoogmerk en daarom is het winst maken geen doel, maar positieve resultaten zijn wel nodig om te voorzien in tegenvallers. Uit voorgaande kanttekening blijkt wel dat de vereniging in grote mate afhankelijk is van de extra inkomstenbronnen giften en rente.

Wanneer we echter het totale positieve resultaat in ogeschouw nemen, dan bedraagt het collectieve resultaat € 7.175,-. Een aantal sub- en werkgroepen boeken namelijk aanzienlijke resultaten. Op zich een goede ontwikkeling, maar ook deze groepen kennen geen winstoogmerk. Op dit aspect wordt bij de toelichting op de begroting nader ingegaan.

samenvatting balans 2010	1-01-10	31-12-10	1-01-10		31-12-10
	activa	activa	passiva	mutatie	passiva
totaal kas	501	695			
totaal bank	71.390	22.915			
lening o/g		55.129			
depot TNT en postbus	183	183			
voorraad promoshop	1.734	1.407			
te ontvangen/voortuitbetaald		65			
voortuit ontvangen			2.189		950
crediteuren					448
eigen vermogen			18.962	1.982	20.944
werkkapitaal excursies			2.492	-72	2.420
werkkapitaal volwassenencursus			4.909	2.173	7.082
werkkapitaal jeugdcurcus			611	-611	
werkkapitaal commissie buitenland			4.155	-92	4.063
werkkapitaal weidevogelbescherming			6.580	2.204	8.784
werkkapitaal promowinkel			3.782	612	4.394
werkkapitaal roofvogelwerkgroep			620	764	1.384
reservering ijsvogelwerkgroep			2.174	610	2.784
reservering clubhuis			20.713		20.713
reservering leermiddelen			994		994
reservering nestkasten			721	-721	
reservering zwaluwentil	528				
fonds red de weidevogels			5.434		5.434
	74.336	80.394	74.336	6.849	80.394

Toelichting balans

Van de balansposten worden alleen de posten toegelicht die nadere aandacht verdienen. De openingsbalans is niet in overeenstemming is met de eindbalans 2009. Een aantal balansposten zijn namelijk onjuist weergegeven door de voormalige penningmeester. In de eindbalans stond een totaalpost 'spaarrekeningen', die feitelijk voor een substantieel bedrag bestond uit het door hem opgenomen geld en voorts was niet helder dat er sprake was van een post 'debiteuren'.

Kas: Deze balanspost is een optelling van de kassaldo's van de sub- en werkgroepen. Binnen de cursusgroep is er een klein kasverschil van circa € 30,- doordat enkele kasbonnen zoekgeraakt zijn. Saillant detail is dat de huidige opsteller van de jaarrekening daarvoor verantwoordelijk is. De overige kassaldo's zijn de verantwoordelijkheid van de respectievelijke groepen en daarom niet fysiek gecontroleerd.

Debiteuren: Deze balanspost bestond uit (nog) niet betaalde kosten excursie 'Lesbos' van twee deelnemers. Dat is nu afgehandeld.

Crediteuren: Dit betreft declaraties en facturen die na 31-12-2010 zijn ontvangen, maar betrekking hebben op het boekjaar 2010.

Voortuit ontvangen: Dit betreft de voortuitbetaling van deelnemers aan een excursie in 2011.

Lening: De door A. Kerkhof opgenomen bedragen waren door hem geboekt als een fictieve 'bestuurspaarrekening', maar worden nu geboekt als 'lening Kerkhof'. Het verschuldigde bedrag is verhoogd met nog niet betaalde excursiekosten, rente en zijn aandeel in de notariskosten voor de hypotheekvestiging.

Werkkapitaal jeugdcurcus: In verband met het beëindigen van de jeugdcurcus is het werkkapitaal ten gunste van het eigen vermogen van de vereniging geboekt.

Reservering leermiddelen: In 2011 zal door het bestuur een besluit genomen worden over doel en besteding van deze reservering.

Reservering nestkasten: De uitgaven zijn aanzienlijk hoger geweest, waardoor een negatief werkkapitaal was ontstaan. Dat is verrekend met het eigen vermogen van de vereniging.

Reservering zwaluwentil: De vooruitbetaling van de bouwvergunning was als reservering opgenomen. Mogelijk is deze direct in het eigen vermogen verwerkt en dat is een administratieve onvolkomenheid zonder verdere consequenties.

Eigen vermogen: per saldo is er een positief resultaat ondanks hogere uitgaven. Met name het hoge bedrag aan giften, de rente op de lening Kerkhof en de bijdrage 'broedvogels' hebben hieraan bijgedragen. De mutatie in het eigen vermogen sluit niet aan met het positieve resultaat uit de resultatenrekening. Dat komt door de verrekening van het negatief eigen

vermogen nestkasten en het vrijvallen van het werkkapitaal van de jeugdcurcus.

Conclusie:

Er is sprake van diverse herstelmutaties, zoals het opnemen van de lening, het opheffen van de reservering zwaluwentil en overboeken van de post debiteuren naar de lening.

De liquiditeitspositie (kassaldo en banktegoeden) is nog steeds toereikend om aan de financiële verplichtingen te kunnen voldoen. Dankzij het feit dat de vereniging zuinig is en in het verleden goed heeft gespaard, is het niet te verwachten dat zij op korte termijn in financiële problemen komt.

Afwijking resultatenrekening versus begroting 2010

Omschrijving	Begroot	Werkelijk	Verschil	Toelichting
Contributie	12.850	12.280	-/- 570	Circa € 500 aan contributie achterstallig
Giften	1.000	2.477	1.477	Aanzienlijk meer ontvangen dan begroot
Rente	1.000	2.383	1.383	Betreft administratief geboekte rente 2009 en 2010
Algemeen & bestuur	3.300	4.078	-/- 778	Onder andere kosten notaris en advocaat inzake lening Kerkhof
Algemene zaken	450	910	-/- 460	Te laag begroot, waarvoor geen verklaring is te geven
Communicatie	11.100	8.749	-/- 2.351	Kosten Korhaan substantieel lager dan verwacht; voorts zijn enkele kosten onder algemene kosten geboekt.
Werkgroep Nestkasten	500	960	-/- 463	Aanschaffing niet conform begroting en niet in overeenstemming met voorziening

Toelichting begroting

Zoals in het voorwoord reeds aangegeven is het door de onoverzichtelijke wijze van administreren thans erg moeilijk om in concrete getallen exact aan te geven of de begroting is overschreden. Voor de verslaglegging over 2010 zijn daarom alleen de posten nader toegelicht die zijn te herleiden en waarbij sprake is van een significante afwijking.

Dat het erg lastig is om aan te geven wanneer een begroting wordt overschreden is voornamelijk te herleiden naar de manier waarop de begroting wordt vastgesteld . Daarnaast spelen nog andere aspecten die nader worden toegelicht.

De algemene ledenvergadering verleent toestemming om de begroting te overschrijden met een bepaald percentage van de begrote contributie. Dat betekent dat bij overschrijding daarvan eerst toestemming van de algemene

ledenvergadering gevraagd moet worden, maar dat kan bezwaarlijk zijn wanneer er onvoorziene, maar toch noodzakelijke uitgaven gedaan moeten worden.

Een ander aspect zijn onvoorziene uitgaven van subgroepen die een eigen werkkapitaal hebben. De resultaten van deze groepen worden verrekend met het werkkapitaal, maar die werken wel met een begroting. Het is thans volstrekt onduidelijk of overschrijdingen van de begroting, terwijl er bijvoorbeeld wel sprake is van hogere inkomsten, binnen het beleid vallen. De uitgaven van deze groepen hebben namelijk niets te maken met de contributies, want de meeste groepen zorgen zelf voor hun inkomsten en wanneer het werkkapitaal voldoende is kunnen zij zelf over deze gelden beschikken.

Voor de beschreven administratieve problemen en onduidelijkheden zal in 2011 een nieuwe opzet voor de begroting en jaarrekening worden gemaakt.

Sub- en werkgroepen

De vereniging bestaat uit verschillende geledingen die allemaal hetzelfde doel dienen en elkaar kunnen versterken binnen het verenigingsverband.

Bij de toelichting op de resultatenrekening is melding gemaakt van de uitstekende resultaten van enkele sub- en werkgroepen en in het verleden is er bewust voor gekozen om voor een aantal groepen een eigen werkkapitaal of reservering te creëren.

Wanneer we echter naar het totale vermogen kijken, inclusief de hiervoor genoemde werkkapitalen en reserveringen, dan staat dat in geen enkele verhouding tot de doelstellingen van de vereniging; de vereniging mag immers geen 'spaarpot' worden. Het is op zijn minst

wenselijk dat het bestuur, en hiermee worden niet de sub- en werkgroepen bedoeld, in 2011 bestemmingen zoekt voor de reserveringen.

Voor wat betreft de sub- en werkgroepen met een fors positief werkkapitaal, dat nog niet is gereserveerd voor bepaalde bestedingen, worden deze groepen opgeroepen hier nadere aandacht aan te besteden.

Voor wat betreft eventuele (extra) bestedingen door de vereniging en de sub- en werkgroepen kunnen we dan wellicht voor de Algemene Ledenvergadering in november met een concreet voorstel komen over de vraag of dergelijke bestedingen in een begroting moeten worden opgenomen. De huidige afspraken zijn daar namelijk niet duidelijk over.

Ontvangen literatuur

Samenstelling: Engbert van Oort

Dit is een selectie uit de lijst van tijdschriften, gericht op vogelnieuws.

De Kruisbek jrg.53 (5) november 2010, Vogelwacht Utrecht. A. van Keulen en G. Ottens: Broedgevallen van de Raaf in de Provincie Utrecht in 2009 en 2010. Er is een duidelijke groei waar te nemen van 7 naar 12 broedparen in de vernoemde jaren.

Limosa jrg.83 (3) oktober 2010. Tijdschrift van de Nederlandse Ornithologische Unie en SOVON Vogelonderzoek Nederland. G. Wassink en W. Hingmann: 'Het dieet van de Oehoe in Nederland en enkele aangrenzende gebieden in Duitsland.' In Europa leeft de Oehoe voornamelijk van kleine en middelgrote zoogdieren zoals muizen, ratten, egels, konijnen en hazen. Ook worden er vogels verschalkt, vooral lijsters en duiven. Door jaarrond braakballen en prooiresten te verzamelen in diverse territoria is een goed beeld ontstaan van de voedselkeuze. Van de 2533 gevonden braakballen in Nederland is 93 keer roofvogel en uil, 414 keer zoogdier, 2113 vogels en 6 keer overig gedetermineerd. J. v.d. Linden en P. Horssen en M. Poot: 'Slaapplaatsen en foerageergebieden van Purperreigers in het Groene Hart in de nazomer'. N. ten Horn en J. van Balen: 'Het gebruik van nestkasten als slaapplaats door koolmezen'.

Meerkoet 2010-3 en 2010-4 Tijdschrift van Natuurvereniging Wierhaven. Diverse korte verhaaltjes en mededelingen.

Mens en Natuur jrg.61 (4) winter 2010; Magazine voor leden en relaties van IVN.: 'De kracht van vrijwilligers, Even voorstellen en Pronkende mannen'.

Van Nature jrg.20 (5) november 2010; Maandblad van Natuurmonumenten: Interview Jan Jaap de Graaf. De natuur in dit land is dus niet zonder meer veilig'. B. v.d. Boom 'Keuzes voor Delta niet duurzaam, B. Hartog "Nergens zoveel ruïnes als op Tiengemetten"'. Jrg. 20 (6) december 2010. interview Roger van Boxtel: ' "Het gezonde groen betaalt nu in feite de rekening"'. W. Meijers: Streep door groengebieden Leidsche Rijn onverteerbaar. T. Kierkes: De Veluwe, hart zonder slagaders?"

Natuur Nabij jrg.38 (4) december 2010 IVN Eemland. Een terugblik op de Landelijke dag, met als hoogtepunt het winnen van de stimuleringsprijs voor onze afdeling i.s.m. het Baarnsch Lyceum.

Landschap Noord-Holland jrg. 37 (4) november 2010; R. Roos: 'Hoe groot is het planten- en dierenleven nog in Noord-Holland? C. ten Haaf en T. Bakker: De planten en vogels van het nog jonge Mariëndal in kaart gebracht. F. Buissink: De betekenis van natuur, dat is voor ons belangrijk', een 30 jarige relatie tussen PWN en Landschap Noord-Holland'.

SOVON nieuws jrg.23 (3) oktober 2010: In de Klei: Jan Staal zoekt naar vervuilde kwartels; SOVON helpdesk vogels tellen; nieuwe ontwikkelingen Nationale Database Flora en Fauna; Reuzensterns op slaapplaatsen zomer 2010; Hoog water nekt veel broedvogels Waddenzee; Ook in 2010 grote aantallen ganzen gekleurding in Nederland; BMP-cursus broedvogels inventariseren weer een succes'.

De Steenloper jrg.28 (146) winter 2010 Vogelwerkgroep Den Helder. F. van Vliet: 'Het Turkse Tortelpaar van Martha Hubes, sinds 2005 heeft dit paar 42 legsels voortgebracht in de broedmand op het balkon, 25 legsels waren succesvol wat 39 jongen heeft voortgebracht.

De Takkeling jrg.18 (3) 2010 Een uitgave van Werkgroep Roofvogels Nederland. E. de Roder en R. Bijlsma: 'Broedgeval van Zeearend in de Oostvaardersplassen in 2010'. Nadat in 2006 het eerste broedgavel kon worden vastgesteld, zijn er sindsdien 5 jongen groot gebracht. 3 artikelen over de Havik, waarbij de postduif een belangrijke rol speelt. S. Elzerman en A. de Baerdemaeker: 'Laatvlieger (soort vleermuis) prooi van Sperwer.' Drie artikelen over de Buizerd. Tenslotte een verslag dat een Slechtvalk een Zwarte Kraai slaat door J. Pootvliet en C. Stam.

De Tringiaan jrg.33 (4) november 2010. Vogelwerkgroep Schagen en Omstreken. Een artikel over een overzomerende Bonte Kraai en een interview met Joop Jonge, coördinator weidevogel bescherming.

Vanellus jrg.63 (6) december 2010 Tweemaandelijks tijdschrift van de Bond Friese Vogelwachten: J. Medenblik over een paartje Boerenzwaluwen, deze zitten al vanaf 2007 met hun nest in een huiskamer. Tevens een artikel over de rol van het Fries Waterschap bij weidevogelbeheer.

Het Vogeljaar jrg.58 (5) 2010 Tijdschrift voor vogelstudie en vogelbescherming. S. Elzerman Sommige slapende Gierzwaluwen zoeken houvast'. M. van Leeuwen en H. Lichtenbeld: 'Uilenonderzoek en -bescherming in Utrecht,' Betuwe - west en Vijfheerenlanden. E. Janssens en G. Ouweneel over 'Kunst of illustreren', het in beeld brengen van vogels.

Vrienden van 't Gooi jrg.2010 (3) Tijdschrift van de Vrienden van het Gooi. Een artikel over het jubileumfeest i.c.m. de Stichting Tussen Vecht en Eem door C. van Lingen. Een Koninklijke onderscheiding voor Hilversummer E. Klomp. Het Gooise weer door S. Koopman. S. Kluver over 'Mijn tuin en Stad Natuurlijk!' en J. Harder over het boomarteronderzoek in de Vechtstreek.

Argus jrg.35 (2-3) oktober 2010 Tijdschrift van de Faunabescherming. C. Verkerk 'Over Schoften en Rovers' overpeinzingen van een Eksterliefhebber. Een verzoek aan de informateur om de natuurbelangen niet te verkwanselen en over de nieuwe "Natuurwet" als vervanger van de huidige Flora- en faunawet.

Dier en Milieu jrg.85 (5) oktober 2010 Vakblad voor handhaving op het gebied van Dier en Milieu. Een artikel over 'Broedzorg voor een gevallen Buizerd', hoe jonge Buizerds geholpen kunnen worden als hun nest door o.a. weersomstandigheden uit de boom komt vallen.

Jrg.85 (6) december 2010 Een artikel over het wel of niet kappen van bomen in het broedseizoen. D. Nijhof tenslotte schrijft over een waar vogelparadijs 'Terschelling'.

De Dompvoorn jrg.44 (4) december 2010 Natuur- en Vogelwacht De Vijfheerenlanden. Deze keer een reisverhaal over gieren in Frankrijk en een korte uiteenzetting over de Pestvogel.

Tussen Duin & Dijk jrg.9 (4) 2010 Natuur in Noord-Holland. M. Leopold 'Zwarte Zee-eenden: nomaden op zee. Vervolgens een artikel van F. Poot, R. Fijnen en P van Horssen over een onderzoek naar zeevogelreservaten, oftewel Important Bird Areas op zee. De beschikbare gegevens over het voorkomen van zeevogels in het Nederlandse deel van de Noordzee zijn hierbij geanalyseerd. Onderzocht is of alle concentratiegebieden voor zeevogels zijn geselecteerd. Het Friese Veld staat namelijk bekend om zijn opvang van jonge en ruiende Zeekoeten.

Dutch Birding jrg.32 (6) 2010 Internationaal tijdschrift over Palearctische vogels begint deze keer met een opsomming van de door de CDNA erkende vreemde vogels. Vervolgens een artikel over de determinatie van juveniele Bastaardarend, Schreeuwarend en hybriden, dat ruim voorzien van foto's en en argumenten. Een ware invasie van vogels en vogelaars in oktober 2009 op Texel. De gebruikelijke WP reports en recente meldingen completeren deze editie.

Fitis jrg.46 (4) november 2010 VWG Zuid-Kennemerland. F. Cottaar 'Grauwe ganzen en hun problemen rond Schiphol' .P. Davids over de IJsvogel in Zuid-Kennemerland en Haarlemmermeer in 2010. 'Mogelijk een nieuw broedgeval van de Wespendif' door C. van Deuren. 'Een bewogen seizoen voor de Slechtvalken op de Alticontoren in Haarlem' door R. Jansson. Uiteindelijk kiezen in 2010 toch vier jongen het luchtruim. J. Zwart verhaalt over de twee gevangen Blauwstaarten bij VRS van Lennep en H. Bucks beschrijft de waarnemingen van

Waterspreeuwen in de AWD. (Iets waar wij in het Gooi alleen maar van kunnen dromen).

De Grauwe Gans jrg.26 (3) 2010. Tijdschrift van de Stichting Vogel- en Natuurwacht Zuid-Flevoland. Veel aandacht over het 25 - jarig bestaan en jubileumexcursie. Een artikel over vogeltrek IJmeerdijk met als nieuwe soorten Kwak, Bosrietzanger en Grauwe Klauwier. E. ter Laak over de broedvogels van het Meridiaanpark te Almere in 2010, met 34 vogelsoorten en 143 territoria is dit park een aantrekkelijke plek voor broedvogels. A. van Duijnen geeft een analyse over 2009 van de Wetlandtellingen Lepelaarsplassen.

Groene Hart nr.3 winter 2010. Kwartaaluitgave van Stichting Groene Hart. F. Mayenburg beschrijft de wintervogels op en rond de Reeuwijkse Plassen. Een van de Reeuwijkse Plassen, de plas Broekvelden, ook wel bekend als surfplas, vóór de afgelopen winters ondanks strenge vorst niet dicht. Broekvelden is hierdoor in de wintermaanden een uiterst belangrijke verblijfplaats voor wintervogels.

De Kieft jrg.34 (3) september 2014. Kwartaalblad Vogelbeschermingswacht Zaanstreek. M. Roos: '2009 een mager klutenjaar'. M. de Boer beschrijft het jaarverslag van de werkgroep Roofvogels en Uilen en E. Staats met een ruim verslag van de wintertellingen in de Zaanstreek.

De hier besproken tijdschriften zijn er voor de leden van onze vogelwerkgroep. Nieuwsgierig geworden naar een van de zeer beknopte samengevatte artikelen? Neem op een lezingavond even contact op met Bep Dwars-van Achterbergh.

Programma

De lezingen worden gehouden in de Bethlehemkerk, Loosdrechtseweg 263, 1215 JV Hilversum

De contactavonden vinden plaats in Westerheem, Frederik van Eedenlaan 73, Hilversum (recreatiezaal 1^e verdieping).

Aan de excursies kan worden deelgenomen door alle leden zonder aanmelding vooraf

Zondag 13 februari: Autodagexcursie **Gaasterland** (Friesland). Vertrek om 7.00 uur vanaf NS-station Bussum-Zuid. Op zoek naar Rietganzen o.l.v. Wouter Rohde met assistentie van Michel Vlaanderen. In deze tijd zijn in Friesland veel ganzen te vinden. We richten ons in het bijzonder op de Rietganzen, met goede kans op zowel Kleine Rietgans (roze poten) als Toendrarietgans (oranje poten). Wie zich daarop wil voorbereiden, vindt interessant materiaal bij SOVON:

<http://www.sovon.nl/default.asp?id=877>, met veel doorverwijzingen. Natuurlijk is er aandacht voor alles dat we verder tegenkomen. We rijden tegen de klok in een rondje Gaasterland, waarbij we ook gaan kijken bij de Gaasterlandse kliffen.

Het kan behoorlijk koud zijn, dus warm aankleden en warm drinken en genoeg krentenbollen meenemen!

Donderdag 24 februari: 20 uur. **Zeiss-Vogelkijkavond met Nico de Haan (ook voor niet-leden)**
De bekende vogelkenner en presentator Nico de Haan geeft een powerpoint-presentatie: Truckje, list, liefde en bedrog in Vogelland. Daarna is er een korte vogelquiz, waarmee je een Zeiss-verrekijker kunt winnen. Zeiss en Technolyte sponsoren de avond en presenteren hun producten. Na de pauze is er een video over roofvogels met live commentaar van Nico. De avond wordt afgesloten met het bekend maken van de prijswinnaar.

Niet-leden zijn van harte welkom na aanmelding vooraf bij communicatie@vwggooi.nl of VWG, Postbus 1028, 1200 BA Hilversum

Zondag 27 februari: Auto excursie naar het **Landje van Geijssel en de Ouderkerkerplas** bij Amsterdam Zuidoost o.l.v. Antje van Slooten. Vertrek om 8.00 uur NS-station Bussum-Zuid. Het

landje van Geijsel staat van half februari tot half mei onder water. Veel trekvogels, o.a. grutto's, wulpen scholeksters, watersnippen, kempfanen bezoeken het landje om te rusten en te foerageren. Ook kunnen we soms de pijlstaart en zomertaling zien. De Ouderkerkerplas vormt in de winter een vogelrustgebied. Er overwinteren duizenden Smienten. Soms kan er een Amerikaanse Smient worden waargenomen. Daarnaast kunnen Brilduiker, Grote Zaagbek en Nonnetje worden waargenomen.

Woensdag 9 maart: 20.00 uur. Contactavond: 'Vogels van het jaar' en 'Vogelgeluiden'

De Groene Specht en de Zwarte Specht zijn de vogels van het jaar van de VWG. Coördinator Henri Wijsman bespreekt onze onderzoeksplannen en vertelt over deze soorten. Daarna gaan we het herkennen van vogelgeluiden oefenen voor de broedvogelinventarisaties. Iedereen is bij deze oefeningen welkom. Kom luisteren en geniet van de vogelzang.

Zondag 13 maart: Ochtend wandeling **bos- en heidegebied De Stulp** in Lage Vuursche o.l.v. Arnold Top. Vertrek om 7.30 uur vanaf dagrecreatieterrein Drakensteijn komend vanaf Hilversum net voor Lage Vuursche naar links.

Donderdag 24 maart: 20.00 uur. Algemene Ledenvergadering en daarna de nieuwe "Atlas van de Noord-Hollandse broedvogels" door Kees Scharringa

Na de algemene ledenvergadering volgt een lezing van Kees Scharringa over de nieuwe Atlas van de Noord-Hollandse broedvogels. Kees vertelt over dit bijzondere project, waaraan onder zijn leiding jaren is gewerkt door vele Noord-Hollandse vogelaars. Met de atlas zijn de ontwikkelingen in de vogelstand in beeld gebracht, en de bijzondere gebieden. Hij zal speciale aandacht besteden aan de ontwikkelingen in het Gooi en in de Vechtstreek.

Zaterdag 26 maart: Ochtendwandeling **moerasgebied Ankeveen** over het Bergsche Pad en de Dammerkade o.l.v. Frank van de Weijer. Starttijd 6.00 uur bij de parkeerplaatsen aan het Stichts End tegenover het begin van het Bergsche Pad in Ankeveen. Een lange ochtendwandeling die deels door nat terrein gaat. Neem laarzen of hoge waterdichte wandelschoenen en eventueel regenkleding mee. Er wordt gelet op vroege vogelzang en ongetwijfeld komen we watervogels tegen.

Zondag 10 april: Ochtend wandelexcursie **Landgoed Zonnestraal** bij Hilversum. Vertrek om 6.30 uur op het parkeerterrein aan het einde van de Weg over Zonnestraal. Vogelen met je oren: sta vroeg op, haal de weggezakte geluidenkennis weer op (en pik wellicht wat nieuws op). We gaan lekker wandelen door landgoed Zonnestraal en waarschijnlijk ook even de Hoorneboegsche Heide op voor de eerste Boomleeuweriken. Een excursie voor wie een begin wil maken met het herkennen van zangvogels, o.l.v. Wouter Rohde met assistentie van Michel Vlaanderen. Einde rond 11.30 uur.

Zaterdag 16 april: Ochtend auto excursie naar het **veenweidegebied Waterland-Oost** o.l.v. Antje van Slooten. Weidevogels zoals Grutto, Tureluur, Kievit, Kempfaan, Watersnip en diverse soorten eenden staan centraal. Vertrek 7.00 uur NS-station Bussum-Zuid.

Maandag 25 april (2° Paasdag): Avondwandeling naar de **Aardjesberg** op de Westerheide te Hilversum o.l.v. Wouter Rohde met assistentie van Michel Vlaanderen. Vertrek om 18.30 uur vanaf restaurant Robert aan de Bussumergrindweg (kruising Spanderslaan). Over de Natuurbrug Zanderij Crailoo gaan we via de Bussumerheide naar de Aardjesberg. We hopen op meerdere soorten Tapuiten, mogelijke een Beflijster, overvliegende Boomvalk of een Raaf. Rustig wandelen en veel speuren, nu maar hopen op een mooi avondzonnetje.

Donderdag 28 april: 20.00 uur. "Knobbelzwanen in de stad: een sociaal-ornithologisch fenomeen" door Ton Eggenhuizen en Henk Koffijberg

Samen met Henk Koffijberg doet Ton Eggenhuizen al jaren onderzoek naar Knobbelzwanen. Ton is stadsecoloog in Almere en onderzoekt daar de knobbelzwanensamenleving en de relatie tussen de urbane mens en de stadse zwaan. Zijn lezing hierover tijdens de SOVON-dag was bijzonder interessant. Ton wil graag weten of uit Almere afkomstige zwanen ook in het Gooi opduiken.

Vrijdag 6 t.m. zondag 8 mei: Voorjaarsweekend Lauwersmeer te Vierhuizen. We verblijven in de groepsaccommodatie 'Camping Lauwerszee', en zijn te gast bij Bert Jan en Saskia Harens, Hoofdstraat 49, 9975 VR Vierhuizen, (telefoon bij nood: 0595 401657). Zie ook www.camping-lauwerszee.nl.

Er is beperkt ruimte, voor ca. 40 deelnemers, dus als je echt meewilt, is snel aanmelden geboden!

- De kosten voor dit weekend bedragen € 70 per persoon, inclusief overnachting in de kampeerboerderij, exclusief fiets.
- Een fiets kan worden besteld voor € 22,50 voor het hele weekend. Het alternatief is dat u zelf een fiets meeneemt.
- Geef dus bij uw inschrijving aan of er voor u een fiets (standaard, of met versnelling) gereserveerd moet worden. Indien dit zo is, maak dan € 92,50 over.
- U kunt ook van de kampeergelegenheid gebruikmaken. Het tarief van deelname aan het weekend blijft € 70. Deze bijkomende kosten van kamperen zijn uiteraard voor eigen rekening. U moet dat ook zelf regelen. Zie hiervoor: www.groepen-lauwerszee.nl
- Inschrijving dient plaats te vinden vóór 15 maart 2011.
- Inschrijving is definitief als het inschrijvingsformulier ondertekend is ontvangen en het bedrag is overgemaakt op rekening 43.41.08.790 of postrekening 2529179 t.n.v. VWG Het Gooi e.o. te Hilversum onder vermelding van voorjaarsweekend 2011 Lauwersmeer.
- Het formulier kunt u rechtstreek downloaden vanaf onze website www.vwggooi.nl onder Programma en voorjaarsweekend Lauwersmeer mei 2011. Lukt u dit niet, dan kunt een formulier opvragen bij Han Westendorp (035-6423268 of h.westendorp@hetnet.nl)
- Inschrijving vindt plaats op basis van volgorde van ontvangst.

Zaterdag 14 mei: Vroege ochtendwandelexcursie **Loosdrechtsche en de Kortenhoofsche Plassen** via het Oppad, Moleneind en Kromme Rade o.l.v. Wouter Rohde met assistentie van Michel Vlaanderen. Vertrek om 6.00 uur vanaf het begin van het Oppad aan de Emmaweg te 's-Graveland. Parkeren kan op het Zuidereinde 's-Graveland of bij Intratuin, aan de overkant van de Vreelandseweg. We gaan wandelen door het laagveenmoeras van legakkers, wateren en langs trilveengebieden. Het wordt een flinke tocht van 9 km, dus trek goede schoenen aan. We zullen veel riet- en watervogels horen en zien en ook aandacht besteden aan de vlinders en libellen. Omstreeks 12.00 uur zijn we weer terug.

Zondag 15 mei tot en met vrijdag 20 mei: Buitenlandreis naar Duitsland, Warta-Oder

Een nieuwe bestemming!

Het grensgebied van Duitsland en Polen: op zoek naar een voor vogelaars interessante bestemming, met als voorwaarde dat die bestemming voor een 'lang weekeinde' met de auto haalbaar diende te zijn, kwam de Commissie Buitenland uit op deze samenkomst van stroomgebieden.

Het Warta Nationaal Park, vlakbij de monding van de Warta in de Oder, beslaat zo'n 10.000 ha en heeft een belangrijke functie voor wateropvang ter ontlasting van de Oder. Door deze functie zijn gedurende het voorjaar langdurig plas - dras situaties aanwezig en zijn er tot ver in de voorzomer goede foerageer- en broedgebieden voor eenden, reigers en steltlopers. Witvleugel- en Witwangsterns, Zearenden en Zwarte Ooievaars zullen zeker worden gespot. Het is een van de belangrijkste toevluchtsoorden van water- en moddervogels in Polen. Er zijn 254 soorten vogels geobserveerd, waarvan 174 hier hun broedplaats hebben. De directe omgeving van het kantoor van het Nationaal Park Warta is erg interessant om vogels waar te nemen, vooral voor de Roodmus.

Het bezoek aan de uiterwaarden van de Notec, een zijrivier van de Warta, kan een hoogtepunt zijn door de meermalen gesignaleerde aanwezigheid van baltsende Grauwe Kiekendieven. In de omgeving van de Notec is veel/ extensieve landbouw die deze vogelsoort veel broed- en foerageergebieden biedt. Ook het bezoek aan het wat verder gelegen Drawiński Nationaal Park is een bijzondere ervaring. De enorme uitgestrektheid en rust in dit gebied is bijzonder. Het Drawiński Park maakt deel uit van een beschermd complex van rivieren en meertjes, met als belangrijkste rivieren de Drawa en de Płociczna. Het landschap bestaat uit meren, schilderachtige rivieren met helder water en oerbossen. Het oerbos is

rijk aan dieren en planten, waaronder 150 vogelsoorten. Er zijn eiken van meer dan 450, berken van 330 en pijnbomen van 120 jaar oud.

We verblijven in Hotel Lesne Ustronie in Witnica gelegen in het noorden van het Nationaal Park (zie ook www.lesneustronie.pl).

De kosten zijn: buiten het vervoer en lunch: € 150.- p.p.

Wie op internet op zoek gaat naar deze bijzondere gebieden, krijgt al snel de neiging om in de auto te stappen. Het inschrijfformulier kun je opvragen bij buitenland@vwggooi.nl. Voor meer informatie kijk op www.vwggooi.nl of informeer bij een van de leden van de Commissie Buitenland (Coby Hoogeboom en Evert Constandse). Onderzocht worden nog de mogelijkheden voor een langer verblijf voor degenen die daar belangstelling voor hebben.

Zondag 29 mei: Dagexcursie naar **Texel**. We vertrekken om 6.30 u vanaf NS-station Bussum-Zuid, om op tijd de boot van 8.30 uur te halen. Eenmaal aangekomen op Texel, speuren we eerst de Mokbaai af: hoeveel soorten halen we uit die honderden krioelende steltlopers langs de vloedlijn voordat het helemaal eb is? We vervolgen met een wandeling rond de Horsmeertjes, waar we hopen op de laatste zingende Blauwborsten. Vervolgens gaan we kijken bij de Muy. Afhankelijk van de tijd die nog rest gaan we naar Wagejot, Ottersaat en Dijkmanshuizen (alleen die namen al!) aan de Oostzijde om te ervaren dat donsjongen van steltlopers makkelijker te herkennen zijn dan je denkt. Er zal in ieder geval gelegenheid zijn om een blik op het wassende water van de Waddenzee te werpen en op de vluchten terugkerende steltlopers. Terug nemen we de boot van 16.00 uur, zodat we om 18.00 uur moe maar voldaan weer in Bussum zijn. De excursie wordt geleid door Wouter Rohde met assistentie van Michel Vlaanderen; zij geven 100% garantie op kiekendief en Eidereend. Eten en drinken (en hopelijk zonnebrand) mee, we hebben een vol programma!

Zondag 5 juni: Vroege ochtendwandeling door het **Spanderswoud** o.l.v. Frank van de Weijer. Vertrek om 5.00 uur van parkeerterrein bij restaurant Robert aan de Spanderslaan/Bussummergrindweg.

Zaterdag 11 juni: Dagexcursie **Bargerveen** o.l.v. Dick Jonkers.

Zaterdag 18 juni: Ochtendwandeling **natuurontwikkelingsgebied Groene Jonker** noordelijk van Nieuwkoop bij Zevenhoven o.l.v. Bertus van den Brink. Vertrek om 7.00 uur vanaf het station Bussum-Zuid (bij stationsgebouw) en de excursie duurt tot ca. 13.00 uur.

Vrijdag 24 juni: Avondwandeling langs de **Leusderheide**. Vertrek om 20.00 uur bij NS-station Bussum-Zuid. Een beetje vreemd, maar wel lekker: een half uur rijden om vervolgens stil te gaan staan aan de rand van de Leusderheide. Hoort iemand de sonore ratel van de Nachtzwaluw al? Het is niet uitgesloten dat we er ook glimp van opvangen in de avondschemering. En anders misschien een Houtsnip. Onder leiding van Wouter Rohde met assistentie van Michel Vlaanderen.

Zaterdag 2 juli: Avondwandeling door de **moerasgebieden van de Westbroekse Zodden** o.l.v. Arnold Top. Verzamelen om 18.00 uur NS-station Hollandsche Rading waarna we naar de startlocatie gaan.

Zaterdag 17 september: Autodagexcursie **Biesbosch** o.l.v. Arnold Top en Poul Hulzink.

Zondag 25 september: Lange dagexcursie **Fochteloerveen, Lauwersmeer en Waddenzee**. Vertrek 6.30 uur NS-station Bussum-Zuid. Onze verste bestemming combineren we dit jaar met het Fochteloerveen, daarom nemen we er een hele dag én een deel van de avond de tijd voor. In ieder geval maken we er een ontspannen dag van, zonder haast. We rijden eerst naar Diependal. Om 9.00 uur zitten we dan in een unieke kijkhut met ondergrondse toegang aan de koffie, met kans op Roodhalsfuut én Geoorde Fuut. Vervolgens is het Fochteloerveen niet ver meer, waar we – via de uitkijktoren bij Ravenswoud - de benen gaan strekken voor een rondwandeling van 6 km. Wellicht zien we de Kraanvogels of de soms aanwezige Slangenarend. We lunchen (zelf meenemen !) bij de vogelkijkhut en vertrekken dan voor een rustige middag naar de zuid en oostzijde van het

Lauwersmeer en de Waddendijk. Eind van de middag eten we een visje in Lauwersoog. En wie dat niet wil eet zijn laatste boterhammen op (en als er dan nog brood over is: alle kalenderjaren meeuwen zijn er dol op). Begin van de avond gaan we met de zon in de rug kijken naar de talloze steltlopers aan de Ezumakeeg. De enorme afwisseling in biotopen garandeert een flinke daglijst, zeker in de trektijd. We zijn niet voor 22.00 uur terug. Voor wie er desondanks eerder genoeg van heeft of andere verplichtingen heeft: eerder afzwaaien mag, zelf de broodkruimeltjes naar Bussum volgen. De excursie wordt geleid door Wouter Rohde met assistentie van Michel Vlaanderen.

Vrijdag 30 september tot en met zondag 2 oktober: Najaarsweekend Schiermonnikoog.

Vrijdag 20 tot en met 22 april 2012: Voorjaarsweekend Ameland

Eind september/begin oktober 2012: Najaarsweekend Zeeland?

Voorwaarden deelname excursies

Excursies

De in het programma aangekondigde excursies zijn, tenzij uitdrukkelijk anders vermeld, bedoeld voor leden en huisgenootleden van de Vogelwerkgroep. Aanmelding vooraf is niet nodig, tenzij dit expliciet is aangegeven. Het meenemen van introducés ter kennismaking met de activiteiten van de Vogelwerkgroep is alleen toegestaan nadat de coördinator van de subgroep excursies hiervoor toestemming heeft gegeven. U wordt dringend verzocht geen kleine kinderen en geen honden mee te nemen.

Een excursie binnen ons werkgebied vertrekt vanaf de plaats c.q. het natuurgebied waar deze wordt gehouden. De juiste plaats staat in het programma vermeld.

Bij excursies buiten ons werkgebied wordt vertrokken vanaf NS-station Bussum-Zuid (aan de zijde van het Bastion Hotel) tenzij anders vermeld. Er wordt gestreefd naar het gebruik van zo min mogelijk auto's. Leden die niet over een auto beschikken kunnen vanaf dit verzamelpunt meerijden. Het is gebruikelijk dat de autokosten met de eigenaar/berijder worden verrekend. Van deelnemers aan de excursie wordt verwacht dat zij vóór de aangegeven tijd aanwezig te zijn, zodat op tijd vertrokken kan worden.

In principe gaan excursies altijd door. In sporadische gevallen (bijvoorbeeld als gevolg van extreme weersomstandigheden) vervalt een excursie of wordt deze doorgeschoven naar een andere datum. Wijzigingen op korte termijn worden (tot een dag voor de excursie) in het programma op onze website www.vwggooi.nl vermeld. Het programma op de website is leidend ten opzichte het programma in De Korhaan.

Weekends en excursies waarvoor betaald moet worden.

Indien betaald moet worden voor een excursie of voor een excursieweekend dienen de deelnamekosten altijd volledig te worden betaald. Bij de aankondiging wordt een datum genoemd waarvoor betaling dient te hebben plaatsgevonden. Deze deadline voor betaling is ongeveer tussen 6 en 8 weken voor het betreffende weekend of excursie. De volgende annuleringsregeling is van toepassing. Bij afmelding tot 4 weken voor het begin van een weekend of excursie waarvoor betaald moet worden, wordt 75% terugbetaald, bij 3 weken 50% en bij 2 weken 25% en bij 1 week 0%.

Kor Haan

